

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM VE OTEL İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

AKSARAY İLİNDE KÜLTÜREL BİR DEĞER OLARAK İNANÇ
TURİZMİ POTANSİYELİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Yaşar ADAK

Düzce

Ekim-2018

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM VE OTEL İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI
AKSARAY İLİNDE KÜLTÜREL BİR DEĞER OLARAK İNANÇ
TURİZMİ POTANSİYELİNİN İNCELENMESİ
Yüksek Lisans Tezi

Yaşar ADAK

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Seyda FAİKOĞLU

Düzce

Ekim-2018

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

“Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi” adlı çalışma jürimiz tarafından Turizm Otel İşletmeciliği Anabilim Dalında oy birliği / oy çokluğu ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan Doç. Dr. Burhanettin ZENGİN .....

Üye Doç. Dr. Muammer MESCI .....

Üye Dr. Öğr. Üyesi Seyda FAİKOĞLU .....

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

11/10/2018

Doç. Dr. Ali ERTUĞRUL

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu çalışma, Aksaray ilinde kültürel bir değer olarak inanç turizmi potansiyelinin belirlenmesi ve belirlenen bu potansiyelin geliştirilmesine yönelik hazırlanmıştır. İlk olarak tez süresi boyunca bana rehberlik eden değerli Danışman Hocam Sayın Dr. Öğretim Üyesi Seyda FAİKOĞLU'na teşekkür ediyorum.

Araştırmaya ilişkin olarak verilerin elde edilmesinde görüş ve düşüncelerini benimle paylaşan değerli Saratlı Belediye Başkanı, Gülağaç Belediye Başkanı, Güzelyurt Belediye Başkanı, Aksaray Kültür ve Turizm Müdürlüğü Müdür Yardımcısı, Aksaray Müze Müdürlüğü Müdür Yardımcısı, Aksaray İl Özel İdaresi Müdürü, Azm-i Milli Müzesi ile birlikte Güzelyurt, Ihlara Vadisi, Belisırma, Selime ve Aksaray Merkezde bulunan otel, restoran ve hediyelik eşya satan işletme sahiplerine ilgi, alaka, hoşgörü ve de katkılarından dolayı çok teşekkür ediyorum.

Lisans ve yüksek lisans öğrenimim boyunca bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan tüm hocalarıma teşekkür eder saygılar sunarım. Ayrıca hem lisans hem de yüksek lisans dönemi boyunca bilgi, fikir ve görüşlerini benden esirgemeyen değerli hocalarım Sayın Doç. Dr. Muammer MESCİ ve değerli eşi Dr. Öğretim Üyesi Zeynep MESCİ'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans dönemimde beni yalnız bırakmayan değerli arkadaşım Fatih TURGUT'a katkılarından dolayı teşekkür eder hayatı boyunca başarılarının devamını dilerim. Ayrıca hem lisans hem de yüksek lisans öğrenimi boyunca düşüncelerime ve kararlarıma saygı duyup; sabırla anlayış gösteren, sürekli yanımda olan, destek ve yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen değerli can dostum Derya ÇETİNOĞLU'na çok teşekkür ederim.

Son olarak maddi ve manevi yönden hiçbir zaman desteğini benden esirgemeyen ve sürekli kararlarıma saygı duyup arkasında duran babam, annem, kardeşlerim ve dedeme tüm fedakarlıklarından dolayı teşekkür ediyorum...

Yaşar ADAK

ÖZET

AKSARAY İLİNDE KÜLTÜREL BİR DEĞER OLARAK İNANÇ TURİZMİ POTANSİYELİNİN İNCELENMESİ

ADAK Yaşar

Yüksek Lisans, Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Seyda FAİKOĞLU

Ekim 2018, 131 Sayfa

İnsan, yaratılışından bu yana bir nesneye ya da bir varlığa inanmaya ihtiyaç duymuştur. Bu kapsamda “din” kavramının ortaya çıkması ve kişilerin farklı dinlere inanması dünya üzerinde aynı dine mensup insanların birbirleri ile sürekli etkileşim halinde olmasına imkan sağlamıştır. Dini açıdan sürekli etkileşim içerisinde bulunan insanların yapmış oldukları seyahatler, kültürel anlamda belirtilen alternatif turizm çeşitleri arasından inanç turizmi başlığı altında değerlendirilmektedir.

Ülkemizde inanç turizmi kapsamında her yıl birçok ziyaretçiye ev sahipliği yapan ve bununla birlikte İslam Dini ve Hıristiyanlık Dinine ait bir çok kutsal mekan ve dini değerlere sahip olan illerden biri de Aksaray’dır. Çalışmanın temel amacı Aksaray ilinin inanç turizmi kapsamında mevcut potansiyelinin belirlenmesi ve belirlenen bu potansiyelin arttırılmasına ilişkin önerilerin sunulmasıdır. Çalışma kapsamında nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Çalışmanın literatür kısmında doküman analizi ve yöntem kısmında da yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Ayrıca elde edilen veriler betimsel ve içerik analiz teknikleri ile analiz edilmiştir. Bu kapsamda da Aksaray ilinde kamu ve özel sektörde çalışan üst düzey 20 yönetici ile birlikte 2 akademisyen ve 2 dernek başkanı olmak üzere 24 kişi ile yüz yüze görüşme yapılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, tarihi, dini ve kültürel anlamda potansiyeli yüksek olan Aksaray ilinin, bu potansiyelden yeteri kadar yararlanamadığı sonucunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca Aksaray ilinin inanç turizmi kapsamında gelişiminin sağlanması için de öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kültür, İnanç, Turizm, İnanç Turizmi, Aksaray

ABSTRACT**INVESTIGATION OF THE RELİGİON TOURISM POTENTIAL AS A CULTURAL
VALUE IN AKSARAY****ADAK Yaşar****Master, Department of Tourism and Hotel Management****Supervisor: Dr. Seyda FAİKOĞLU****October 2018, 131 Page**

Human has needed to believe in an object or an entity since its creation. In this context, the emergence of the concept of asina religion mensup and the belief of individuals in different religions have enabled the people of the same religion to interact with each other in the world. The travels made by people who are in constant interaction with the religious perspective are evaluated under the title of religious tourism among the alternative tourism types mentioned in the cultural sense.

Aksaray is one of the cities that hosts many visitors every year within the scope of faith tourism in our country and also has many holy places and religious values belonging to the Islamic Religion and Christianity. The main aim of the study is to determine the potential of Aksaray province within the scope of faith tourism and to present suggestions about increasing this potential. Qualitative research method was used. In the literature section of the study, semi-structured interview technique was used in the document analysis and method section. In addition, the data were analyzed with descriptive and content analysis techniques. In this context, face-to-face interviews were held with 24 senior and 20 academicians working in public and private sectors, including 2 academicians and 2 chairmen.

The findings of the study revealed that Aksaray, which has a high historical, religious and cultural potential, could not benefit from this potential. In addition, suggestions were made to ensure the development of Aksaray province within the scope of faith tourism.

Keywords: Culture, Religion, Tourism, Religion Tourism, Aksaray

EMEĐİ GEÇEN HERKESE TEŐEKKÜRLER

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar	xii
ŞEKİLLER ve RESİMLER	xiii
KISALTMALAR	xivv
EKLER LİSTESİ	xv
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1.GİRİŞ	1
1.1.Çalışmanın Problemi	1
1.2.Çalışmanın Amacı	2
1.3.Çalışmanın Önemi	3
1.4.Çalışmanın Kısıtlılıkları	3
1.5.Tanımlar	3
İKİNCİ BÖLÜM	5
2.1.KÜLTÜR KAVRAMI	5
2.1.1.Kültür Kavramının Tanımı	5
2.1.2.Kültür Kavramının Bileşenleri	6
2.1.3.Kültür Çeşitliliği ve Kültürel Değişim	7
2.2.TURİZM KAVRAMI	8
2.2.1.Turizm Kavramı ve Tanımı	9
2.2.2.Alternatif Turizm Kavramı ve Tanımı	11
2.2.3.Alternatif Turizm Çeşitleri	12
2.2.3.1.Kırsal Turizm	12
2.2.3.2.Gastronomi Turizmi	13
2.2.3.3.Etkinlik Turizmi	15
2.2.3.4.Dark (Hüzün) Turizmi	15
2.2.3.5.İpek Yolu Turizmi	16
2.2.3.6.Kültürel Miras Turizmi	17
2.2.3.7.İnanç Turizmi	20

2.3.İNANÇ TURİZMİ -----	20
2.3.1.İnanç Kavramı ve Tanımı -----	21
2.3.2.İnanç ve Turizm İlişkisi -----	22
2.3.3.İnanç Turizmi Tanımı -----	23
2.3.4.İnanç Turizminin Özellikleri -----	24
2.3.5.Dünya’da İnanç Turizmi -----	25
2.3.6.Türkiye’de İnanç Turizmi-----	27
2.3.6.1.Semavi Dinler -----	28
A. Yahudilik ve İnanç Turizmi Merkezleri-----	28
B. Hıristiyanlık ve İnanç Turizmi Merkezleri -----	29
C. İslamiyet ve İnanç Turizmi Merkezleri;-----	31
2.4.KÜLTÜREL BİR DEĞER OLARAK AKSARAY İLİ İNANÇ TURİZMİ -	34
2.4.1.Aksaray İli Genel Bilgileri -----	34
2.4.1.1.Coğrafi Özellikleri -----	34
2.4.1.2.Tarihi Özellikleri -----	36
2.4.1.3.Sosyal ve Kültürel Özellikleri -----	37
2.4.1.4.Ekonomik Özellikleri -----	38
2.4.2.Aksaray İlinin Turizm Potansiyeli -----	39
2.4.3.Aksaray İlinin İnanç Turizmi Merkezleri -----	44
2.4.3.1.İslam Dini ’ne Ait İnanç Turizmi Merkezleri -----	44
a. Ulu Cami -----	44
b. Eğri Minare Camii (Kızıl Minare Cami)-----	45
c. Somuncu Baba Türbesi ve Külliyesi -----	46
d. Kaya Cami-----	47
e. Yunus Emre Türbesi -----	48
f. Tapduk Emre Camii ve Türbesi -----	48
g. Selime Sultan Türbesi -----	49
2.4.3.2.Hıristiyanlık Dini’ne Ait İnanç Turizmi Merkezleri -----	49
a. Aziz Anargiros Kilisesi-----	49
b. Aziz Gregorius Kilisesi-----	50
c. Sivişli Kilise-----	50
d. Ala Kilise -----	51
e. Bahattin Samanlığı Kilisesi -----	51
f. Direkli Kilise -----	51

g. Kara Gedik Kilisesi -----	52
h. Kırkdamaltı Kilisesi-----	52
ı. Aaçlı Kilisesi-Aziz Daniel Pantanossa Kilisesi-----	53
j. Eğritaş Kilisesi-----	54
k. Kokar Kilisesi-----	54
l. Pürelı Seki Kilisesi -----	54
m. Sümbüllü Kilise -----	55
n. Kızıl Kilise -----	55
o. Selime Katedrali -----	56
p. Kale Manastırı Kilisesi -----	56
q. Yüksek Kilise- Kızlar Manastırı -----	56
r. Yılanlı Kilise -----	57
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM -----	58
3.1.YÖNTEM -----	58
3.1.1.Araştırmanın Yöntemi-----	58
3.1.1.1.Nitel Araştırma Yöntemi ve Özellikleri-----	58
3.1.1.2.Çalışmada Nitel Araştırma Yöntemi Kullanılmasının Nedenleri-----	59
3.1.2.Çalışmanın Evren ve Örneklemi -----	60
3.1.3.Çalışmanın Veri Toplama Aracı -----	61
3.1.3.1.Görüşme Tekniğı ve Özellikleri-----	62
3.1.3.2.Görüşme Kapsamında Kullanılan Soru Formunun Hazırlanması -----	64
3.1.4.Nitel Araştırma Yönteminde Geçerlilik ve Güvenilirlik-----	64
3.1.5.Çalışma Verilerinin Toplanması -----	66
3.1.6.Çalışma Verilerinin Analizi-----	68
3.2.BULGULAR -----	70
3.2.1.Katılımcıların, Genel Olarak Turistlerin Aksaray İline Hangi Amaçlarla Geldiğine Yönelik Algıları ile İlgili Bulgular-----	70
3.2.2.Katılımcıların İnanç Turizmi İfadesine Yönelik Algıları ile İlgili Bulguları	73
3.2.3.Katılımcıların Aksaray İçin İnanç Turizminin Önemine Yönelik Algıları ile İlgili Bulguları -----	74
3.2.4.Katılımcıların Aksaray İlinin İnanç Turizmi Potansiyeline Yönelik Algıları ile İlgili Bulguları -----	78
3.2.5.Katılımcıların Aksaray İlinin İnanç Turizmi Kapsamında Sahip Olduğı İnanç Merkezlerine Yönelik Algıları İle İlgili Bulguları-----	81

3.2.6.Katılımcıların İnanç Turizmi Kapsamında Bölgeye Hangi Dinlere Mensup Turistler Tarafından Ziyaret Ettiklerine Yönelik Algıları ile İlgileri Bulguları -----	83
3.2.7.Aksaray İlinde Gerçekleştirilen İnanç Turizmi Faaliyetlerinin Bölgesel Olarak Kalkınmaya Etkisinin İncelenmesine Yönelik Katılımcıların Algıları ile İlgili Bulgular -----	85
3.2.8.Katılımcıların Aksaray İlinde İnanç Turizmine Yönelik Yapılan Alt Yapı Çalışmaları ile İlgili Algılarına Dair Elde Edilen Bulgular-----	88
3.2.9.Katılımcıların Aksaray İlinde Bulunan Mevcut Seyahat Acentesi ve Konaklama Tesisi Bilgilerinin Değerlendirilmesine Yönelik Algıları ile İlgili Bulgular -----	90
3.2.10.Katılımcıların Aksaray İlinde Bulunan İnanç Turizmi Değerlerine Yönelik Yapılan Restorasyon Çalışmaları ile İlgili Algılarına Dair Bulgular -----	94
3.2.11.Katılımcıların Aksaray İlinde Bulunan İnanç Turizmi Değerlerine Yönelik Ne Tür Tanıtım ve Reklam Faaliyetlerinde Bulunduğuna Dair Algıları ile İlgili Bulgular -----	96
3.2.12.Katılımcıların Aksaray İlinde İnanç Turizminin Gelişimine Yönelik Ne Tür Yatırımların Yapılabileceğine İlişkin Algıları ile İlgili Bulgular-----	99
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM -----	103
SONUÇ VE ÖNERİLER -----	103
4.1.Sonuç-----	103
4.2.Öneriler -----	106
KAYNAKÇA -----	108
EK-1: GÖRÜŞME SORULARI -----	119
EK-2: GÖRÜŞME LİSTESİ VE İMZA -----	120

TABLOLAR

Tablo 1: En Fazla Ziyaret Edilen Kutsal Mekanlar ve Ziyaretçi İstatistikleri-----	26
Tablo 2: Türkiye’de Yahudilik Dinine Ait Kutsal Kabul Edilen İnanç Merkezleri --	29
Tablo 3: Türkiye’de Hıristiyanlık Dinine Ait Kutsal Kabul Edilen İnanç Merkezleri -----	30
Tablo 4: Türkiye’de İslam Dinine Ait İnanç Merkezleri -----	32
Tablo 5: Aksaray İli Orman Karakterleri ve Alan Bilgileri -----	35
Tablo 6: Aksaray İlinde Bulunan İnanç Turizmi Merkezleri -----	40
Tablo 7: Aksaray İli Konaklama Tesisi İstatistikleri-----	41
Tablo 8: Aksaray İli Konaklama Tesisleri, Mevcut Oda ve Yatak Sayıları -----	42
Tablo 9: Görüşme Listesi ve Tarihi -----	67
Tablo 10: Katılımcıların Genel Olarak Turistlerin Aksaray İline Hangi Amaçlarla Geldiğine Yönelik Algıları-----	71
Tablo 11: Katılımcıların İnanç Turizmi İfadesine Yönelik Algıları -----	74
Tablo 12: Katılımcıların Aksaray İçin İnanç Turizminin Önemine Yönelik Algıları	75
Tablo 13: Katılımcıların Aksaray İlinin İnanç Turizmi Potansiyeline Yönelik Algıları -----	79
Tablo 14: Katılımcıların Aksaray İlinin İnanç Turizmi Kapsamında Sahip Olduğu İnanç Merkezlerine Yönelik Algıları -----	81
Tablo 15: Katılımcıların İnanç Turizmi Kapsamında Bölgeye Hangi Dinlere Mensup Turistler Tarafından Ziyaret Ettiklerine Yönelik Algıları -----	84
Tablo 16: Aksaray İlinde Gerçekleştirilen İnanç Turizmi Faaliyetlerinin Bölgesel Olarak Kalkınmaya Etkisinin İncelenmesine Yönelik Katılımcıların Algıları -----	85
Tablo 17: Katılımcıların Aksaray İlinde İnanç Turizmine Yönelik Yapılan Alt Yapı Çalışmaları İle İlgili Algılarına -----	88
Tablo 18: Katılımcıların Aksaray İlinde Bulunan Mevcut Seyahat Acentesi ve Konaklama Tesisi Bilgilerinin Değerlendirilmesine Yönelik Algıları ----	91
Tablo 19: Katılımcıların Aksaray İlinde Bulunan İnanç Turizmi Değerlerine Yönelik Yapılan Restorasyon Çalışmaları İle İlgili Algıları -----	94
Tablo 20: Katılımcıların Aksaray İlinde Bulunan İnanç Turizmi Değerlerine Yönelik Ne Tür Tanıtım ve Reklam Faaliyetlerinde Bulunulduğuna Dair Algıları -----	97
Tablo 21: Katılımcıların Aksaray İlinde İnanç Turizminin Gelişimine Yönelik Ne Tür Yatırımların Yapılabileceğine İlişkin Algıları -----	100

ŞEKİLLER ve RESİMLER

ŞEKİLLER

Şekil 1: Kültürel Kapsamda Değerlendirilebilen Alternatif Turizm Çeşitleri -----	11
Şekil 2: Kırsal Turizm Bileşenleri -----	13
Şekil 3: Aksaray İli 2013-2017 Yılları Arası Ziyaretçi İstatistikleri -----	43

RESİMLER

Resim 1: Karaman Oğlu Ulu Camii -----	45
Resim 2: Eğri Minare (Kızıl Minare Camii)-----	46
Resim 3: Somuncu Baba Türbesi ve Külliyesi-----	47
Resim 4: Yunus Emre Türbesi-----	48
Resim 5: Aziz Gregorius Kilisesi -----	50
Resim 6: Bahattin Samanlığı Kilisesi (Belisırma)-----	51
Resim 7: Kara Gedik Kilisesi-----	52
Resim 8: Kırkdamaltı Kilisesi (Belisırma)-----	53
Resim 9: Kızıl Kilise-----	55
Resim 10: Yüksek Kilise (Kızlar Manastırı) -----	56

KISALTMALAR

- Ha.** ; Hektar Alan
İ.S ; İslamiyet'ten Sonra
Km ; Kilometre
M.Ö ; Milattan Önce
M.S ; Milattan Sonra
s.a.v ; Sallallahu Aleyhi ve Sellem
TUİK ; Türkiye İstatistik Kurumu
TÜRSAB ; Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği
UNESCO ; Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu
Yy. ; Yüz Yıl
UNWTÖ ; Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü

EKLER LİSTESİ

EK-1: Görüşme Formu ve Soruları	119
EK-2: Görüşme Listesi ve İmza	120

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ

Kültür, bir toplumun örf-adet, dilini, dinini ya da yaşantı biçimini yansıtan en önemli kavramdır. Çok geniş bir kavram olan kültür, çalışma kapsamında inanç boyutu ile ilişkilendirilerek turizm ile bağdaştırılmıştır.

İnanç turizmine yönelik olarak turistik dini değer açısından oldukça zengin yapıya sahip olan şehirlerden biri Aksaray'dır. Bu kapsamda da çalışmada Aksaray ilinin inanç turizmi açısından potansiyeli incelenmiştir.

Araştırmanın giriş bölümünde çalışmanın geneli ile ilgili tüm bilgiler ele alınmıştır. Bu kapsamda çalışmanın bu bölümünde, ilk olarak araştırmanın probleminin ne olduğu belirtilerek ardından araştırmanın amacına, önemine, sınırlılıklarına ve çalışma içerisinde geçen ve önemli görülen kavramlara yönelik tanımlamalara yer verilmiştir.

Literatür kısmında (II. Bölüm) ilk olarak kültür kavramı ve bileşenleri açıklanmıştır. Ardından turizm kavramı ve kültüre dayalı alternatif turizm çeşitleri tanımlanmış olup , sonrasında kültüre dayalı alternatif turizm çeşitlerinden inanç turizmi ve Aksaray ilinde inanç turizmi merkezleri incelenerek açıklanmıştır. Yöntem ve bulgular kısmında (III. Bölüm) ise ilk olarak nitel araştırma yöntemleri ve görüşme tekniği kısaca tanımlanmıştır. Ardından çalışmanın bulgular kısmında elde edilen veriler, betimsel analiz ve içerik analizi ile incelenip yorumlanmıştır.

Araştırmanın son bölümünde (IV. Bölüm) ise Aksaray ilinin genel olarak inanç turizmi potansiyeli incelenerek belirlenmiştir. Ayrıca belirlenen bu potansiyelin arttırılmasına yönelik öneriler sunulmuştur.

1.1.Çalışmanın Problemi

Günümüzde yeme-içme, sevgi-saygı, giyim-kuşam, eğlence, yaşam tarzı, iletişim şekilleri ve inanç değerleri gibi hayatın her safhasında insanı kuşatan ya da bireylerin duygu ve düşüncelerini yaşama yansıtan bir değer olarak görülen kültür, bir etkileşim ve birikim işidir. Geçmiş bir zamanda yaşanan olay, olgu ya da

durumun, bireyler tarafından kabul görerek yaygınlaşması yeni kültürel değerlerin ortaya çıkmasına imkan sağlamaktadır. Bu yönü ile kültür bir etkileşim işi olarak belirtilmektedir. Bu kapsamda da incelendiğinde kültür; öğrenilen, paylaşılan ya da öğrenilen bir özelliğe sahiptir (Göçer, 2012; 50-51).

Kültürün, bir bölgede ya da ülkede yaşayan toplumların sahip olduğu maddi veya manevi değerlerden oluşan bir bütün olduğunu savunan bilim insanları, bunlarla birlikte belirtilen toplumda mevcut olarak bulunan her türlü bilgi, alışkanlık, değer yargıları, ilgi, düşünce, görüş ya da tüm davranış şekilleri ile bir bütün olduğunu da savunmaktadırlar. Tüm bu kültüre ait olan nitelikler incelendiğinde; farklı birçok turistin, toplumlara ait olan kültürel değerleri yerinde görmek ya da öğrenmek amacı ile seyahatler gerçekleştirdiği bilinmektedir (Uygur ve Baykan, 2007; 33).

Bu kapsamda da genel olarak turizmin içerisinde barındırdığı kültür kavramının manevi boyutu ele alınmış olup dini mekanlara yönelik yapılan ziyaretler şeklinde belirtilen inanç turizmi kavramı ön görülerek çalışma kapsamında ayrıntılı bir biçimde işlenmiştir.

Yukarıda da belirtilen açıklamalar doğrultusunda kültür turizmi değerleri içerisinde yer alan inanç turizmi yeni yeni gelişim gösteren alternatif turizm çeşitleri arasında yer almaktadır. Ülkemizde inanç turizmi kapsamında ziyaret edilebilen inanç merkezleri oldukça fazladır. Bu inanç turizmi merkezlerinin büyük bir kısmı da Aksaray ilinde bulunmaktadır. Bu kapsamda araştırmanın problemi, Aksaray ilinin inanç turizmi kapsamındaki mevcut potansiyeline karşılık yeteri kadar ziyaretçi çekip çekememesi ya da çekememesine neden olan sebeplerin araştırılması olarak belirtilmiştir.

1.2.Çalışmanın Amacı

Günümüzde bireylerin farklı yaşam tarzları, inanışları, gelenek-görenekleri, örf ve adetleri gibi kültürel değerler, gelen ziyaretçilerin istek ve ihtiyaçlarını farklı biçimde şekillendirmektedir. Bu kapsamda insanların maneviyatta kültürel değerlerinden olan inanç kavramı, turizm ile bağdaştırılarak farklı alternatif turizm çeşitleri içerisinde yer almaktadır.

Özellikle son yıllarda gelişim gösteren turizm çeşidinden biri olan inanç turizminin, dünya üzerinde birçok inanç merkezi ya da mekanı bulunmaktadır. Dini mekanlarının çoğunluğunun ülkemizde bulunduğu ve bunlardan önemli bir kısmının da Aksaray ilinde olduğu edinilen bilgiler arasındadır.

Tüm bu bilgiler ışığında çalışmanın temel amacı Aksaray ilinin inanç turizmi kapsamındaki mevcut potansiyelin incelenerek belirlenmesidir. Ayrıca belirlenen potansiyelin değerlendirilmesi ve yükseltilmesine dair önerilerin sunulmasıdır.

1.3.Çalışmanın Önemi

İlk olarak çalışmanın öneminden biri literatürde de değinildiği üzere semavi dinler ve bu dinlere ait kutsal kabul edilen inanç merkezlerinin incelenmesidir. Bu kapsamda incelenen inanç merkezlerine yönelik yapılan tanımlama doğrultusunda araştırmanın konusu doğrudan ele alınmamıştır. Çalışmanın diğer bir önemi ise çalışmanın yapılmış olduğu Aksaray ilinin yapılan tanıtım, reklam ve de usulüne göre yapılan restorasyon çalışmaları sonucunda geleceğe yönelik önemli bir destinasyon konumuna geleceğinin söz konusu olabilmesi ve gelecekte bu destinasyon ile inanç turizmi değerlerinin sağlayacağı faydalar, mevcut durumu ve geleceğe yönelik yapılması gereken yatırımların ortaya çıkarılmasında önem teşkil etmektedir. Ayrıca bu çalışma inanç turizmi kapsamında Aksaray ilinde yapılan ilk çalışma olacağından önem teşkil etmektedir.

1.4.Çalışmanın Kısıtlılıkları

Araştırmanın en önemli kısıtlılığı, çalışma kapsamında görüşme yapılan yöneticilerin kamu kurumunun üst mertebesinde olmasından kaynaklanan toplantılar ve farklı birçok sebepten dolayı görüşmeye katılamamış olmalarıdır.

1.5.Tanımlar

Kültür: Bir topluluk tarafından paylaşılmış, öğrenilmiş, o toplumların maddi ya da maddi olmayan yaşam tarzlarını etkileyen, tarih boyunca gelişmiş değerler, tutumlar veya anlamlar bütünü şeklinde tanımlanmaktadır (Yeşil, 2013: 54).

Turizm: Bireylerin veya grupların başka bir ülkeden, şehir ya da bölgeden yabancıların gelmesi ve geçici süre kalmalarıyla ortaya çıkan hareketin ekonomik yönünü ilgilendiren faaliyetler bütünüdür (Kozak ve Diğerleri, 2015; 2).

Din: Akıl sağlığı yerinde olan bireylerin kendi istekleri doğrultusunda bu dünya da ya da ahiret hayatında mutluluğa ulaşması için belirtilen kanun veya yasalar olarak tanımlanmaktadır (www.beycan.net).

İnanç: Genel olarak bir olgu ya da düşüncenin veya bir varlığının gerçekliliğinin insanlar tarafından kabul edilmesidir (Eroğlu ve Kılıç, 2005; 752).

İnanç Turizmi: Dini inançlarını yaşamak için insanların, inanç çekim merkezlerine geçici süre ile yaptıkları seyahatler olarak tanımlamaktadır (Kurnaz, 2013; 8).

İKİNCİ BÖLÜM

2.1.KÜLTÜR KAVRAMI

Yaşanılan bölgelerdeki toplumların bireyler arası iletişim, dini inançlar gibi farklı birçok faktör ile sürekli etkileşim içerisinde olan kültür kavramı, kültürel turizmin kapsamının ve dinamiklerinin anlaşılması için bilinmesi gerekli olan bir konudur. Bu kapsamla araştırmanın bu bölümünde kültür kavramının analizi yapılmış olup, kavram bileşenleri hakkında kısaca bilgi verilmiştir (Saçan, 2010: 4).

2.1.1.Kültür Kavramının Tanımı

Kültür kelimesi Latincedeki “Culture” ediminden kaynaklanmakta olup işleme, ekip biçme, çiftçilik, tarım; veya (zihin, ruh) terbiye, yetiştirme ya da (şahıs) hürmet ve saygı gösterme gibi farklı birçok anlam taşımaktadır(Demircan, 2010: 129). Kavram, önceleri (18. yy. sonlarında) insanların zihinsel kapasitesinin yaratmış olduğu bir değer olarak kullanılmaya başlanmıştır. 1843 tarihinde ise Gustav Klemn tarafından kaleme alınan “İnsanlığın Genel Kültür Tarihi” olarak belirtilen kitabında “Kültür” kelimesine, açık ve net bir ifade ile, bir ülke ya da bölgede bulunan insan topluluğunun yetenek, beceri, sanat ve gelenekleri ile belirtilen tüm yaşam tarzı şeklinde anlam kazanmıştır (Uygur ve Baykan, 2007: 32-33).

Kültür, en geniş sınırlarına sosyolojik çerçevede ulaşmakta olup, bu kapsamdaki anlamı ise “bir yaşama biçimi” olarak tanımlanmaktadır. Belirtilen bu tanımda bir topluma özgü olan tüm ifade ve etkileşimlere yer verilmektedir. Bu manada kültür kavramı , insanların belli bir toplumda öğrendikleri ile yapıp ettiklerinin toplamı olarak ifade edilmektedir (Demirci, 2010: 4).

Günümüzde ise kültür kavramı, bir toplumun sahip olduğu maddi ve manevi değerlerden oluşan; o toplumda bulunan her türlü bilgi, ilgi, alışkanlık, değer yargıları, genel tutumlar, görüş, düşünce ve fikir gibi her türlü davranış şeklinin tümü olarak tanımlanmaktadır. Bütün bunlar, o toplumda yaşayan ve herkes tarafından da kabul görülen, onu diğer toplumlardan ayıran özel bir yaşam tarzını ve şeklini oluşturmaktadır (Toker, 2011: 4).

Kültür “bilgi, inanç, sanat, ahlak, töre ve insanın toplumun bir üyesi olarak sahip olduğu tüm diğer özellikler ve alışkanlıkları içeren karmaşık bir bütün olarak tanımlanmaktadır (Saylan, 2011: 68).

Diğer bir ifade ile, bir toplumun kültürü, bir arada yaşayan insanların hayatın çeşitli problemlerine karşı denedikleri çözüm yollarından meydana gelmektedir. İnsanların çeşitli sorunlarını çözme yöntemleri zamanla kalıcı bir hal alarak, toplumun bütününe mal olmakta ve o toplumun kültürünü oluşturmaktadır. Sosyal araştırmalarda kültürden bahsedilirken, somut maddi unsurlardan ziyade; onların arkasında olduğu varsayılan inançlar, kurallar, değer yargıları gibi birçok manevi unsurlar anlaşılmaktadır. Toplumları kültürel açıdan farklılaştıran etmenler, onların kullandıkları araç ve gereçlerden daha çok, bu araç gereçlerin arkasındaki düşünce, fikir ve manevi değerler olarak öngörülmektedir (Toker, 2011: 5).

Kısaca tanımlandığında kültür geçmişten günümüze kadar olan süre zarfında toplumların sahip olduğu gelenek, görenek, örf-adet, dini inançları gibi manevi değerlerinin yanı sıra yaşanan dönemden günümüze kadar gelmeyi başarmış hanlar, hamamlar, camiler, kiliseler gibi yapıtlar ile geçmişi en iyi yansıtan bir aynadır.

2.1.2.Kültür Kavramının Bileşenleri

Kültür milletleri oluşturan en önemli unsurlardan biri olmaktadır. Her milletin, hatta her insan topluluğunun birbirinden farklı ve kendine özgü bir kültür yapısı mevcuttur. Her kültür tipik bir bireysel kişilik, özel psikolojik yapı, özel fikir ve düşünceleri ile özel davranış biçimlerini geliştirmektedir. Bu kapsamda milletler ve toplumlar, asırların birikimi ile kazandıkları kültürel kimlik ve kişilikleri ile tanınırlar ve birbirlerinden bu şekilde ayrılırlar (Demircan, 2010; 130). Toplumların farklı yaşam tarzları, dilleri, dinleri gibi farklı birçok etmenleri, kültürün çok kapsamlı ve içerisinde değişik çok fazla bileşenden oluşan karmaşık bir yapıya sahip olduğunun bir göstergesidir.

Davranışsal tanımların yanında kültür kavramı merkezi anlamda ve ana alanları itibarı ile inancı, ahlakı, düşünceyi, görüşü, bilgili olmayı, görgüyü, eğitim seviyesini, öğrenmeyi, insanı, gelişmişliği, halkı, ulusu, ulusallığı, doğulu ve batılı olmayı kategorize etmede kullanılan bir kavramdır (Saçan, 2010; 6). Buna bağlı

olarak kültür, sosyal miras ve gelenekler birliği olarak; insan varlığının yapısını belirleyen sosyal bir süreç sonucunda öğrenilen uygulama ve inançların maddi veya manevi unsurların tümünü; hayat tarzı olarak da toplumun hayat biçimini, idealler, değerler, davranışsal açıdan insanların yaşam standartlarına uyumlarının bütünü; eğitimsel olarak, toplumsal bir biçimde öğrenilen ve de aynı yoldan gelecek nesillere aktarılan davranış biçimlerini: sembol olarak ise maddi unsurların, davranışların ve duyguların, sembollere dayalı olarak örgütlenmesini ifade etmektedir (Toker, 2011; 6).

2.1.3.Kültür Çeşitliliği ve Kültürel Değişim

Kültür, belirli bir kökten gelmiş toplumların “ana mayası” anlamına gelmektedir. Bir toplumun ana mayasını yani kültürünü; o toplumun dili, dini, yazı, tarih, töre, gelenek, görenek, edebiyat ve sanat birliğinin toplamı belirlemektedir. Bir toplumun benliğini oluşturan ortak değerler, diğer toplumlarda oluşturulmuş kimliklerinden nasıl ve nerede ayrıldığını belgelemektedir. Belirli bir toplumun üyesi olan her bireyin yapısında ve benliğinde, o toplumun mayasından bir parça bulunmaktadır. Fransız ve Alman kültürlerinin birbirinden ayrıldığı nokta, bira mayası ile şarap mayası arasındaki ayrılıktan daha da derin bir yapıdadır. Bunlar gibi Türklerin “ana mayası ”da diğer toplumların mayalarından daha farklı yapıdadır. (Saçan, 2010; 6-7). Bu kapsamda kültür, geçmişin en iyi şekilde yansıtılması ile sürekli hale getirilerek toplumun sahip olduğu tüm maddi veya manevi değerlerin yaşatılması ve toplumlar arasındaki iletişimin kopmasında önleyici bir güç olacaktır.

Kültürü taşıyıcısına göre çıkış ve yaradılış, kaynaklarına göre görünüşü ve biçimi bir başka ifade ile, kültürü kanıtlayan araca ve iş görünüşü gibi farklı kullanım alanlarına göre tanımlanabilmektedir. Bu kavrama yönelik yapılan tanımlamaları daha fazla çoğaltmak, dahası değişkenleri kendi içerisinde bile sınıflandırmak olası bir durumdur. Bu değişkenlerden, taşıyıcısına ve egemenlik alanına göre dört çeşit kültür kavramı karşımıza çıkmaktadır (www.historicalsense.com);

- ✓ **Bireysel Kültür:** *Esasında bireysel kültür bir yakıştırma sıfattır. Yani bir bireye, içinde bulunduğu toplumun üyelerince, karşılaştırma yöntemiyle*

yakıştıran bir kimliktir. O, bireyin içinde bulunduğu, yaşamını sürdürdüğü toplumun niteliğiyle birlikte bir anlam taşır.

- ✓ **Yöresel (Bölgesel) Kültür:** *Ulusal kültürün tabanını oluşturur.*
- ✓ **Ulusal Kültür:** *Bir toplumda yemek, giyinmek, barınmak, eğlenmek gibi gereksinimlerin elde edilmesinde kullanılan bilgi, inanç, teknik, davranış duyuş ile ifade biçimlerini içeren ve toplumun yapısını oluşturan kültüre ulusal kültür denilmektedir.*
- ✓ **Evrensel Kültür:** *Bilim, teknik, felsefe ve din gibi kültür öğelerini içeren ve bir topluma özgü olmayan, genel geçerlikli kültüre evrensel kültür denir.*

“Evrensel Kültür” incelendiğinde bir çağa ve bir tarihsel döneme dünya ölçüsünde hakim olan, diğer kültürlerle nazaran daha baskın olan herhangi bir “çoğul kültür” şeklinde ifade edilmektedir. Örnek verilecek olduğunda ise bugün için “evrensel” olan bu kültür, bir Batı kültürünü yansıtmaktadır. Fakat bu, Batı kültürünün günümüzde halen yaşamakta olan diğer kültürlerden “üstün” ve “iyi” olduğu anlamını taşımamakla birlikte, sadece var olan diğer kültürlerle baskın çıktığı ve dünya ölçüsünde giderek yaygınlaştığı anlamına gelmektedir. Her kültürün mahiyetinin gereği tarihsel olması, o kültürün belirli bir zaman kesiti içerisinde varlığını sürdürdüğü, yani yerini her an farklı bir kültüre (o, başka kültüre kendinden pek çok şeyleri taşımış olsa da) terk edilebilirliği manasına gelmektedir (Saçan, 2010; 8).

Kısaca tanımlandığında kültür, sahip olunan geçmişteki kültürel değerlerin gelecek nesillere en iyi şekilde aktarılmasını, kültürün yaşatılmasını ve kültürel değerlerin korunmasını sağlayacaktır. Bu kapsamda kültür kavramının yerinde birebir olarak öğrenilmesi veya görülmesi amacı ile gerçekleştirilen seyahatler kültür turizmi kapsamı içerisinde değerlendirilmektedir.

2.2.TURİZM KAVRAMI

Yirminci yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkan ekonomik, sosyal, kültürel, çevresel ve psikolojik değişmeler, alışkanlıklar ve ihtiyaçlar üzerinde büyük etkiler oluşturmuş; bunun sonucunda da uluslararası düzeyde yaygın bir turizm hareketleri doğmuştur (Usta, 2002;1). Günümüzde ise milyonlarca insan, günlük yaşamlarını devam ettirdikleri yerlerden ayrılarak geçici süreler ile başka bölgeler veya

mekanlara seyahat etmektedir. Bu yer değişimi esnasında da bireyler ulaşım olanaklarından ve gidilen yerin konaklama, yeme içme ve eğlence tesislerinden yararlanmaktadırlar (Kozak ve Diğerleri, 2015; 1).

Bu kapsamda ekonomiyi sektörler arasında bölecek olursak, üçüncü kısımda hizmetler sektörü yer alır ve onun da bir alt sektörü olarak da çok yönlü turizm sektörü yer alabilmektedir. Turizm sektörünün çok yönlü olması, diğer sektörler arasındaki sınırlarının belirlenmesinde zorlukların çıkmasına sebep olmaktadır (Haddadzadadehhendou, 2013; 35). Bu bölümde Dünya’da ve Türkiye’de hızla gelişim gösteren turizm sektörüne yönelik kavramlar tanımlanmış ve sınıflandırılarak açıklanmak istenmiştir.

2.2.1.Turizm Kavramı ve Tanımı

Turizm, devamlı ikamet edilen yer veya bölgeden ayrılarak başka bir bölgeye çeşitli nedenlerle yapılan, 24 saatten uzun, bir yıldan kısa süreli olarak, kişilerin para kazanma amacı olmaksızın farklı motivasyonlarla gerçekleştirdiği seyahatleri kapsamaktadır. Eskilerde deniz, kum, güneş üçlemesi olarak ön görülen turizm günümüzde dinlenme, rahatlama, öğrenme, macera, farklılığı keşfetme, eğlenme, boş zamanın değerlendirilmesi ve alternatif faaliyetler ile bütünleşen bir olgu olarak kabul görmeye başlamıştır (Albayrak, 2013; 31). Turizme yönelik yapılan kavramsal tanımlamalar farklı yazarlar tarafından şu şekilde ifade edilmiştir;

Turizme yönelik ilk tanım Guyer- Feuler tarafından 1905 yılında ortaya atılmıştır; Guyer- Feuler’e göre turizm, “Gitgide artan hava değişimi ve dinlenme gereksinimleri, doğa ve sanatla beslenen göz alıcı güzellikleri tanıma isteğine, doğanın insanlara mutluluk verdiği inanan, özellikle ticaret ve sanayinin gelişmesi ve ulaşım araçlarının kusursuz hale gelmesinin bir sonucu olarak ulusların veya toplulukların birbirlerine daha çok yaklaşmasına olanak veren modern çağa özgü bir olay” olarak tanımlanmaktadır (Yurdakul, 2012; 2).

Arthur Bormann’a göre turizm, “dinlenme, eğlenme, ticari veya mesleki faaliyet amacı ile, birçok halde özel toplantılar ya da olaylar nedeni ile gerçekleştirilen seyahatlerin tümü ”dür. Fakat bu seyahatler sırasında daimî ikamet yerinden olan ayrılışın geçici olması, mesleki seyahatlerin de iş ve yerleşim yeri

arasındaki süreklilik gösteren yolculuklar olmaması gerekmektedir (Toskay, 1983; 23).

Hermann Von Schullar'da turizm tanımını şu şekilde yapmıştır; başka bir ülkeden, şehir ya da bölgeden yabancıların gelmesi ve geçici süre kalmalarıyla ortaya çıkan hareketin ekonomik yönünü ilgilendiren faaliyetler bütünüdür (Kozak ve Diğerleri, 2015; 2).

Erap'e göre ise (1983: 36), sürekli kalışa dönüşmemek ve gelir sağlayıcı herhangi bir uğraşta bulunmamak kaydı ile kişilerin yolculuk ve konaklamasından doğan olay ve ilişkilerin bütünü turizmdir (Aydağ, 2012; 3).

Turizmin tarihsel gelişimi içerisinde farklı tüm yönleri ile ele alan en kapsamlı tanımını Hasan Olalı ve Alp Timur yapmıştır. Bu tanımlara göre ise "Turizm" (Gürcün, 2011; 7);

- ✓ İnsanların sürekli ikamet ettiği konutların dışında, gittiği yere yerleşmemek kaydı ile, yalnızca para kazanmak veya politik ya da askeri amaç izlememek üzere,
- ✓ Serbest bir ortamda, iş, merak, din, sağlık, spor, dinlenme, eğlenme, kültür, deneyim kazanma, snobik amaçlarla ya da dost ve akraba ziyaretleri, kongre ve seminerlere katılmak gibi nedenlerle,
- ✓ Kişisel veya toplu olarak gerçekleştirilen seyahatlerde,
- ✓ Gittikleri bölgede 24 saati aşan ya da o bölgenin bir konaklama tesisinde en az bir geceleme süresi ile konaklamalarından ortaya çıkan iş ve ilişkileri kapsayan,
- ✓ Bir tüketim olayı, sosyal bir olay veya ağır ve bütünleşmiş bir hizmet ve kültür endüstrisi şeklinde tanımlanmıştır.

Yukarıda belirtilen tanımlar doğrultusunda turizm, bireylerin sürekli ikamet ettikleri yerlerin dışında en az 24 saat süre ile dinlenme, eğlenme, sağlık veya gezip görme amacıyla gerçekleştirmiş olduğu seyahatler ve bu seyahatler sonucunda da konaklama, yeme- içme gibi hizmetlerden yararlanmasıdır. Bu kapsamda ilk olarak deniz, kum, güneş gibi tek bir amaç ile başlayan turizm hareketlerinin günümüzde sağlık, kültür, iş ya da dini amaçlar ile gerçekleştirilmesi alternatif turizm şeklinde

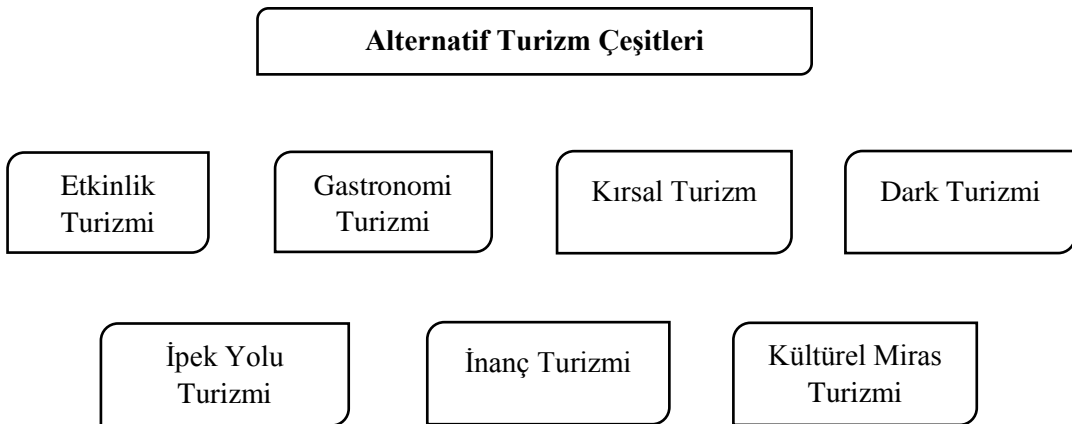
adlandırılan farklı birçok turizm çeşidinin ortaya çıkmasına imkan sağlamıştır. Bu doğrultuda da çalışmanın devamında alternatif turizm ve kültürel anlamda değerlendirilen alternatif turizm çeşitleri hakkında bilgiler sunulmuştur.

2.2.2. Alternatif Turizm Kavramı ve Tanımı

Turizm sektörü içinde yer alan faaliyetlere katılan kişilerin seyahat nedenleri, seyahat türleri ve seyahatin kapsadığı süre, gelir düzeyleri, sahip oldukları boş zaman miktarı, seyahat beklentileri, alışkanlıkları, zevkleri ve tercihleri birbirlerinden farklı olabildiğinden dolayı, turizm sektörünü oluşturan işletmeler ve faaliyetleri, bunlara paralel olarak farklılık göstererek alternatif turizm çeşitlerinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Çelikkıran, 2012; 8).

Gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerin turizm pazarından aldıkları payı arttırmaları, değişen pazar şartları ile birlikte giderek daha güçlü bir hale gelmektedir. Bu nedenle gelişmekte olan ülkelerin turizm pazarından aldıkları payı arttırmak, ancak sunulan turizm hizmeti ve ürünlerini çeşitlendirilmesi ile yani farklı alternatif turizm faaliyetlerinin geliştirilmesiyle mümkün olacaktır. Bu kapsamda kültürel bir değer olarak incelenen alternatif turizm çeşitleri; Kültürel Miras Turizmi, Dark Turizmi, Kırsal Turizm, Gastronomi Turizmi, Etkinlik Turizmi, İpek Yolu Turizmi ve İnanç Turizmi gibi bir çok şekilde gruplandırılabilir (Avcı, 2011; 8).

Şekil 1: Kültürel Kapsamda Değerlendirilebilen Alternatif Turizm Çeşitleri

Kaynak: Albayrak, A. 2013

2.2.3. Alternatif Turizm Çeşitleri

Turistlerin farklı sebeplerden dolayı gerçekleştirmiş olduğu seyahatler beraberinde “alternatif turizm” olarak adlandırılan farklı turizm çeşitlerinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bunlardan kültürel amaçlı alternatif turizm çeşitleri incelendiğinde, dark, kırsal, etkinlik, kültürel miras, inanç, gastronomi ve ipek yolu turizmi gibi farklı turizm çeşitleri örnek verilebilmektedir.

2.2.3.1. Kırsal Turizm

Kırsal alanlar olarak isimlendirilen yöre ya da bölgeler, şehir yaşamından bunalan bireylerin tatil ihtiyacını, bölgede bulunan doğal yaşam alanları ya da kültürel yapıları ile karşılamaktadır. Büyük şehirlerde yaşayan insanların belirli çoğunluğu tatil amacı ile günübirlik olarak merak ettikleri veya coğrafi olarak yakın olan yerlere ya da bölgelere seyahat etmektedirler. Bu seyahatler genel olarak anne-baba ya da akraba-tanıdık gibi kişilere yönelik olan ziyaretleri kapsamaktadır (Deveci ve Diğerleri, 2013; 30).

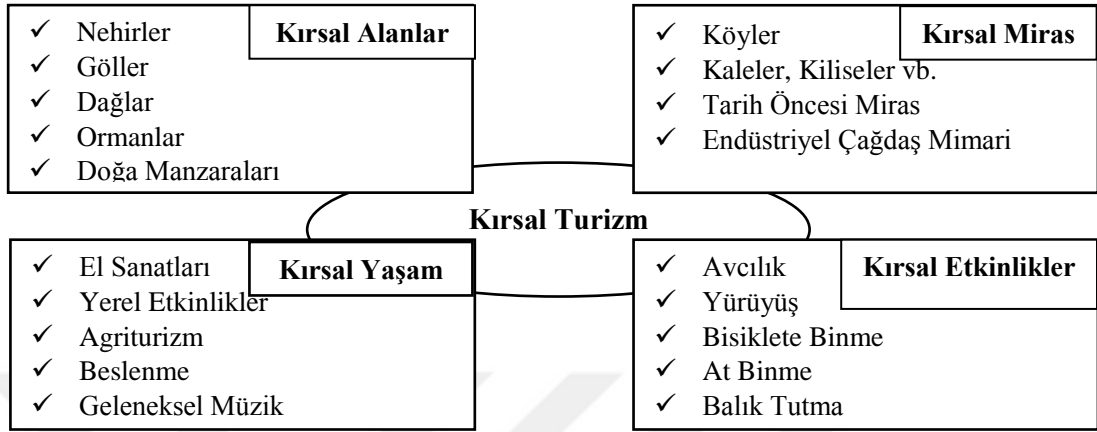
Kırsal turizm kavramına bakıldığında ise, doğal çevre, kırsal kültür ve tarım ile bütünleşen (köyde, bir dağ evinde ya da bir çiftlikte vb. de konaklayarak) kırsal kültürle tanışarak ve kaynaşarak bir tatil geçirmek şeklinde ifade edilmektedir. Ayrıca diğer turizm çeşitleri ile de son derece kolay bir şekilde entegre olabilmektedir (Duran, 2012; 45).

Diğer bir ifade ile kırsal turizm, nüfusun az olduğu ve ekonomik sıkıntılar nedeni ile göç etmeye maruz kalan kırsal bölgelerde gerçekleştirilen bir turizm çeşididir (Cengiz ve Akkuş; 2012; 61).

Kırsal turizm kavramında kırsalın içerdiği mana, ülkemizden doğrudan olarak “kırsal alanlar” olarak algılandığından, mağara turizmi, av turizmi, açık hava doğa sporları turizmi, yayla turizmi ve eko turizm gibi turizm çeşitleri ile aynı tutulmaktadır. Bu kapsamda kırsal turizmde esas olan amaç bir çiftlikte, bir köyde ya da bir dağ evinde vb. yerde konaklayarak kırsal kültürle tanışarak ve kaynaşarak bir tatil geçirmek olduğundan, aralarında amaç ve etkinlikler bakımından belirli farkların olduğu da bir gerçektir (Karakaş, 2012; 6). Bu kapsamda kırsal turizm kavramının

bir kavram olarak algılanabilmesi için bazı bileşenleri ileri sürülmüştür (Çolak, 2009; 40):

Şekil 2: Kırsal Turizm Bileşenleri

Kaynak: Çolak, 2009 s.40

Şekil 1’de belirtildiği üzere kırsal turizm bileşenleri verilmiştir. Nehirler, göller, dağlar, ormanlar ve doğa manzaraları kırsal alanları; endüstriyel çağdaş mimari, tarih öncesi miras, kaleler, kiliseler ve köyler kırsal mirası belirtirken; el sanatları, yerel etkinlikler, agriturismo, beslenme ve geleneksel müzik kırsal yaşamı; son olarak da bisiklete binme, at binme, yürüyüş, avcılık ve balık tutma da kırsal etkinlikleri belirtmektedir. Tüm bu bileşenler, yani kırsal alan, kırsal miras, kırsal etkinlikler ve kırsal yaşam bileşenlerinin toplamı kırsal turizminin temelini oluşturmaktadır.

2.2.3.2. Gastronomi Turizmi

Ziyaretçileri bir destinasyona çeken en önemli motivasyon unsurlarından biri de gastronomidir. Kivela ve Crotts (2006)’un 2006 yılında 1067 ziyaretçi üzerinde yapmış olduğu bir araştırmaya göre turistlerin %20.8 ‘inin Hong Kong’u ziyaret etmelerinin en önemli nedenlerinden birisinin, bölgenin kültürel yiyecek ve içecekleri olduğunu dile getirilmiştir. Turistler farklı destinasyonlar arasında seçim yaparken gastronomiyi de önemli bir faktör olarak dikkate almakta ve buna göre seyahat faaliyetlerine katılmaktadırlar (Yılmaz, 2017; 173).

Gastronomi kavramı, yiyecek ve içeceklerin tarihsel gelişme sürecinden başlayarak, tüm özelliklerinin ayrıntılı bir şekilde anlaşılması, uygulanması ve

geliştirilerek günümüz koşullarına göre uyarlanmasını kapsayan, aynı zamanda da sanatsal ve bilimsel unsurlarla katkı sağlayan bir bilim dalı olarak tanımlanmaktadır (Deveci ve Diğerleri 2013; 30).

Hjalager (2002) gastronomi turizmini, turizmin tüm yıla yayılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması gibi turizmde yeni çabalara ilişkin bir turizm çeşidi olarak ele almaktadır. Gastronomi turizmi aslında bir çeşit gastronomik hareketliliği ifade etmektedir. Ziyaretçilerin yerel yiyecek ve içecekleri tatmak, yerel olan yeme içme kültürünü öğrenmek ve deneyim kazanmak amacı ile gerçekleştirdiği seyahatler bu kapsamda değerlendirilmektedir (Çalışkan, 2013; 40).

Hall ve Michell (2001; 308)'e göre gastronomi turizmi, öncelikli olarak seyahat motivasyonunun bir yemeği tatmak ya da özel bir yemeğin üretimini görmek olduğu, birincil veya ikincil yiyecek üreticilerine, yemek festivallerine, özel alanlara ya da restoranlara yönelik gerçekleştirilen ziyaretler şeklinde tanımlanmaktadır (Çevik ve Saçılık, 2011; 504).

Kısaca özetlemek gerektiğinde gastronomi turizmi ziyaretçilerin sürekli ikamet ettiği yerden ayrılarak, bir bölgenin yeme- içme kültürünü birebir yerinde görmek ve tatmak ile birlikte yöresel yeme içme kültürünü yerinde öğrenme amacı ile gerçekleştirilen seyahatleri kapsamaktadır.

Konu dahilinde gastronomi turizminin bileşenlerini şu şekilde sıralamak mümkündür (Acar, 2016; 82);

- ✓ *Özel yemek üretim sistemleri*
- ✓ *Yerel yaşam kültürü*
- ✓ *Yerel yemek üretimi*
- ✓ *Organik tarım ve organik ürünler*
- ✓ *Doğal ve tarihi alışveriş mekanları*
- ✓ *Doğal alışveriş merkezleri*
- ✓ *Yerel olarak üretilmiş yiyecekler*
- ✓ *Geleneksel üretim*
- ✓ *Özel yemek organizasyonları*
- ✓ *Yemek festivalleri*

Tüm bilgiler incelendiğinde Türkiye gastronomi turizmi kapsamında oldukça zengin bir kapasiteye sahiptir. Ülkemizde gastronomi turizmi kapsamından bakıldığında yöresel olarak Osmanlı mutfağı, Anadolu mutfağı, Akdeniz mutfağı ve Ege mutfağı gibi farklı bölgelere ait yöresel yemeklerin ve tatların sergilendiği bir çok mutfak çeşidi vardır. Tüm bu mutfak çeşitlerinden sergilenen farklı tatlar, gelen yerli ve yabancı turistlere değişik yemeklerin tadılması ve yemek kültürüne yönelik deneyimlerin kazanılmasına imkan sağlanmaktadır.

2.2.3.3.Etkinlik Turizmi

Etkinlikler, turizm kavramının en hızlı, canlı ve heyecanlı unsurlarından biri olarak görülmektedir. Sahip olunan destinasyonların diğer tüm çekicilik unsurlarından farklı olarak etkinliklerin en temel çekicilik unsuru, zaman sınırlılığı ve benzersizliğidir. Etkinlikler bu kapsamda planlı veya plansız periyodik ya da belirli zamanlarda gerçekleşse de, tüm gerçekleştirilen etkinlikler belirli bir zaman sınırına sahiptir. Bu zaman sınırlılıkları etkinliklerin en önemli çekicilik unsurlarıdır. Katılımcı profilleri, organizasyon yapıları, yönetimi, etkinliğin yapıldığı zaman gibi birçok özellikler etkinliğin benzersiz olmasını sağlamaktadır (Uygur ve Çelik, 2010).

Janiskee (1980: 97), festivaller ve etkinlikler; resmi dönemler veya zevkli aktivitelerin, eğlence etkinliklerinin ya da şenlikli karakter ve bazı kavramların, olayların ve gerçeklerin halka açık bir şekilde kutlanması şeklinde tanımlamaktadır. Bayramlar ya da toplumca belirtilmiş özel halk kutlamaları oldukça önem teşkil etmektedir. Çünkü festivaller veya etkinlikler uzun zamanlardan beri, formlar tasarlanan önemli kültürel uygulamalar olarak var olmuştur (Quinin, 2009: 5).

2.2.3.4.Dark (Hüzün) Turizmi

Özel ilgi turizmi içerisinde faaliyet gösteren Dark (Hüzün) turizmi, özellikle 1990 yıllardan sonra yaygınlaşarak akademik çalışmalara konu olmuştur. Türkçe literatürde anlamına pek sıklıkla rastlanmayan fakat mevcut literatürde hüznün ya da keder turizminin, son yıllarda ilgi çekmesinin altında, araştırmacıların turizm kavramını, katılımcıya psikolojik ve fizyolojik olarak pozitif getirilerinin yanında eğlenceli vakit geçirmeye dayalı tek yönlü aktiviteler olarak ele almış olmaları yatmaktadır (Yıldız ve Diğerleri, 2015: 393).

Diğer bir ifade ile Dark (Hüzün) turizmi, ölüm kavramını içeren bir turizm türü olduğundan, hangi motivasyonun bireyleri bu seyahatlere yönlendirdiği ve nasıl bir sonuca ulaştıkları açısından diğer turizm çeşitleri arasında farklılıklar göstermektedir. Dark turizmde turist, kendisini kahramanların yerine koyarak bir anlık dahi olsa aynı acıyı yaşayabilmektedir (Sop, 2015; 1). Seaton'a (1996) göre dark turizmi ile birlikte anılan thana turizmi aşağıda verildiği gibi beş şekilde ele alınarak incelenmektedir. Bunlar (Şahin ve Diğerleri, 2013):

- ✓ Trajedi ve ölümlerin canlandırılmasının tecrübe edilmesi ve birebir yerinde görülmesi,
- ✓ Kişisel ölüm ve kitlesel ölüm, felaket ve trajedilerin meydana geldiği alanların olması,
- ✓ Ölen bireylerin anıtlarını (mezarlarını) ziyaret etmek,
- ✓ Özgün alanlar dışındaki bölgelerde ölümlere bağlı olarak bulunan, özellikle trajik olayları ve bunlara bağlı olarak emanetleri, delilleri ya da sembolleri görme,
- ✓ Bir şekilde olan ölüm olaylarını içeren olayların tekrardan göz önünde canlanarak tecrübelerini yaşayabilmektir.

Kısaca belirtmek istendiğinde Dark (Hüzün) turizmi, bir bölgede ya da yerde yaşanmış olan trajik olaylar sonrasında meydana gelen ölümler sonucunda bireylerin bu yerlere giderek aynı duygusu yerinde yaşamak ya da görmek amacı ile gerçekleştirmiş olduğu ziyaretler olarak tanımlanmaktadır.

2.2.3.5.İpek Yolu Turizmi

İpek Yolu, en doğudan en batıya ipek ticaretini ifade eden ve basit olmayan, kurumsallaşmış bir ticaret kültürünün genel ismidir. İpek Yolu'nun önemli bir kısmı Türklerin yaşadığı coğrafyalara uzanmaktadır. Bu sebeplerden dolayı Türklerin yaşadığı coğrafyalarda Türk tarihinde ve Türk kültüründe İpek Yolu'nun ayrı bir önemi vardır. Türklerin bu coğrafyalar içinde tüm yurtlarını birbirine bağlayarak ticaret yolu ile zenginleşmesi sağlanmıştır (Deniz, 2016; 196).

Bu kapsamda İpek Yolu doğu ile batı bölgelerinin arasını ekonomik, sosyal, kültürel ve demografik anlamda birçok açıdan birbirine bağlamaktadır. Mesafelerin

çok büyük olması ve ulaşım aracının çoğunlukla develerle sınırlı olması, İpek Yolu boyunca şehirler, bölgeler ya da bölgeler arasındaki ticaret ve seyahatler, hem yolcular açısından hem de onların hayvanlarının dinlenme yerleri olarak kullanılan kervansaraylar olmadan gerçekleştirilememektedir. İpek Yolu'ndaki kervansaraylar, ticaret ve kültürel etkileşimlerinin sürdürülebilirliğinde hayati bir role sahip olmakta ve tarih boyunca da toplumların ilerlemesine önemli katkılar sağlamıştır (Ardıç Yetiş ve Çullu Kaygısız, 2017; 524).

Tarihi İpek yolu üzerinde bulunan günümüzde otel ya da motel şeklinde adlandırılan o günün kervansarayları ve hanları tüccarların dinlenme ve konaklama yaptıkları yerler olarak bilinmektedir. Önemli ticaret yolları üzerinde bulunan kervansaraylar ve hanlardan günümüzde yapısı bozulmamış olanlar direk turizm faaliyetlerine açılarak ziyaretçilere hizmet sunmaktadır. İpek Yolu üzerinde bulunan tahrip olmuş yapıların ise restore edilerek turizme kazandırılması ile ekonomik kazançların elde edilmesi amaçlanmaktadır.

Kısaca tanımlanmak istendiğinde İpek Yolu turizmi tarihin en önemli ticaret yolu olarak bilinen tarihi İpek Yolu ve bu yol üzerinde bulunan hanlar ve kervansaraylar gibi tarihi yansıtan yapıların turistler tarafından ziyaret edilmesidir.

2.2.3.6.Kültürel Miras Turizmi

Kültür turizmi tanımlanmadan önce kültür kavramı üzerinde durmak daha doğru olacaktır. Kültür, bir toplumun manevi değerlerinin, gelenek ve göreneklerinin, yaşantı ve düşünce biçimi ile birlikte sanat varlıkları gibi farklı değerlerin tümünü yansıtmaktadır. Bir toplumun sahip olduğu kültür, o toplumun tarihi geçmişini, bireylerin hayatını, çeşitli zamanlardaki eylemlerini, ekonomik geçim faaliyetlerini, dinlenme, eğlenme ve inanç biçimine ayrılan kısmını içermektedir (Küçük, 2013; 1).

Günümüzde kültürün farklı şekillerde sınıflandırılması maddi kültür ve manevi kültür olarak genel anlamda ifade edilmesine imkan sağlamaktadır. Bir toplumun sahip olduğu araç-gereçler, binalar ve giysiler gibi bir çok somut varlıklar maddi kültürü yansıtırken, toplumun gelenek-görenekleri, inançları, normları ve

düşünce biçimleri gibi farklı kavramlar ise manevi kültür unsurları başlığı altında ele alınarak incelenebilmektedir (Türker ve Çelik, 2012; 88).

Miras ise kısaca tanımlandığında, geçmiş nesillerden gelecek nesillere bırakılan, geçmiş nesiller için önemli, değerli, doğal ve kültürel değerlerden oluşmaktadır. Bu konu üzerinde mirastan kasıt, anıtlar, müzeler, saraylar, milli parklar, jeolojik yapılar, yemekler ya da gelenek ve görenekler gibi değerler kastedilmektedir. Kültürel miras incelendiğinde: “geçmişten miras alınan değerlerin ve farklı sebeplerden dolayı gelecek nesillere bırakılmak istenen, fiziksel olarak var olan ve insanlar tarafından yapılmış yapılar ya da eserler ile bir topluma ait değerlerin tümü” şeklinde tanımlanmaktadır (Çapar ve Yenipınar, 2016; 103).

Diğer bir ifade ile kültürel miras önceki kuşaklar tarafından oluşturulmuş ve evrensel değerlere sahip olduğuna inanılan eserlere verilen isimdir. UNESCO'nun 17. Genel Kurulu tarafından 1972 yılında kabul edilen Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi'ne göre söz konusu olan kültürel miras unsurları üç başlık altında incelenmektedir: Bunlar (Altaş, 2015; 247-248):

- ✓ **Anıtlar:** Bilim, sanat ve tarih açısından istisnai evrensel değerde mimari, resim ve heykeltıraşlık alanında gerçekleştirilmiş büyük eserler, arkeolojik niteliklere sahip olan yapılar, mağaralar ve kitabeler gibi farklı değerleri yansıtmaktadır.
- ✓ **Yapı Toplulukları:** Uyumlulukları, mimarisi ya da arazi üzerindeki yerleri sebebi ile sanat, tarih ve bilim kapsamında istisnai evrensel değerlere sahip olunan ayrı veya birleşik olan yapı topluluklarını yansıtmaktadır.
- ✓ **Sitler:** Etnolojik, estetik, tarihsel ya da antropolojik bakımlardan istisnai evrensel değerlere sahip olan insan ürünü eserler veya doğa ve insanın ortak eserleri ile birlikte arkeolojik siteleri kapsayan alanları yansıtmaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığını tarafından 1988 yılında hazırlanan “Bir Yörenin Turizm İmkanlarının Değerlendirilmesi İçin Rehber” isimli yayınlanan “Kültürel Değerler” başlığı altında bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaya göre de kültürel miras turizmi şu şekilde sınıflandırılmıştır (M. Uygur ve Baykan, 2007:34)

- ✓ **Tarihi Eserler:** İncelendiğinde bölgenin ya da yörenin tarihini veya tüm geçmişini en iyi şekilde yansıtan ve günümüze kadar korunarak gelmiş olan camiler, hanlar, hamamlar, türbeler, kervansaraylar ve saat kuleleri gibi eserler kastedilmektedir.
- ✓ **Arkeolojik Eserler:** İncelendiğinde geçmiş dönemlerde o bölgede yaşamış olan farklı medeniyetlerden günümüze kalan antik kentler, kaleler, surlar, hamamlar, tapınaklar, kiliseler ile birlikte yer altı şehirleri gibi eserler kastedilmektedir.
- ✓ **Tarihi ve Dini Merkezler:** İncelendiğinde geçmişte farklı dönemlerde belirli bir bölgede yapılmış cami, türbe, manastır, kilise ve sinagog gibi dini yapılar kastedilmektedir.
- ✓ **Müzeler:** İncelendiğinde belirli bir ülkenin ya da bölgenin tarihi ve kültürel özelliklerinin yansıtıldığı taşınabilen hassas eserlerin ve eşyaların sergilendiği açık veya kapalı mekanlardır. Tanımdan kasıt Etnografya Müzesi, Arkeoloji Müzesi ve Açık Hava Müzesi'dir.
- ✓ **Festivaller:** İncelendiğinde yılın belirli bir tarihinde gerçekleştirilen konulu, ulusal ya da uluslararası katılıma açık (müzik, tiyatro veya özel konulu toplantılar) olan faaliyetlerin tümü kastedilmektedir.
- ✓ **Yöresel El Sanatları:** İncelendiğinde halı, kilim gibi dokuma ürünlerinin yanında toprak işleme, ağaç işleme, bakır ve taş işleme gibi bir yöreye özgü değerlerin yansıtılması ifade edilmektedir.

Kültürel miras turizmi tanımlanacak olduğunda, tarihi mimari eserleri, sanatsal açıdan önemli olan anıtlar ve arkeolojik yapılar ile kısıtlı kültürel miras ve koruma anlayışının yanı sıra, modern zamanlarda yapılan yapıların sosyal toplum tarafından kabul görmesi ile oluşan bütün somut ve soyut varlıkların turistler tarafından ziyaret edilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Karapınar ve Barakazı, 2017; 10).

Kısaca tanımlamak gerektiğinde ise kültürel miras turizmi bir bölgenin veya belirli bir yerin sahip olduğu kültürel değerlerin, yani gelenek görenekler, yeme içme kültürü, camiler, tapınaklar, kiliseler, hanlar, hamamlar gibi birçok değerlerin yerli ya da yabancı turistler tarafından ziyaret edilerek o bölgeye ekonomik kazanç sağlaması şeklinde tanımlanmaktadır.

2.2.3.7. İnanç Turizmi

Türkiye’de gelişmekte olan turizm çeşitlerinden biri olarak İnanç turizmi kutsal mekanlara yönelik seyahatleri kapsamaktadır. İnsanların sürekli ikamet ettikleri, çalıştıkları ve çeşitli gereksinimlerini karşıladıkları yerlerin dışında, inançlarının gereğini yerine getirmek amacı ile kutsal ya da dini merkezlere yönelik gerçekleştirmiş oldukları ziyaretler ya da geziler olarak değerlendirilmektedir (Çetin ve Kaymaz, 2013; 1172).

İnanç turizmi açısından herhangi bir beşeri mekanı çekici kılan temel özellik; semavi ya da beşeri inanç önderlerinin yaşadıkları, ziyaret ettikleri, önemli toplantıların yapıldığı ve antlaşmaların gerçekleştirildiği mekanların yanında; bu önderlerin dünyadan göç ettikten sonra defnedildikleri yerler gibi birçok özellik sıralanabilir. Bu mekanlar incelendiğinde ise mezar, türbe, tapınak, kilise, sinagog ya da anıt mezarlar gibi çoğunlukla dini önderlerinin düşüncelerini yadıkları sembolik yapılar kastedilmektedir (Özgen, 2012; 253).

İnanç turizmine yönelik kısa bir tanımlama yapılmak istendiğinde ise, bireylerin buldukları yerlerden ayrılarak dini vazifelerini yerine getirmek ya da farklı dinlere yönelik dini merkezleri ziyaret etmek amacı ile gerçekleştirmiş oldukları seyahatler şeklinde ifade edilmektedir. Bu kapsamda çalışmanın devamında inanç turizmine yönelik ayrıntılı bir şekilde incelemeler yapılarak bilgiler sunulmaktadır.

2.3. İNANÇ TURİZMİ

İnanç turizmi, kutsal kabul edilen yerlere ziyaretçilerin merakı olan veya o kutsal dine mensup olan turistlerin, o bölgedeki kutsal mekanları ziyaret etmesi ile gerçekleştirilen bir turizm çeşididir. Türkiye’nin inanç turizmi kapsamında potansiyeli çok yüksek ve ayrıca bu değerlere yönelik gezilip görülecek birçok kutsal mekan ve dini eser mevcut bulunmaktadır. Bu eserler sadece İslam dinine ait eserler olmamak ile birlikte diğer dinlere de ait birçok eseri bünyesinde barındırmaktadır. Farklı dinlere ait eserlerin olması da, ülkemizin inanç turizmi kapsamında oldukça zengin bir potansiyele sahip olduğunun bir göstergesidir (Göktaş, 2016: 18).

2.3.1. İnanç Kavramı ve Tanımı

Bir toplumun maddi ya da manevi alanlarda meydana getirdiği ürünlerin tümü, kültür olarak tanımlanmaktadır. Kültürün oluşmasında ve şekillenmesinde yaşanan bölge veya yerlerin coğrafi özellikleri, ekonomik ve sosyal yapı ile diğer toplumlarda yapılan etkileşimler oldukça etkili olmaktadır. Bu kapsamda kültürün en önemli kaynağı olarak din, inanç ve bu kavramlara yönelik eserler ön planda tutulmaktadır. Ne kadar ilkel bir yaşam tarzı olursa olsun, dinsiz ve inançsız halk yoktur. Güvenilir ve yetkili gözlemcilerle incelenen tüm ilkel topluluklarda, birbirinden net bir şekilde ayırt edilebilen iki alan bulunmuştur. Manevi alan olarak diğer bir ifade ile büyü ve din alanı, diğeri ise bilim alanıdır (Eroğlu ve Kılıç, 2005; 750).

Din, bir topluluğu millet yapan ve onu diğer milletlerden ayıran en önemli kültür unsurlarından biridir. Tanımlandığında din, var olmamasının düşünülmesinden çelişki doğan doğaüstü bir varlığın tüm evreni idare ettiğini bildirerek, ona mutlak bir şekilde inanmayı ve itaat etmeyi emreden, insanların kendi akıl, istekleri ve arzuları ile iyi olan şeylere yönelmelerini isteyen, bu inançlar ve iyi şeyler doğrultusunda da yeni davranışlar geliştirmeyi öneren, tüm bunların yapılması sonucunda ise insanlara mutluluk vadeden kurallar ve kurumlar sistemi olarak açıklanmıştır (Özden, 2005; 120-121).

İnanç kavramı incelendiğinde ise “dış dünyanın idrak edilmesi sonucunda zihinde oluşan bir anlayış biçimi” şeklinde tanımlamaktadır. Konu bu kapsamda incelendiğinde inanç, özellikle halk inanışlarının toplumsal olarak kabullenilmesi ve benimsenmesi anlamına gelmektedir (Tatlılıoğlu, 1998: 2).

Diğer bir ifade ile inanç, kişice veya toplumca bir düşünce ya da olgunun, bir nesnenin, bir varlığın gerçek olduğunun kabul edilmesi anlamını taşımaktadır. Bu yönü ile inanç bir psikolojik olayın ifadesidir. İnançlar bazen aksi bir ispat sonucunda meydana gelir, bazen ise bir otoritenin ya da şahadetin eseri olmaktadır (Eroğlu ve Kılıç, 2005; 752).

Bir başka ifade ile de inanç, insana ne olduğunu, nereden gelip nereye gittiğini kısaca varlık sebebini bildiren, amacını, hedefini, hedefe giden yolunu ve

yoldaki kılavuzunu öğreten bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Yağlı Mavil, 2010; 52).

Kısaca belirtmek istendiğinde inanç, insanların varoluşundan bu yana insanın mutluluğu ve huzuru için belirtilen dini kurallara inanılarak yaşanması anlamını taşımaktadır. Geçmişten günümüze kadar olan süre zarfında insanların farklı dini inanışları sonucunda birçok dini değer ve eserlerin oluşturulması sağlanmıştır. Günümüzde de insanlar inandığı dine mensup değerler veya eserlerin ziyareti ile dini görevlerini de yerine getirmek istemeleri turizm olgusunun dini boyutunu gün yüzüne çıkartarak inanç turizminin gelişimine olumlu katkılar sağlamaktadır.

2.3.2. İnanç ve Turizm İlişkisi

1970’li yıllara kadar olan süre zarfında turizm; deniz, kum ve güneşe dayanan bir geleneksel kitle turizmi olarak algılanmaktaydı. 1970’li yıllardan itibaren gerek turizmin çevresel etkilerine dikkat edilmesi, gerekse toplumların kültürel, sosyal ve ekonomik değerlerinde meydana gelen değişimlere bağlı olarak turizmde de yeni ürünlere olan talep sürekli değişerek artış göstermektedir. Böylece ana teması deniz-kum-güneş olan geleneksel turizm, günümüzde hala yaygınlığını korusa da yaşanan tüm bu gelişmeler alternatif turizm çeşitlerinin gelişmesi için itici bir güç konumuna gelmiştir. Böylece, kültür turizmi, miras turizmi, inanç turizmi ve sağlık turizmi gibi birçok turizm çeşidinin ortaya çıkmasına imkan sağlanmıştır (Okuyucu ve Somuncu, 2013; 627).

Din, geçmişten bu yana insanları seyahate yönlendiren en önemli faktörlerden biri olmuştur. Turizm ise seyahat olgusu üzerinde çok büyük etkisi olan din ile çok yakından ilgili bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Dini meseleler ve inançlar turizm hareketlerini sürekli olarak her zaman etkilemiştir. Dini topluluklar içerisinde ve özellikle de Müslüman topluluklarında belirtilen bazı dini emirler, turizmin yoğunluğunu ve kalitesini önemli ölçüde etkilemektedir (Kurnaz, 2013; 11).

Bunlardan Allah’ın rızasını kazanmak ve tüm günahlardan arınma arzusu; insanların inandıkları dince “kutsal/hac yeri” olarak kabul edilen yerlere yöneltmiştir. Bunun ile birlikte insan, kendi çevresindeki varlıklardan daha üstün bir Öz’ün ve

manevi bir varlığın mevcudiyetinin farkına da varmıştır. Bu farkına varış ile insan, tüm evreni yani her şeyi var eden bir yaratıcının olduğunu kabullenip ona tüm samimiyeti ile bağlanmaktadır. İnsanın yüce bir kuvvete gönülden bağlanması onu kuvvetlendirmekte ve insanı Allah'a sığınmaya, dua etmeye ve kutsal sayılan mekanlara yönlendirmektedir (Küçük, 2013; 105).

Bu inanış ve yöneliş, turizm ile bağdaştırılan seyahatler içerisinde İnanç turizmi kapsamında değerlendirilmekle birlikte insanların gezip görmenin yanında dini vazifelerini yerine getirmek açısından incelendiğinde inanç ile turizmin bir bütün olarak değerlendirilmesinin söz konusu olduğunu belirtmektedir.

Kısaca incelendiğinde insanlar varoluşundan bu yana sürekli farklı dinlere inanmış veya tapmışlardır. Günümüzde de farklı dinlere mensup insanlar gerek farklı dinleri görerek öğrenme gerekse kendi dini vazifesini yerine getirmek amacı ile seyahatler gerçekleştirmişlerdir. Bu kapsamda inanç kavramı turizm hareketlerini gerektiren bir olgu olarak sürekli karşımıza çıkmakta ve insanları turizm hareketlerine yönlendirmektedir.

2.3.3.İnanç Turizmi Tanımı

Farklı dinlere mensup kutsal yerlerin bu dinlere mensup kişiler tarafından ziyaret edilmesinin turizm olgusu içerisinde değerlendirilmesi, “inanç turizmi” olarak nitelendirilmektedir (Sargın, 2006; 3).

İnanç turizmi denildiğinde ilk akla gelen günümüzde üç büyük tek tanrılı dinler ve çok tanrılı dinlerine mensup olan insanların inançları için yapmış oldukları seyahatler olmaktadır. Fakat inanç turizmini sadece günümüzde yaşanmakta olan inanç sistemi ile kısıtlamak pek doğru olmayacaktır. İnançlar konusunda Anadolu gibi, çok uzun bir kültürel geçmişe sahip olan bölgeler için bu durum farklılıklar göstermektedir. Zira Anadolu’da üç büyük dinin ortaya çıkıp egemen olmadan önce çok uzun bir süre orada yaşanmış olan inançların bugün hala ayakta olan pek çok göstergesi yani belgeleri, anıtları ya da farklı türbeleri vardır. Söz konusu turizm olduğunda ise, turizm olgusu içerisinde bu değerler oldukça büyük bir öneme sahiptir (Kurnaz, 2013; 7).

Tanımlanmak istediğinde ise inanç turizmi, dinler tarafından kutsal kabul edilen yerlerin ziyaret edilmesi, dinsel toplantılar ve törenler düzenlenmesi ya da bu törenlerin izlenilmesi, hac gibi dini görevlerin yerine getirilmesi, kutsal ya da ünlü kabul edilen mabetlerin görülmesi amacı ile gerçekleştirilen ve önemli boyutlara ulaşılan seyahatlerin ve konaklamaların oluşturduğu bir çeşit turizm hareketleridir (Usta, 2008; 13).

Diğer bir ifade ile inanç ya da dini turizm, inanç sahibi olan kimselerin bireysel veya grup olarak hacı olma, misyonerlik, inanç tebliği ve de tatil amaçlı olarak seyahat etmeleri şeklinde tanımlanan bir çeşit turizm türüdür (Gürbüz ve Aydın, 2018: 541).

Hacıoğlu'na göre inanç turizmi ise “Dini inançlarını yaşamak için insanların, inanç çekim merkezlerine geçici süre ile yaptıkları seyahatlerin oluşturduğu turizm çeşidi” olarak tanımlamaktadır (Kurnaz, 2013; 8).

İnanç turizmi, farklı kültürlerden aynı inanca sahip olan insanları bir araya getirmektedir. Bu kapsamda düşünüldüğünde ise inanç turizmi ekonomik bir hareketlilik oluşturmanın yanı sıra huzur ve barış kavramlarına da önemli ölçüde vurgu yapmaktadır. Böylece inanç turizminin, inanç bakımından değerli ve önemli görülen yerlere ya da bölgelere yapılan seyahatlerin, kişilerarası ve kültürlerarası iletişime katkı sağladığı da ifade edilmektedir (Gürbüz ve Aydın, 2018: 542).

2.3.4.İnanç Turizminin Özellikleri

Genel anlamda kabul görmüş tanımlardan biri olarak inanç turizmi; insanların sürekli çalıştıkları, ikamet ettikleri ve devamlı olan sınırsız ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışarısında, inanç çekim merkezlerine dini inançlarını tatmin etmek amacı ile yaptıkları seyahatler olarak ifade edilmektedir (Eşitti ve Kırgır, 2015; 179).

Bu doğrultuda, belirtilen turizm çeşidinin diğer turizm çeşidinden ayrılan özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür (Yılmaz ve Diğerleri, 2013; 1042-1043);

- ✓ İnanç turizmi kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerin destinasyondaki somut dinsel öğelerin olması,

- ✓ İnanç turizminin gerçekleştirilmesi dindar veya dindar olmayan tüm turistleri kapsamalı,
- ✓ İnanç turizminin faaliyetlerinin yılın on iki ay boyunca yapılabilir olması,
- ✓ İnanç turizmi faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinin temelinde dinsel inanışlar ve dini değerlerin olması,
- ✓ İnanç turizminin gerçekleştirilmesinde ruhsal tatmin arayışının belirginleştirilmesi,
- ✓ İnanç turizminin turistik bir faaliyet olup farklı bir eğlence mekanı olmaması,
- ✓ İnanç turizmi faaliyetlerine katılım gösterme noktasındaki zorlukların (ekonomik zorluk, kültürel mesafe ve ulaşım zorluğu gibi) önemsenmesi olarak sıralanabilmektedir.

2.3.5.Dünya’da İnanç Turizmi

Dünya üzerinde inanç turizmi amacı ile seyahat edenlerin yılda ortalama 30 milyon kişi ve 20 milyar dolar gelir getirmesi farklı birçok ülkenin inanç turizmi bağlamında çeşitli politikalar üretmesine neden olmuştur (Akm, 2016).

2010 yılı itibari istatistiki verilerine göre, dünya üzerinde 6,9 milyarlık insan nüfusu bulunmakta ve bunun 2,2 milyarı %31’lik bir oranla Hıristiyan dinine mensup, 1,6 milyar insan ise %23 oranı ile İslam dinine mensup ve kalan diğer oranlar ise farklı dinlere mensup insanlardan oluşmaktadır (www.turizm gazetesi.com).

Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) rakamları incelendiğinde 2013 yılında dünya üzerinde turizm amacı ile seyahat edenlerin sayısı 1 milyar kişiyi aşmış durumdadır. Bu 1 milyar kişi içerisinde 300 milyon kişi de tatillerine ‘inancı’ da dahil etmektedir. Dünya üzerinde inanç turizmi kapsamında elde edilen gelir, 20 milyar dolar seviyelerine yaklaşmış bir durumdadır (TÜRSAB, 2014).

Ayrıca dünya üzerinde inanç turizmi amacı ile gerçekleştirilen seyahatlerin %51 i Avrupa’ya, %22 si ise Asya kıtasına yapılmaktadır. Bu kapsamda da başlıca dinlere mensup dünya da 5 milyar 37 milyon kişi bulunmaktadır ve bunlarla birlikte en büyük üç grup; Hıristiyanlar, Müslümanlar ve Hindulardır. Bu üç büyük grup

inancının, inanç turizmi içerisindeki payı %89'luk bir kısmını oluşturmaktadır. (www.turizm gazetesi.com).

TÜRSAB 2014 inanç turizmi raporuna göre dünya üzerinde en fazla ziyaret edilen kutsal mekanlar ve ziyaretçi sayıları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir;

Tablo 1: En Fazla Ziyaret Edilen Kutsal Mekanlar ve Ziyaretçi İstatistikleri

Sıra	Kutsal Mekan	Bulunan Ülke	Yıllık Toplam Ziyaretçi Sayısı
1	Meji Shrine ve Sensoji Tapınağı	Japonya	30 milyon ve 30 milyon Kişi
2	Kashi Vishwanath Tapınağı	Hindistan	21.9 milyon Kişi
3	Our Lady of Guadalupe Bazilikası	Meksika	20 milyon Kişi
4	Tirupati Tirumala Devasthanams Tapınağı	Hindistan	18.2 milyon Kişi
5	Notre Dame Katedrali	Fransa	13.6 milyon Kişi
6	Sacre Coeur Bazilikası	Fransa	10.5 milyon Kişi
7	Naritasan Shinshoji Tapınağı	Japonya	10 milyon Kişi
7	Tsurugaoka Hachimangu Shrine	Japonya	10 milyon Kişi
7	Kiyomizu-dera ve Kinkaku-ji Tapınağı	Japonya	10 milyon ve 6 milyon Kişi
10	Ise Jingu	Japonya	8.5 milyon Kişi
20	Sultanahmet Camii	Türkiye	5 milyon Kişi
29	Ayasofya	Türkiye	3.2 milyon Kişi

Kaynak: TÜRSAB 2014 İnanç Turizmi Raporu

Tablo 1’de belirtildiği üzere dünya üzerinde bulunan en fazla ziyaret edilen ülkelerin başında, 30 milyon kişi ziyaretçi sayısı ile Meji Shrine ve Sensoji Tapınaklarının bulunduğu Japonya ülkesi belirtilmiştir. İkinci olarak da 21,9 milyon kişi ziyaretçi sayısı ile de Hindistan’da bulunan Kashi Vishwanath Tapınağı en fazla ziyaret edilmiştir. Sonraki sıralarda Meksika, tekrardan Hindistan, Fransa gibi ülkelerde bulunan inanç turizmi merkezlerine yönelik yapılan ziyaretçi oranlarında, Türkiye 20. ve 29. sırada bulunmaktadır. 20. sırada 5 milyon ziyaretçi sayısı ile Sultan Ahmet Camii belirtilirken, 29. sırada da 3,2 milyon kişi ziyaretçi sayısı ile Ayasofya belirtilmiştir.

İnanç turizmi, politik bir cephe oluşturmakla birlikte bazı dini yöreler ulusal platformda bir başka ülke sınırları içerisinde bulunabilmektedir. Örnek verilecek olduğunda tüm Yahudiler için Kudüs'te bulunan Waling Wall (Ağlama Duvarı), Meksikalılar için ise İspanya'nın Guadalupe Bölgesi ve Müslümanlar için de Suudi Arabistan sınırları içerisinde bulunan Mekke ve Medine şehirleri, dünya üzerindeki aynı inanca sahip olan insanlar tarafından ziyaret edilmektedir (Göktaş, 2016; 24).

2.3.6. Türkiye'de İnanç Turizmi

Konumu itibarı ile dünya üzerinde üç kıtanın birleştiği yer olan Türkiye, geçmişten günümüze birçok medeniye ev sahipliği yapmış ve geçen süre zarfında binlerce yıllık biriktirmiş olduğu tarihi ve kültürel değerlerin yanı sıra üç büyük dinden Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslamiyet dinlerinin önemli inanç merkezlerine sahip olması tüm dünyanın ilgi odağı olmasına neden olmuştur.

Türkiye'de inanç turizmi faaliyetleri başlığı altında yapılan çalışmalar, 1995 yılında yapılmıştır. 1995-1998 yılları arasında çok sayıda yabancı tur operatörlerinin, konu ile ilgili uzman kişilerin ve basın mensuplarının katılım sağladığı birçok İnanç turizmi turları düzenlenmiştir. Ülkemizde ise İnanç turizmi kapsamında Semavi dinler olarak bilinen İslamiyet, Hıristiyanlık ve Yahudiliğe ait bir çok eser ile birlikte önemli ziyaret merkezleri bulunmaktadır (www.turkce bilgi.com).

İnsanların var oluşundan bu yana sürekli inandıkları dinler yani Semavi dinler Allah tarafından biz kullarına peygamberler aracılığı ile vah yedilen yani indirilen dinlerdir. İndirme yüksekten aşağıya doğru olduğundan dolayı Arapçada "sema" yüksek yer ya da makam, anlamında kullanılmaktadır. Semavi de, yüksekten, Allah katından indirilen veya gönderilen anlamına gelmektedir. Allah Teala mekandan münezzeh olduğundan dolayı burada geçen semayı, fiziki olarak değil manevi yani merteye olarak "yüce ve yüksek" şeklinde anlamak gerekmektedir. Tüm bu Semavi dinler incelendiğinde ise (Eren ve Kaçar, 2017; 282);

2.3.6.1.Semavi Dinler

A. Yahudilik ve İnanç Turizmi Merkezleri

Yaşayan ilahi kaynaklı dinlerden ve mensubu en az olan dinlerden birisi olan Yahudilik(Musevilik) dinidir ve günümüzde dünya üzerinde 15-24 milyon dolayında da Yahudi dinine inanan insan bulunmaktadır. Yahudiliğin dinler tarihinde özel bir yeri bulunmakta ve bu din en eski ilahi kaynaklı dinlerden biri olarak nitelendirilmektedir. Mazisi ise bir kaç bin yıl öncesine giden bu dinin en başta gelen özelliklerinden birisi de İsmailoğulları ile Tanrı arasındaki “Ahd”e kutsal kitaplarında geniş bir biçimde yer almasıdır. Bu sebepten dolayı da bu din bir “Ahid dini” olarak bilinmektedir. İsmail oğullarının başlarından geçen tüm sıkıntıların ve onların bu Ahde uymamaları, ayrıca verdikleri sözleri yerine getirmediği hem mukaddes kitaplarında hem de Kur’an-ı Kerim’de belirtilmektedir (www.sorularla islamiyet.com).

Günümüzde ise birçok kişinin Yahudi olması için, on iki oymağının hangisinden gelirse gelsin fiziksel olarak İbrahim, İshak ve Yakub soyundan gelen her insanın olması gerektiğini kabul etmektedir. Dünyada ise Yahudilik dininin mensubu olarak İsmailoğullarının çoğunlukta olduğu bilinmektedir (www.tarihi olaylar.com)

Günümüzde ise Türkiye’de Hıristiyanlığa, Yahudiliğe ve çok az sayıda diğer dinlere mensup olan farklı insanlar yaşamaktadır. Ülkemizde yaşayan Yahudilerin büyük bir çoğunluğunun, 1492 İspanya zulmünden sonra İspanya’yı terk edip Osmanlı Devleti’ne sığınan Yahudilerin olduğu bilinmektedir. Bu kapsamda da İkinci Dünya Savaşına kadar olan süre zarfında Türkiye’de 250.000-300.000 arasında Yahudi’nin yaşadığı bilinmektedir (Eren ve Kaçar, 2017; 285).

Ayrıca ülkemizde bulunan Yahudilik dinine ait kutsal sayılan önemli merkezler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir;

Tablo 2: Türkiye’de Yahudilik Dinine Ait Kutsal Kabul Edilen İnanç Merkezleri

İSTANBUL	MANİSA	EDİRNE
Neve Şalom Sinagogu	Şart Sinagogu	Yahudi Havrası
İtalyan Sinagogu	İZMİR	ANKARA
Aşkenazi Sinagogu	Senora Sinagogu	Samanpazarı Sinagogu
Zülfaris Sinagogu	Karataş BethIsrael Sinagogu	

Kaynak: Eren ve Kaçar, 2017; 285

Tablo 2’de belirtildiği üzere Yahudi dinine mensup kişilerin dini merkezleri ilk olarak en çok İstanbul’da daha sonra İzmir ve ardından da Manisa, Edirne ve Ankara’da bulunmaktadır.

B. Hıristiyanlık ve İnanç Turizmi Merkezleri

“Hıristiyan” sözcüğü ilk olarak İ.S. 40’lı yıllarda Antakya bölgesinde kullanılmıştır. “Mesihçi” anlamına gelen bu kelime İsa’yı izleyenleri küçümsemek amacı ile ortaya atılmıştır. Bilindiği üzere yaklaşık olarak iki bin yıl kadar önce Orta Doğu’da gelişim gösteren bu inancın, ilk yaygınlaştığı yer ülkemizin bir bölümü olan Anadolu’dur. Daha sonra ki dönemlerde Trakya ve Avrupa’ya yayılmıştır (www.agapekilisesi.com).

Günümüzde 2 milyara yaklaşan nüfusu ile mensuplarının sayısı bakımından dünya üzerinde en büyük din olan Hıristiyanlık bugün Katolik, Ortodoks ve Protestan kiliselerinden teşekkül eden üç büyük mezhep ile daha küçük çapta olan birçok mezhep ve tarikattan meydana gelen farklı cemaatlerden oluşmaktadır. Genel anlamda Hıristiyanlık her şeyden önce İsa Mesih anlayışı üzerine temellenmiş olan bir inanca sahiptir. Ana fikri Yeni Ahid olan bu inanca göre, İsa Mesih hem Tanrı’nın oğludur hem de tüm insanlığın bir kurtarıcısı olarak görülmektedir. “Tanrı insanlığı günahattan kurtarmak için “biricik oğlunu” yeryüzüne göndermiştir” ifadesine inanan insan topluluğunu belirtmektedir (İslam Ansiklopedisi, 2018).

Ülkemizde ise Hıristiyan dinine ait bir çok kutsal mekan ve anıt mezarlar bulunmaktadır. Bunlar incelendiğinde ise;

Tablo 3: Türkiye’de Hıristiyanlık Dinine Ait Kutsal Kabul Edilen İnanç Merkezleri

İSTANBUL	MANİSA	MARDİN
Ayasofya Moukhlotissa Kilisesi	Akhisar Kilisesi	Mar Behnam(Kırklar) Kilisesi
Saint HaginFireng Kilisesi	San Kilisesi	Deyr-ülZafaran Manastırı
HagaEupheminMartyrionu	Alaşehir Kilisesi	Deyr-ül Umar Manastırı
KARS	İZMİR	TRABZON
Keçel Kilisesi	Efes (Meryemana) Kilisesi	Ayasofya Kilisesi
Kadstral (Fethiye Cami)	St. Jean Aziz Yahya Kilisesi	Küçük Ayvasıl Kilisesi
Şirli Kilise	İzmir Kilisesi	Sümela Manastırı
Güvercinli Kilisesi	Bergama Kilisesi	St. Barnara Kilisesi
EDİRNE	ANTALYA	GAZİANTEP
Sweti George Ortadoks Kilisesi	Demre St. Nicolas Kilisesi	Rum Kale
DENİZLİ	ŞANLIURFA	AKSARAY
Leodikya (Goncalı) Kilisesi	Meryem Ana Kilisesi	Ağaçaltı Kilisesi
Hierapolis	Der- Yakub Kilisesi	Pürenli Seki Kilisesi
Büyük Kilise	Deyr- Mesih(İsa) Kilisesi	Kokar Kilisesi
St.PhilipeMartyrium	VAN	Eğritaş Kilisesi
Sütünlü Kilise	Akdamar Kilisesi	Yılanlı Kilisesi
NEVŞEHİR	HATAY	Sümbüllü Kilisesi
Elmalı Kilise	St. Pierre Kilisesi	Bahattin Samanlığı Kilisesi
St. Basil Kilisesi	St. SimonStilit Manastırı	St. Georges Kilisesi
Barbara Kilisesi	Barleam Manastırı	Direkli Kilise
Karanlık Kilise	Aziz Hana Kilisesi	Ala Kilise
Çakırlı Kilise	Aziz Nicola Kilisesi	Kilise Cami
Tokalı Kilise	Karasun Manuk Kilisesi	12. Aziz Anargiros Kilisesi
Kızlar ve Erkekler Manastırı	Antakya Rum- Ortadoks Kilisesi	Yüksek ve Kızıl Kilise
St. Teodor Kilisesi	BURSA	Selime Katedrali
Çavuşin Kilisesi	Ayasofya Kilisesi (İznik)	
Vaftizci Kilisesi	Koimesis Kilisesi (İznik)	

Kaynak: Eren ve Kaçar, 2017; 288

Tablo 3’ te belirtildiği üzere Hıristiyan dinine mensup insanların ülkemizde bulunan kutsal mekanları belirtilmiştir. Bu kapsamda bu dine ait en fazla kutsal mekanlar İç Anadolu Bölgesinde Aksaray ve Nevşehir illerinde olduğu görülmektedir. Anadolu bölgesi çok eski medeniyetlere ev sahipliği yaptığı ve üzerinde yaşayan toplumun hoşgörülü olması Hıristiyanlığın birçok kutsal saydığı değerlere sahip çıkılmasına ve günümüze kadar korunak gelmesine imkan sağlamıştır. Ayrıca Hıristiyanlığında ilk olarak buradan yayılmaya başladığı da edinilen bilgiler arasındadır.

C. İslamiyet ve İnanç Turizmi Merkezleri;

Arapça “selem” manasına gelmekte olan İslam (Arapçası الإسلام), sözcük anlamında ise boyun eğmek, itaat etmek, kötülüklerden salim olmak, teslim olmak ya da selamete ulaşmak gibi anlamlarına gelmektedir. İslam dini Hz. Muhammed (s.a.v)’e Allahü Teala tarafından vahiy ile bildirilen son ve kamil olan dinin adının belirtildiği ifadedir. Bu dinin buyurduğu emir ve yasaklarını yerine getiren insanlara ise “Müslüman” denilmektedir (www.turkcebilgi.com).

İslamiyet ve Müslümanlar için kutsal sayılan yerlerin basında Kabe gelmektedir. İslam tarihi kitapları tarafından aktarılan bilgiler doğrultusunda Kabe’nin yeryüzü yaratılmadan önce de var olduğuna inanılmaktadır. Bu kapsamda İslam dini peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v)’dir (Eren ve Kaçar, 2017; 291).

Maddeler halinde kısaca anlatılmak istendiğinde (www.mumsema.org);

- ✓ İslam Dini son hak olan dindir.
- ✓ İslam Dini Allahü Teala’nın kıyamet gününe kadar geçerli kıldığı hak dinidir.
- ✓ İslam Dini Allahü Teala tarafından insanlara gönderilen ilahi bir kanun veya yasadır.
- ✓ İslam Dini, insanın Allahü Teala’ya teslimiyetinin bir göstergesini ifade etmektedir.
- ✓ İslam Dini, Allahü Teala tarafından Hz. Cebrail vasıtasıyla Hz. Muhammed (s.a.v)’e insanları tebliğ için gönderdiği son evrensel bir dindir.

Müslüman ve İslam dininin kutsal kitabı Kur'an-ı Kerim'dir. Kur'an Hz. Muhammed (s.a.v)'in 23 yıllık peygamberliği süresince Cenab-ı Allah'tan aldığı vahiylerin, hem yazılı olarak hem de ezberlemek kaydı ile muhafaza edilip, vahiy katiplerince toplanmasından meydana gelen ilahi Kelam'dır. Kur'an-ı Kerim Hz. Muhammed (s.a.v)'e nazil olan, okunması ile ibadet edilen ve de kendisiyle amel olunan ilahi bir kitaptır. Bu ilahi kitap Hz. Muhammed (s.a.v)'in peygamberliğinin açık bir ispatı ve insanları doğru yola götüren en mükemmel ilahi düsturudur. Kur'an-ı Kerim İslam dininin temel kaynağı, bütün Müslümanların da her konuda sığınağı ve de kurtuluş rehberidir (Eren ve Kaçar, 2017; 290).

Bu kapsamda incelendiğinde ise İslam dini ve Müslümanlar için ülkemizde bulunan kutsal mekanlar ve yerler şu şekilde ifade edilmiştir:

Tablo 4: Türkiye'de İslam Dinine Ait İnanç Merkezleri

İSTANBUL	EDİRNE	ADANA
Eyüp Sultan Türbesi ve Cami	Selimiye Cami	Ulu Cami
Fatih Cami	Üç Şerefeli Cami	Yağ Cami
Beyazıt Cami	Muradiye Cami	Hasan Ağa Cami
Süleymaniye Cami	II Beyazıt Cami	Kırkulağı Cami(Seyhan)
Sultan Ahmet Cami	Eski Cami	Misis Türbesi
MARDİN	VAN	HATAY
Ulu Cami	Ulu Cami	Ulu Cami
Latifiye Cami	Hüsrevpaşa Cami	Kanuni Sultan Süleyman Cami
MANİSA	ANTALYA	İZMİR
Ulu Cami	Yivli Minare	İsabey Cami (Selçuk)
Muradiye Cami	Kesik Minare	Hatuniye Cami
Sultan Cami	Alanya Kale Cami	
GAZİANTEP	ERZURUM	TRABZON
Şeyh Fethullah Cami	Çifte Minareli Medrese	Büyük İmaret Cami
Ökkeşiye Hazretleri Türbesi	Yakutiye Medresesi	İskender Paşa Cami
KAYSERİ	NEVŞEHİR	KARAMAN
Hunat Hatun Turbesi	Hacı Bektaş-ı Veli Türbesi	Mader-i Mevlana Cami
Gevher Nesibe Tıp Medresesi	Kurşunlu Cami	Araboğlu Cami

DİYARBAKIR	SİVAS	AĞRI
Ulu Cami	Büruciye Medresesi	İshakpaşa Sarayı Cami
Safa Cami	Çifte Minare	ANKARA
Bahrampaşa Cami	Gök Medrese	Hacı Bayram Cami ve Türbesi
Nebi Cami	Divriğ Ulu Cami	Alaeddin Cami
KONYA	BURSA	BİTLİS
Mevlana Türbesi ve Dergahı	Yıldırım Beyazıt Külliyesi	Ahlat Kümbetleri
Alaeddin Cami	Yeşil Külliye	Ulu Kümbet
Aziziye Cami	Muradiye Külliyesi	Küçük Kümbet
İnce Minare	Ulu Cami	Hasan Padişah Kümbeti
Karatay Medresesi	Orhan Cami ve Külliyesi	Erzin (Ergin) Hatun Kümbeti
Nasrettin Hoca Türbesi	Hüdavendigâr Cami	Emir Bayındır Kümbeti
Beyşehir Eşrefoğlu Cami	Emirsultan Cami ve Türbesi	Büyük Kümbet
ŞANLIURFA	Hacı Özbek Cami (İznik)	AKSARAY
Hz. Eyyüp Peygamber Makamı	İznik Yeşil Cami	Tapduk Emre Köyü ve Türbesi
Balıklı Göl		Yunus Emre Türbesi
Ulu Cami		Ulu Cami
Halil-ür Rahman Cami	ORDU	Eğri Minare
Hz. İbrahim Peygamberin Doğduğu Mağara	Atik İbrahim Paşa Cami	Kaya Cami
Rizvaniye Cami		Selime Sultan Türbesi

Kaynak: Kurnaz, 2013; 26-27

Tablo 4’te belirtildiği üzere İslam dininin ülkemizdeki kutsal sayılan merkezleri verilmiştir. Ülkemiz İslam kültürü açısından oldukça zengin bir alt yapıya sahiptir ve bu da belirtilen camiler, türbeler ya da medreseler ile açık ve net bir şekilde görülmektedir. Bu kapsamda geçmişteki insanlar dini değerlere sahip çıkmış ve hala korunak günümüze kadar ulaşmasına imkan sağlamışlardır.

Çalışma kapsamında da Aksaray ili baz alınarak bölgenin sahip olduğu inanç turizmi merkezleri ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

2.4.KÜLTÜREL BİR DEĞER OLARAK AKSARAY İLİ İNANÇ TURİZMİ

Araştırılan konu kapsamında ilk olarak Aksaray ilinin genel özelliklerinden bahsedilerek daha sonrasında Aksaray’da inanç turizmi ve Aksaray’da inanç turizmi için önemli isimler ve önemli yerler anlatılmıştır.

2.4.1.Aksaray İli Genel Bilgileri

2.4.1.1.Coğrafi Özellikleri

Aksaray ili, kuzey ve güney Anadolu dağlarının birbirlerinden uzaklaştığı İç Anadolu bölümünün orta Kızılırmak kesiminde yer almaktadır. Kuzey yarım küre üzerinde ekvatorun 37-38 paralelleri, doğu yarım küre üzerinde ise 33-35 meridyenleri arasında bulunmaktadır (hande-cografya.blogspot.com.tr).

Kuzeyinde Ankara, kuzeydoğusunda Kırşehir, güneydoğusunda Niğde, doğusunda Nevşehir ve batısında da Konya ilinin bulunduğu Aksaray ilinin yüz ölçümü 7.626 km²’dir. Toplamda ise Ağaçören, Gülağaç, Sarı Yahşi, Eskil, Ortaköy ve Güzelyurt olmak üzere 6 ilçe ve 191 köy ile kasaba bulunmaktadır. Yüzey şekilleri bakımından incelendiğinde denizden 980 metre yükseklikte olan düz bir alan mevcuttur (www.frmtr.com).

Bölgede Melendiz Dağları, Hasan Dağı ve Ekecik Dağı gibi birçok volkanik dağ ile birlikte bu dağlardan püsküren lavların sonucunda meydana gelen platolar vardır. Belirtilen önemli dağlar ve yükseklikleri incelendiğinde Hasan Dağı 3.268 m, Küçük Hasan Dağı 3.040 m ve Ekecik Dağı 2.033 m yükseklikindedir. Batısında bulunan Konya Ovası’nın büyük bir kısmını içerisinde barındıran Aksaray ilinin sahip olduğu Melendiz Dağlarından çıkarak Tuz Gölü’ne dökülen Ulurmağın meydana getirdiği geniş platolar da mevcut durumdadır. (hande-cografya.blogspot.com.tr).

7.626 km² lik bir alana sahip olan Aksaray ilinin 5.713 km² lik kısmı tarım arazisi, mera, çayırılık ve otlaklardan oluşmaktadır. En önemli gölü ise Konya ve Ankara ili müşterek sınırın paylaşıldığı Tuz Gölü’dür. Türkiye genelinde en büyük ikinci göl olan Tuz Gölü’nün yüzölçümü 1.500 km² ve ülkemizin tuz ihtiyacının büyük oranda karşılandığı yerdir (www.frmtr.com).

İklim yapısı olarak incelendiğinde Aksaray ili, orta iklim kuşağında olmak ile birlikte, karasal iklim tipinin görüldüğü bir şehirdir. Genel olarak yazları sıcak ve kurak, kışların ise soğuk geçtiği ilde yağışlar genellikle ilkbahar ve kış mevsimlerinde görülmektedir. Yaz-kış ya da gece-gündüz sıcaklık farkları oldukça fazladır (www.aksaray.bel.tr).

Yağış açısından incelendiğinde Aksaray ili Türkiye'nin en kurak şehridir. Yıllık ortalama yağış tutma oranına bakıldığında ise 356.7 mm olduğu bilinmektedir. Aksaray ilinin genel olarak yağışlı gün sayısı 85 olmak ile birlikte kar yağışlı gün sayısı 10'dur (www.nkfu.com).

İklim tipinin yanıtıcı olduğu Aksaray ilinin doğal bitki örtüsü, yağış azlığının bir sonucu olarak oluşan otsu bozkır bitkilerinden oluşmaktadır. Tamamen insan eli ile ekilmiş olan akasyalar ve su boylarındaki kavakların dışında çıplak bir görünüş tüm şehre hakimdir (www.kulturelbellek.com).

Orman bakımından oldukça fakir olan Aksaray ilinin topraklarının sadece % 2.78'i ormanlarla kaplıdır. Bu kapsamda bölgedeki orman varlığı sadece bataklık ve orman dışı ağaçlandırmalardan ibaret olduğu bilinmektedir. Bölgenin sahip olduğu ormanların büyük bir çoğunluğunun bozuk orman kriteri olmakta ve ilin orman karakterleri de aşağıda belirtilmiştir (www.aksaray.bel.tr):

Tablo 5: Aksaray İli Orman Karakterleri ve Alan Bilgileri

Aksaray İlinin Verimli Toprak Alanı	10.259 Ha.
Aksaray İlinin Bozuk Orman Alanı	8.003 Ha.
Aksaray İlinin Çok Bozuk Orman Alanı	2.946 Ha.
Toplam Orman Alanı	21.208 Ha.

Kaynak: Aksaray Belediyesi, 2018

Tablo 5'te belirtildiği üzere Aksaray ilinin verimli toprak alan sayısı 10.259 Ha. olarak belirtilmiştir. 8.003 Ha. bozuk orman alanı ve 2.946 Ha. çok bozuk orman alanı ile birlikte toplamda 21.208 Ha. orman alanı mevcut bulunmaktadır.

2.4.1.2.Tarihi Özellikleri

Aksaray ili tarihi incelendiğinde Aşıklıhöyük ve Acemhöyük'te yapılan kazılar sonucunda elde edilen buluntular, yöredeki ilk yerleşim yerlerinin Neolitik Çağ'ın (M.Ö. 8000-5500) başlarına kadar dayandığını belirtmektedir (www.aksaray.nerededir.com).

M.Ö. 3000-2000 yılları arasında Anadolu'da Hitit kavminin yaşadığı bilinmektedir. Belirtilen bu dönemde Asur halkından tüccarların ticaret yaptıkları ve Aksaray ilinin ilk ve orta Tunç devirlerindeki durumunu Acemhöyük ören yerindeki yapılan kazılar ve bölgede bulunan müze müdürlüğünün satın almış olduğu eski tarihi eserlerden anlaşılmaktadır. Koloni dönemlerinin sonlarına doğru olan, M.Ö. 1700 yıllarında Kafkaslardan gelen ve küçük şehir devletleri kuran ayrıca Anadolu'da askeri bir devlet halinde olan bir kavmin varlığı görülmektedir. Aksaray ilinde Hititlere yönelik eser bulunmamakla birlikte mağlup memleketler arasında Aksaray'ın da ismi geçmektedir (TUİK, 2013).

Hitit devletinden sonra Aksaray ilinde sırası ile Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı Devleti hüküm sürmüştür. M.S. 1 yy. da Hıristiyan havarileri Aziz Paul ve müritleri tarafından Anadolu topraklarında yayılmaya başlayan Hristiyanlık, çok tanrılı inanca sahip olan Roma tarafından çok büyük tepkilere neden olduğundan dolayı ilk Hıristiyanlar korunmak amacı ile bu bölgeye gelmişlerdir (www.sosyaldeyince.com).

İl, 1142 yılında Selçuklu Devleti tarafından zapt edilmiş ve 1470 yılında Osmanlı Devleti himayesine kadar olan süre zarfında İlhanlı, Danişmentliler ve Karamanoğulları beyliklerin himayesi altında kalmıştır. 1470 yılında İshak Paşa tarafından ele geçirilen Aksaray ilinin halkının bir kısmı Osmanlı Devleti Padişahı Fatih Sultan Mehmet'in emri ile İstanbul'a nakledilmiştir. Geçmişten günümüze Aksaray ili Hitit, Pers, Helenistik Dönem, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı gibi birçok devletin himayesi altında kalmasına rağmen Cumhuriyet Dönemine kadar olan süre zarfında Konya iline bağlı bir sancak olmuş ve ilk olarak 1920 yılında vilayet olmuştur. 1933 yılında vilayetlik hakkı lağvedilerek Niğde iline ilçe olarak bağlanmış olmasına karşın 15 Haziran 1989 yılında tekrar vilayet olmuştur (TUİK, 2013).

Aksaray adının ilk olarak eski Hitit metinlerinde “Nenessa (Nenossos)” olduğu tahmin edilmektedir. M.Ö. 1. Bin yılda Kral Kiakki döneminde Şinakhatum-Şinukhtu olarak anılmıştır ve Helenistik dönemde Kapadokya Krallığına bağlanmış, Garsaura olan adı Arkhelais olarak değiştirilmiştir. Özellikle Bizans İmparatoru olan Nikofar zamanında, Müslüman Arapların Anadolu üzerinden İstanbul’a yönelik yaptıkları seferlerin artmasından dolayı, bölgeye sığınan Hıristiyan sayısında artış görülmüştür ve bölgede bulunan tüf tabakasının kolay bir şekilde kazılabilmesi özelliğinden dolayı bölgede çok sayıda yeraltı şehirleri, dik kayalar içerisinde yerleşim birimleri, kısmen haç yapıları kilise ve manastırlar yapılarak Güzelyurt, İhlara ve Manastır Vadisi gibi yerleşim yerleri oluşmuştur (www.tmo.gov.tr).

Selçuklu Devleti döneminde de Sultan II. Kılıçarslan tarafından Arkhelais ismi, Aksaray olarak değiştirilerek ikinci başkent konumuna getirilmiştir. Şehre kötü insanların alınmaması sebebi ile de iyi insanların yaşadığı şehir anlamına gelen “Şehr-i Sülaha” şeklinde anılmıştır (TUİK, 2013).

2.4.1.3.Sosyal ve Kültürel Özellikleri

Aksaray ilinin vazgeçilmez öğelerinden biri olarak halk kültürü seçkin bir yere sahiptir. Bölgede yaşayan insanlar sosyal değişimlerden önemli ölçüde etkilenmektedir. Fakat gelenek ve göreneklerine sıkı sıkıya bağlıdır. Kent merkezinde yaşamlarını sürdüren insanların çoğunluğu; köyelerine, yakın akrabalarına yönelik bağlarının ve de aile yapısının güçlü olduğu bilinmektedir (Eskin ve Diğerleri, 2017; 241).

2017 yılında şehrin merkez ve ilçe nüfusları incelendiğinde, nüfusun 289.778 kişisi şehir merkezinde yaşarken, 112.626 kişisi de bölgeye bağlı ilçelerde yaşamaktadır. Şehir merkezi nüfusu istatistiklerine bakıldığında ise bu sayının 402.404 kişi olduğu belirtilmektedir. Genel olarak genç nüfusun ağırlık gösterdiği Aksaray ilinde, 2017 yılı verilerine göre il nüfusun % 42.66’ü 25 yaşın altını ifade ederken % 48.65’i de 25-64 yaş arası nüfus oranını belirtmektedir. % 8.68’lik bir oranla ise 64 yaş ve üzeri nüfusun olduğu bilinmektedir (www.nufusu.com).

Aksaray ili M.Ö. 8 bin yıllarına kadar uzanan tarihi geçmişi ile günümüze kadar hüküm sürmüş çeşitli medeniyetlere ait kültürel değerleri, tabii güzellikleri ve

önemli bir ticari merkez olmasından dolayı hiçbir dönemde önemini yitirmemiştir. Kapadokya'nın kapısı konumunda olan Aksaray kültürel değerlerin yanında doğal güzellikleri ile de ziyaretçilere ilginç ve farklı tatil imkanları sunmaktadır. Orta Anadolu bölgesi içerisinde yer alan bir şehir olan Aksaray, tarihi İpek Yolu'nun üzerinde doğu-batı, kuzey- güney yönleri arasında uzanan ana bağlantı yollarının kesiştiği noktada bulunmaktadır. Ihlara Vadisi, Sultan Hanı, Eğri Minaresi, Güzelyurt'u ve kış sporları turizm merkezleri (Hasan Dağı ve Ziga Kaplıcaları gibi) ile Anadolu'nun ortasında gelen ziyaretçilere unutulmaz tatil imkanı sunmaktadır (TUİK, 2013).

Sadece kültürel ve doğal değerlerinin yanı sıra inanç turizmi kapsamında da oldukça önemli potansiyellere sahip şehirlerden biri olarak gösterilen Aksaray, içerisinde üç büyük dinlerden İslam ve Hıristiyan dinlerine ait birçok eseri barındırmaktadır.

Bu kapsamda Aksaray ilinde bulunan, Hıristiyanlar için önemli dini merkezlere bakıldığında ilk sıralarda Ihlara Vadisi ve Güzelyurt gelmektedir. Bunlardan gerek Manastır Vadisi gerekse Ihlara Vadisi içerisinde Hıristiyan dinine mensup kişiler tarafından oluşturulmuş bir çok manastır ve kilise bulunmaktadır. Ayrıca İslam dinine ait hanlar ve kervansaraylar, Zinciriye Medresesi, Ulu Camii, Yunus Emre ve Tapduk Emre'si, Eğri Minare ve Somuncu Baba Türbesi gibi dini değerler her yıl bir çok ziyaretçiye ev sahipliği yapmaktadır (www.aksaray.bel.tr.).

2.4.1.4.Ekonomik Özellikleri

Aksaray ilinin şehirleşme oranı incelendiğinde kişi başına düşen Gayrisafi Yurt İçi Hasıla ve sanayi iş kolu bazında çalışan toplam istihdam oranı bakımından Türkiye ortalamasının altında bulunmaktadır. Yıllık nüfus artış hızı ve tarım kolunda çalışanların toplam istihdam oranına bakıldığında ise Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır (TUİK, 2013).

Aksaray ekonomisi genel olarak tarım ve hayvancılığa dayalı olmasına rağmen en başta buğday, arpa, çavdar; baklagiller olarak nohut, fasulye, burçak; endüstri bitkileri bakımından şeker pancarı, kimyon; yağlı tohumlardan ayçiçeği; sebze ve meyveler açısından elma, üzüm, armut, patates, soğan gibi birçok ürün

yetiştirilmektedir. Ayrıca tarımda buğday ve elma üretimi açısından oldukça önemli bir konuma sahiptir (www.nkfu.com).

Şehrin platolarında bulunan otlaklarda çok sayıda küçükbaş hayvan yetiştirilmekte ve tarım ve hayvancılığın yanı sıra bazı yörelerde (Taşpınar Kasabası gibi) halı ve kilim dokumacılığı yapılmaktadır. Bu kapsamda Aksaray ilinin 2013 yılı işsizlik oranına bakıldığında %5'lik bir oran belirtilmiştir ve iş gücüne katılma oranı ise %50,1 ile istihdam oranı %47,2 olarak istatistiklerde paylaşılmıştır. Ayrıca Aksaray ilinin 2013 yılındaki toplam tarım alanı 386.654 hektar olmasına rağmen bu alanın 382.037 hektarı toplam işlenen tarım alanı ve geriye kalan 4.617 hektarı da uzun ömürlü bitkiler alanı olarak belirtilmiştir (TUIK, 2013).

Turizm konusunda ise İç Anadolu Bölgesinde önemli ölçüde ilerleme kaydetmiş illerden biri olarak gösterilen Aksaray, sahip olduğu doğal ve kültürel çekiciliklerinin kalitesi ve bol olması ayrıca büyük Anadolu kentlerine yakın olması ve Ihlara Vadisi'nin de Kapadokya Bölgesinin bir parçası olması ilerleme kaydetmesinde etkili olmuştur. Ayrıca şehirde ekonomik canlılık sağlayan büyük sanayi yatırımları da (Mercedes Benz ve Aytaç Makina gibi) turizmin gelişimine hızlandırıcı etki yaratmaktadır (Aktaş, 2008; 368).

2.4.2.Aksaray İlinin Turizm Potansiyeli

Aksaray ili turizm kapsamında gerek doğal güzellikleri gerekse tarihi ve kültürel geçmişi ile birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Geçmişte üzerinde yaşayan insan topluluklarının geleceğe yönelik bırakmış oldukları kültürü ya da kültürel yapıları ve değerleri hala günümüzde canlılığını korumaktadır. Aksaray ili de kültürel boyutta ya da kültürel bir değer olarak inanç turizmi kapsamında birçok tarihi yapı ve değerler anlamında oldukça zengin bir alt yapıya sahiptir.

62.323 km² yüzölçümü olan Aksaray ilinin doğal kaynakları turizm açısından elverişli bir ortam sunmaktadır. Ihlara Vadisi işlenmesi kolay olan kayalar ile erken dönem Hristiyanlar için manastır, kilise ve yerleşim yerleri yapımına tanık olan bir yerdir. 14 km uzunluğa sahip olan vadinin bitki örtüsü bakımından da zengin olduğu bilinmektedir. Ayrıca Ziga Kaplıcaları da termal turizm kapsamında oldukça önemli bir noktadır (Aktaş, 2008; 352). Doğa turizmi açısından bakıldığında bölgede

gerçekleştirilen başlıca turizm faaliyetleri; doğa yürüyüşü, bisiklet turları, mağara turizmi, dağcılık, kampçılık, kamp karavan turizmi, kayak ve yamaç paraşütü şeklinde sıralanabilmektedir (Orman ve Su İşleri, 2013; 53).

Doğa turizminin yanı sıra genellikle turistik faaliyet açısından kültür ve inanç turizmi faaliyetlerinin gerçekleştirildiği Aksaray ili, kültürel değer ve inanç turizmi merkezleri kapsamında da oldukça zengin bir alt yapıya sahiptir.

Kültürel bir değer olan inanç turizmine yönelik Anadolu’da Hıristiyanlık dininin yaygın olduğu dönemlere ait çekim potansiyeli yüksek olan merkezler incelendiğinde 92 kilise, 1 bazilika, 2 katedral, 2 adet şapel ve 15 adet de manastır bulunmaktadır. Bu kiliselerin 18 tanesi de Aksaray ilinde mevcut bulunmaktadır. Aksaray ve Nevşehir illeri sınırlarında bulunan peribacaları ve bölgede bulunan Hıristiyanlık dönemine ait yapılara ya da eserlere bakıldığında Türkiye’de turizmin geliştiği şehirler olarak gösterilebilmektedir. Fakat Aksaray ilinin inanç turizmi potansiyeli, Nevşehir ilinin potansiyeli kadar gelişim göstermemiştir (Okuyucu ve Somuncu, 2013; 634). Belirtilen bu incelemeler sonucunda Aksaray İlinde bulunan inanç turizmi merkezlerine bakıldığında;

Tablo 6: Aksaray İlinde Bulunan İnanç Turizmi Merkezleri

Camii ve Türbeler	Kilise ve Katedraller
Eğri Minare Cami- Kızıl Kilise Cami	Aziz Anargiros Kilisesi
Taptuk Emre Cami ve Türbesi	Aziz Gregorius Kilisesi
Ulu Cami	Sivişli Kilise
Kaya Cami	Ala Kilise
Selime Sultan Türbesi	Bahattin Samanlığı Kilisesi
Yunus Emre Türbesi	Direkli Kilise
Somuncu Baba Türbesi	Kara Gedik Kilisesi
Kilise ve Katedraller (Devamı)	Kırkdamaltı Kilisesi
Kızıl Kilise	Ağaçlı Kilisesi
Selime Katedrali	Eğritaş Kilisesi
Kale Manastırı Kilisesi	Kokar Kilisesi
Yüksek Kilise-Kızlar Manastırı	Pürelı Seki Kilisesi
Yılanlı Kilise	Sümbüllü Kilise

Kaynak: Bingöl, 2007

Tablo 6’da belirtildiği üzere İslam ve Hıristiyan dinlerine ait inanç turizmi kapsamında değerlendirilen inanç merkezleri belirtilmiştir. Toplamda 18 adet kilise, katedral ve manastırın bulunduğu Aksaray ilinde 7 adet cami ve türbeler bulunmaktadır. Dünya üzerinde farklı coğrafya üzerinden binlerce kişinin ziyaret ettiği bölge, belirtildiği üzere inanç turizmi kapsamında oldukça önemli potansiyellere sahiptir. Ayrıca bölgeyi ziyaret eden turistlere yönelik konaklama tesisi istatistikleri incelendiğinde ise;

Tablo 7: Aksaray İli Konaklama Tesisi İstatistikleri

Turizm İşletme Belgeli	Sınıfı	Adedi	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
	*	1	15	26
	**	2	46	89
	***	6	312	644
	****	2	176	310
	*****	1	101	202
	Özel Belgeli	2	69	158
Toplam		14	719	1429

Yatırım İletme Belgeli	Sınıfı	Adedi	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
	***	3	101	208
	****	1	60	160
Toplam		4	161	368

Belediye Belgeli Tesis	Sınıfı	Adedi	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
		10	485	1008
Toplam		10	485	1008

Kaynak: Aksaray Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2017

Tablolarda belirtildiği üzere Aksaray ilinde Turizm İşletme Belgeli toplamda 14 konaklama tesisi bulunmaktadır ve 719 oda sayısı ve 1429 yatak kapasitesi mevcuttur. Yatırım İşletme Belgeli ise toplam 4 adet konaklama tesisi, 719 oda sayısı ve 368 yatak kapasitesi mevcuttur. Bununla birlikte 10 adet Belediye Belgeli tesis bulunmaktadır ve bu tesislerde de toplamda 485 oda ve 1008 yatak kapasitesi

mevcuttur. Belirtilen konaklama tesisi istatistikleri ile birlikte aşağıdaki tabloda da konaklama tesisleri isimleri, mevcut oda sayıları ile yatak kapasiteleri verilmiştir.

Tablo 8: Aksaray İli Konaklama Tesisleri, Mevcut Oda ve Yatak Sayıları

Sınıf	Tesisin Adı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı	Sahip Olduğu Belge
*****	Grand Altuntaş Otel	101	202	Turizm İşletme Belgesi
****	Kuzucular Otel	96	180	Turizm İşletme Belgesi
****	Ahsaray Otel	80	130	Turizm İşletme Belgesi
***	Grand Saatçioğlu Otel	52	108	Turizm İşletme Belgesi
***	Ağaçlı Tur Tesisleri	91	182	Turizm İşletme Belgesi
***	Abaylar Otel	39	89	Turizm İşletme Belgesi
***	Üç Yıldız Otel	20	40	Turizm İşletme Belgesi
***	Eski İpek Yolu Oteli	44	93	Turizm İşletme Belgesi
***	Grand Akmer Oteli	66	132	Turizm İşletme Belgesi
**	Yeni Toprak Oteli	22	44	Turizm İşletme Belgesi
*	Yuvam Otel	15	26	Turizm İşletme Belgesi
Özel Belgesi	Karballa Otel (Kapalı)	21	62	Turizm İşletme Belgesi
Termal	Özel Ziga Şifa Kaplıca Tesisleri	48	96	Turizm İşletme Belgesi
**	Saraykent Otel	24	45	Turizm İşletme Belgesi

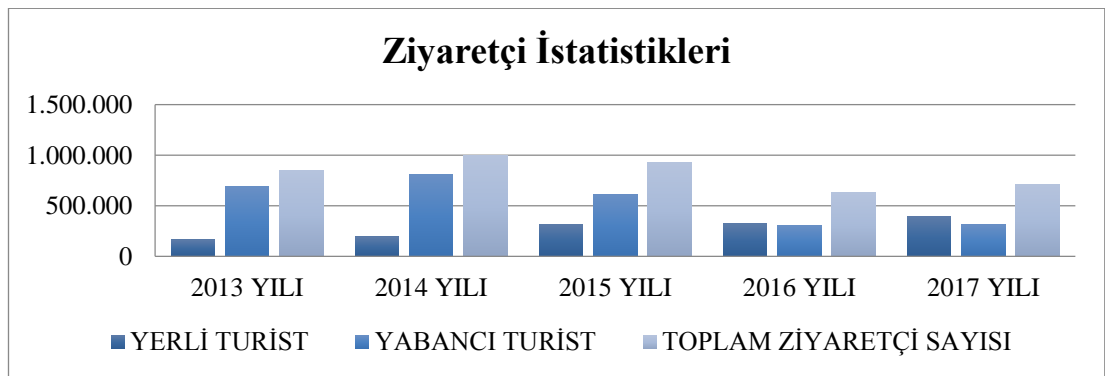
***	Berilhan Otel	24	48	Turizm İşletme Belgeli
***	Kapadokya Kent Otel	202	444	Turizm İşletme Belgeli
***	Hekim Konağı Otel	6	18	Yatırım İşletme Belgeli
***	Şahin Paşa Otel	51	102	Yatırım İşletme Belgeli
****	Aksaray Anadolu A.Ş. Otel	60	160	Yatırım İşletme Belgeli
***	Mavi Otel	44	88	Yatırım İşletme Belgeli
****	Hilton Garden Inn Aksaray	141	250	Yatırım İşletme Belgeli
Toplam		1.247	2.539	

Kaynak: Aksaray İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2017

Tablo 8’de belirtildiği üzere Aksaray ilinde turizm işletme belgeli ve yatırım işletme belgeli olarak 1 adet beş yıldızlı otel, 4 adet dört yıldızlı otel, 11 adet üç yıldızlı otel ve 3 adet de iki ile bir yıldızlı otel mevcut bulunmaktadır. Ayrıca 1 adet özel belgeli ve 1 adet de termal tesis belgeli konaklama işletmesi bulunmaktadır.

İlde bulunan mevcut konaklama tesisleri belirtildiği üzere, bu tesislere yönelik Aksaray ilini ziyaret eden ziyaretçi sayıları da aşağıdaki şekil 3’te belirtilmiştir:

Şekil 3: Aksaray İli 2013-2017 Yılları Arası Ziyaretçi İstatistikleri

Kaynak: Aksaray Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2018

Aksaray ilinin 2013-2017 yılları arasındaki toplam ziyaretçi sayılarına bakıldığında; 2013 yılı yerli turist sayısının 164.784 kişi ve yabancı turist sayısının da 688.859 kişi ile toplamda 853.643 kişi olduğu belirtilmiştir. 2014 yılında rekor seviyeye ulaşılmasına rağmen 193.073 yerli turist ve 808.003 yabancı turist sayısı ile toplamda 1.001.076 ziyaretçi sayısına ulaşılmıştır. 2015 yılında ufak bir azalış görülmesine rağmen yerli ve yabancı toplam ziyaretçi sayısı 928.485 kişi olarak belirtilmiştir. 2016 yılında gerçekleşen ekonomik krizler ve siyasi problemler tüm sektörü etkilediği gibi turizm sektörünü de olumsuz etkilemiştir. Yerli turist sayısında artışın görülmesine rağmen yabancı turist sayısında hemen hemen yarı yarıya düşüş görülmüştür ve toplam ziyaretçi sayısı 632.732 kişi sayısına gerilemiştir. 2017 yılında da 2016 yılına oranla ufak çaplı bir artış gözlemlenmesine rağmen toplam ziyaretçi sayısı 712.231 kişi olarak belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen ziyaretçi istatistikleri sonucunda da Aksaray ilinin inanç turizmi merkezleri çalışma devamında ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

2.4.3.Aksaray İlinin İnanç Turizmi Merkezleri

Dini değerler açısından incelendiğinde Aksaray ilinde üç büyük dinlerden olan İslamiyet ve Hıristiyanlık dönemlerine ait inanç turizmi merkezleri mevcut olup bu değerler üzerinden çalışma tamamlanacaktır. Bu kapsamda bölgenin İslam dinine ait inanç merkezleri ile, Hıristiyan dinine ait inanç merkezleri ayrı ayrı incelenerek değerlendirilecektir.

İlk olarak İslam Dinine ait inanç turizmi merkezleri ele alınmıştır ve ardında da Hıristiyanlık Dinine ait inanç turizmi merkezleri incelenmiştir.

2.4.3.1.İslam Dini 'ne Ait İnanç Turizmi Merkezleri

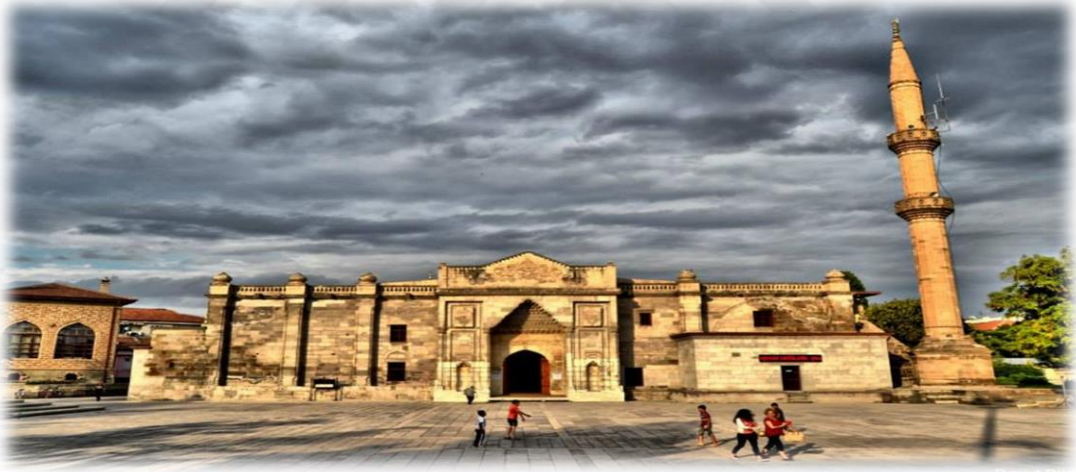
a. Ulu Cami

Mimari açıdan Selçuklu Devleti döneminin eserleri ve yapıtlarının bulunduğu Ulu Camii, insanı içerisine çeken havası ve çekiciliği ile önemli bir inanç turizmi merkezidir (www.tripadvisor.com.tr).

Yığma bir tepe üzerinde bulunan cami kitabesinde, Karamanoğlu II. Mehmet Bey zamanında yapımına başlandığı ve II. Mehmet Bey'in oğlu II. İbrahim Bey zamanında da tamamlandığı belirtilmiştir. Caminin mimarı olarak Mehmet Firuz Bey olduğu bilinmektedir. Cami 1482-1483 yıllarında ve son zamanlarda tamir görmüştür. Şuan hala günümüzde de tamir görmeye devam etmektedir. Sık sık cami ile birlikte çevre düzenlemelerinin de yapıldığı yerin, cami girişinin merdivenlerden çıkarak olması gerekirken günümüzde inilerek giriş yapılmaktadır. 2006 yılında da yapılan çalışmalar sonucunda cami eski durumuna getirilmiştir (www.yerturk.com).

Anadolu Selçuklu Devleti'nin süslemeleri ile bezenmiş olan cami, dikdörtgen ve yatık bir plana sahiptir. Tipik bir Karamanoğlu eseri olan Ulu Cami'nin minberi abanozdan yapılmıştır ve Selçuklu devri ahşap işçiliğinin mükemmel bir örneği olarak görülmektedir. Ayrıca bugünkü minberinin yapımı ise 1925 yılındadır (Bingöl, 2007; 430).

Resim 1: Karaman Oğlu Ulu Camii

Kaynak: <http://ozenliforum.com>

b. Eğri Minare Camii (Kızıl Minare Cami)

Selçuklu döneminin en önemli eserlerinden bir diğeri olarak gösterilen Eğri Minare'nin 1221-1236 yılları arasında yapıldığı tahmin edilmektedir. Camii kızıl tuğladan yapıldığından dolayı bir diğeri isim olarak Kızıl Minare Camii şeklinde adlandırılmaktadır (herdembilgi.blogspot.com). Eğri Minare 'ye dair fotoğraf ise resim 2'de belirtilmiştir.

Resim 2: Eğri Minare (Kızıl Minare Camii)

Kaynak: www.kulturportali.gov.tr

Bölgede bulunan camii, dört köşe bir kaidenin üzerine oturtulmuş bir biçimde, silindirik bir gövdeden oluşmaktadır. Cami, alt kısmı zikzak, üst kısmı ise mavi ve yeşil çini mozaikleri ile kaplı bir yapıdır. Minarenin yıkılma tehlikesi olduğundan dolayı 1973 yılında çelik halatlarla bağlanmıştır ve minarenin yanındaki cami ise sonradan yapılmıştır (Bingöl, 2007; 430).

c. Somuncu Baba Türbesi ve Külliyesi

Ünlü mutasavvıf ve İslami ilimler alimi olan Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri diğer bir ismi ile de Somuncu Baba, 1331 yılında Kayseri'nin Akçakaya Köyünde doğmuştur. Asıl isminin Hamid Hamudittin olduğu ve Osmanlı padişahı Yıldırım Beyazıt Han döneminde yaşadığı bilinmektedir. Anadolu'yu manevi yönden fetih için gelen Horosan erenlerinden Şemsettin Musa Kayseri'nin oğludur. Ayrıca soyu Peygamber Efendimize (s.a.v) kadar ulaşmakta ve 24. kuşak torunu olduğu bilinmektedir. Dini alimlerden biri olan Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri, ilim alanındaki çalışmalarını Şam, Tebriz ve Erdebil de sürdürmüştür ve ayrıca Alaaddin Erdebili'den ve Bayezid-i Bistami'nin ruhaniyetinden manevi terbiye almıştır. Dini ve dünyevi ilimlerle ilgili olarak icazet alarak, irşat vazifesi yerine getirmek amacı ile Anadolu'ya dönüş yapmış ve Bursa iline yerleşmiştir (www.bilgicik.com).

Resim 3: Somuncu Baba Türbesi ve Külliyesi

Kaynak: Aksaray İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2018

Bursa'ya yerleşiminden sonra kendisine burada iki göz bir fırın yaptırmıştır. Fırının bir kısmında ekmek yaparken, diğer bir kısmında ise inzivaya çekildiği ve pişirdiği ekmekleri de çarşıda “Somunlar Müminler” diyerek sattığı bilinmektedir. Pişirdiği ekmeklerin tatları ve lezzeti dilden dile yayılarak halk arasında da “Somuncu Baba” olarak anılmaya başlamıştır (www.yenisafak.com).

Yıldırım Beyazıd Han'ın Niğbolu zaferinden sonra Bursa'da Ulu Camii yaptırılmasına karar verilmiştir ve caminin ilk hutbesini de Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri vermiştir. Belirli bir zaman sonra Bursa'dan ayrılan Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri Aksaray iline yerleşmiştir. Burada ömrünün sonuna kadar Allahü Teâlâ'nın emir ve yasaklarını bildirmek ve de İslamiyet'i yaymak için uğraşmıştır. Bu sebepten dolayı da ona Hamid-i Aksaray-i denilmeye başlanmıştır (www.turkcebilgi.com).

Şeyh Hamid-i Veli 1412 yılında Aksaray'da vefat etmiştir ve cenazesini ise Hacı Bayram-ı Veli tarafından kaldırılarak şuan ki türbesinin bulunduğu yere defnedilmiştir (www.yenisafak.com).

d. Kaya Cami

Aksaray ilinin Güzelyurt ilçesinde bulunan Kaya Camii'nin XIV. yy. dan kaldığı ve önceden kilise olarak Hıristiyanlar tarafından kullanıldığı tahmin edilmektedir. Caminin büyük bir bölümünün kayalar oyularak yapıldığı ve ayrıca

tonoz örtü sistemi ile de bir bölümünün yapılmış olduğu edinilen bilgiler arasındadır (Bingöl, 2007; 431).

e. Yunus Emre Türbesi

Anadolu'da Türkçe şiirin ve tasavvuf akımının öncülerinden biri olan Yunus Emre, İslam tarihinin en önemli temsilcilerinden biridir. 1240-1241 yılında doğan Yunus Emre'nin 1329-1330 yılında da vefat ettiği ve ayrıca Orta Anadolu Bölgesinde yaşadığı da günümüzde elde edilen belgeler doğrultusunda kesinleşmiştir (www.aksaray.gov.tr).

Resim 4: Yunus Emre Türbesi

Kaynak: <http://www.aksarayhaberleri.gen.tr>

Aksaray iline bağlı Ortaköy ilçe merkezine 20 km uzaklıkta bulunan türbe, Reşadiye Köyünde bir tepe üzerinde bulunmaktadır. Halk arasında ziyaret tepesi olarak bilinen türbenin bulunduğu yer, taştan bir podyum üzerine inşa edilmiştir. Türbeye üç basamakla çıkılması ile birlikte türbenin 500 m. doğusunda da Çilehanenin bulunduğu bilinmektedir (Bingöl, 2007; 438).

f. Tapduk Emre Camii ve Türbesi

Yunus Emre'nin hocası olan Tapduk Emre'nin Türbesi, Aksaray ili kent merkezine 20 km uzaklıkta olan Ekecik Dağı eteklerinde bulunan Tapduk Köyü'nde bulunmaktadır (www.aksaray.gov.tr).

Ayrıca türbenin yanında bir de cami bulunmaktadır ve onun da ismine Tapduk Emre Camii verilmiştir. Son zamanlarda türbe içerisinde ve çevresinde

belirli düzenlemeler yapılmıştır. Tapduk Emre'ye ait olduğu belirtilen mezarın bozulmadan üst tarafına taş sanduka yapıldığı da belirtilmiştir (Bingöl, 2007; 430).

g. Selime Sultan Türbesi

Selçuklu dönemine ait olan Selime Sultan Türbesi Aksaray ilinin Selime kasabasında bulunmaktadır ve XIII. yy. da yapıldığı bilinmektedir. Türbenin mimari ve dekoratif özelliği incelendiğinde ilginç bir yapıya sahip olduğu anlaşılmaktadır (Bingöl, 2007; 437-438).

Anadolu'da pek benzerine rastlanmayan eserlerden olan türbenin gövdesi sekizgen kaideli ve külahlıdır. Ayrıca türbende tuğla ve taş işçiliğinin iç içe olduğu görülmektedir (Bingöl, 2007; 438).

2.4.3.2.Hıristiyanlık Dini'ne Ait İnanç Turizmi Merkezleri

Dini değerler olarak Aksaray ili incelendiğinde, İslam dininin haricinde Hıristiyanlık dinine de ait bir çok inanç merkezi ve farklı eserler mevcuttur. İnanç turizmi kapsamında Hıristiyanlık dinine ait toplamda 18 adet kilise, manastır ve katedral bulunmaktadır. Bu dine ait inanç turizmi merkezleri incelendiğinde;

a. Aziz Anargiros Kilisesi

Aksaray ilinin Güzelyurt ilçesinin kent merkezinde bulunan kilise kapalı Yunan haçı planında yapılmıştır ve kubbeleri ile kolonları dahil olmak üzere tümü oyularak yapılan bir inanç merkezidir. Kilisenin narteks ve ön cephesi daha sonradan kapatılmıştır (ihlara-vadisi.tr.gg).

Günümüzde Vatikan'dan bu kiliseye gelerek hacı olan insanlar bulunmaktadır. Aziz Anargiros'un yortu günü olarak bilinen 1 Kasım tarihinde hastalar büyük bir ayin düzenlemekte ve sabaha kadar dua etmektedirler (Bingöl, 2007; 431).

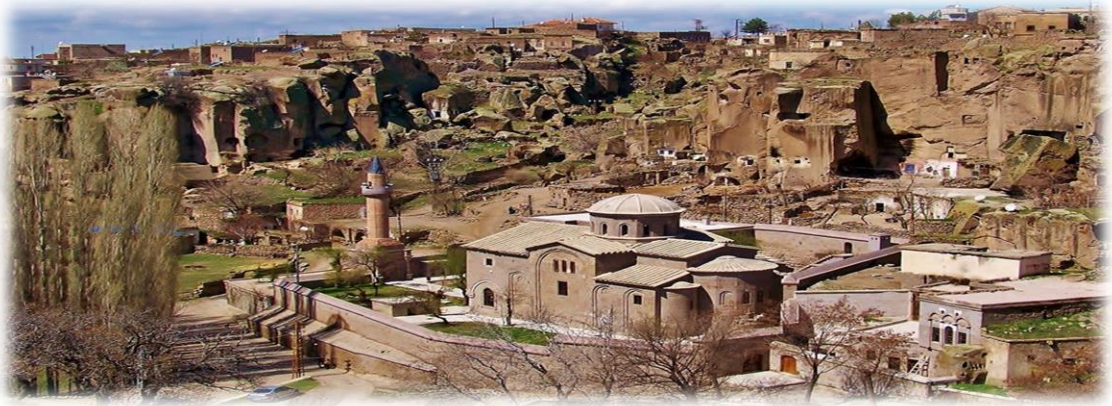
Kilise en son 1884 yılında onarım görmüştür ve kubbesinde bulunan fresklerin ise 1887 yılındaki onarımdan 3 yıl sonra yapıldığı anlaşılmaktadır (www.gezenbilir.com).

b. Aziz Gregorius Kilisesi

Ortodoks mezhebine inanan insanlar için oldukça önemli bir yere sahip olan kilise, Güzelyurt ilçesinin merkezinde bulunmaktadır. Hıristiyanlık döneminin en önemli eserlerinden biri olan kilise M.S. 385 yılında kapalı Yunan haçı planına uygun bir şekilde inşa edilmiştir (Bingöl, 2007; 431). Bu kapsamda kiliseye dair fotoğraf aşağıdaki resim 5’te belirtilmiştir.

Resim 5: Aziz Gregorius Kilisesi

Kaynak: gezilecekyerler.com, 2018

1924 yılında kiliseden camiye çevrilen Aziz Gregorius Kilisesi’nin 15 m. yüksekliğinde bulunan çan kulesi tuğla ile örülerek minare haline getirilmiştir. Ayrıca kilisenin güney doğusunda 35 basamak merdiven ile inilebilen yer altı suyu azması bulunmaktadır (www.tmo.gov.tr).

c. Sivişli Kilise

Güzelyurt ilçesinin güney doğusunda bir tepede bulunan ve kayadan oyma olan bu kilise, farklı büyüklükte bir grup mekanın ortasında bulunmaktadır. Ayrıca basit tipte yapılan bu kilise kapalı Yunan haçı şeklinde tasarlanmıştır (ihlara-vadisi.tr.gg).

Dört sütun üzerinde yüksek bir kubbe bulunan kilisenin, ortasında Hz. İsa ve Hz. Meryem’in, kenarlarında ise havarilerinin portrelerinin yer aldığı önemli bir inanç turizmi merkezidir (Bingöl, 2007; 431).

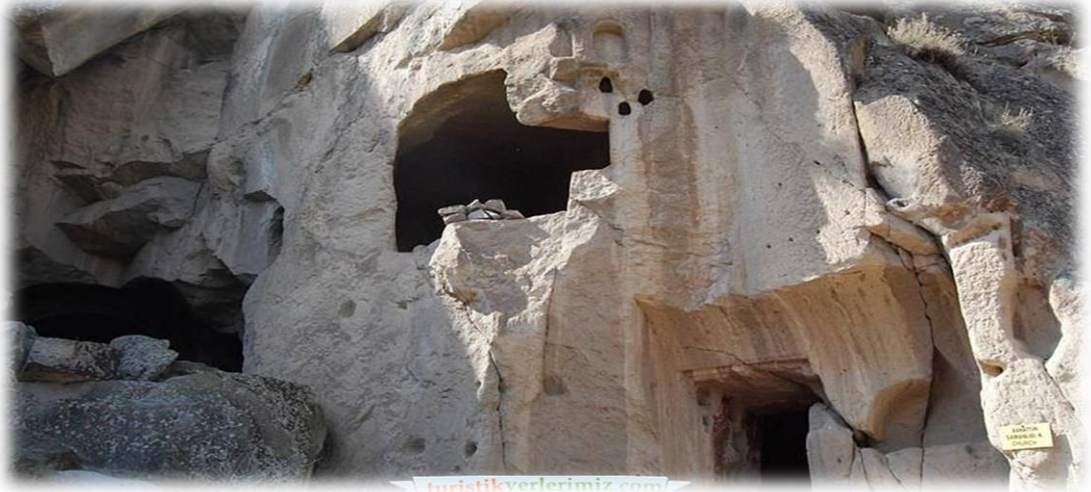
d. Ala Kilise

Belisırma Köyü'nün kuzeyinde ve vadinin doğu yamacında bulunan oyma kilisenin, Anadolu'da Hristiyanlığın yayılmaya başlayıp serbest bırakıldığı dönemden sonra yapıldığı belirtilmektedir. Kilisenin cephesinin üst bölgesinde, havarilerin ve azizlerin resimleri bulunmaktadır ve ayrıca kiliseyi üç kubbe örtmektedir (Bingöl, 2007; 432).

e. Bahattin Samanlığı Kilisesi

Tek koridorlu olan bu kilise Belisırma köyünde bulunmaktadır. Kuzey ve batısında yan duvarlarına örülmüş birer hücre ile güney duvarına örülmüş üç hücre kubbesi de beşiz çatı şeklinde tasarlanarak yapılmıştır. Ayrıca kiliseyi bölgede yaşayan birinin samanlık olarak kullanmasından dolayı kiliseye yöre halkı tarafın kişinin ismi olan "Bahattin Samanlığı Kilisesi" şeklinde hitap edilmiştir (www.tgdturkey.com). Bu kapsamda kiliseye dair fotoğraf aşağıdaki resim 6'da belirtilmiştir.

Resim 6: Bahattin Samanlığı Kilisesi (Belisırma)

Kaynak: www.turistikyerlerimiz.com, 2018

f. Direkli Kilise

Belisırma Köyü'nün karşısındaki kayalıkların oyulması sonucu yapılan kilise, merkezi bir kubbe ve üç mihraptan oluşturularak yapılmıştır. Kilise haç biçiminde

tasarlanmıştır ve altı direk üzerine oturtularak yapılmıştır. Bu yüzden dolayı da kiliseye “Direkli Kilise” ismi verilmiştir (Bingöl, 2007; 432).

Bir manastır kilisesi olan Direkli Kilisesi’nin üzerindeki sütunlarda ikişer sıra halinde resimler bulunmaktadır. Azizlerin ve havarilerin iki tarafında kitabelerin olduğu da belirtilmektedir (turistikyerlerimiz.com).

g. Kara Gedik Kilisesi

Belisırma köyünde bulunan ve 11. asır Bizans üslubunda büyük bir biçimde yapılmış olan Kara Gedik Kilisesi, dik kayalara yaşlanmış otlarla kaplı bir tepe üzerinde bulunmaktadır (ihlara-vadisi.tr.gg). Kiliseye ait fotoğraf ise aşağıdaki resim 7’de belirtilmiştir;

Resim 7: Kara Gedik Kilisesi

Kaynak: www5e.biglobe.ne.jp, 2018

Kilise dört serbest destekli ve kapalı Yunan haçı şeklinde tasarlanarak inşa edilmiştir. Kilisesinin kuzey tarafında bulunan duvarı tamamen yıkılmıştır. Kilisede bulunan freskler X. veya XI. yy. tarihlemektedir. Fakat mimari özellikleri incelendiğinde Genç Bizans dönemi yakınlığı vurgulanmıştır (www.kulturportali.gov.tr).

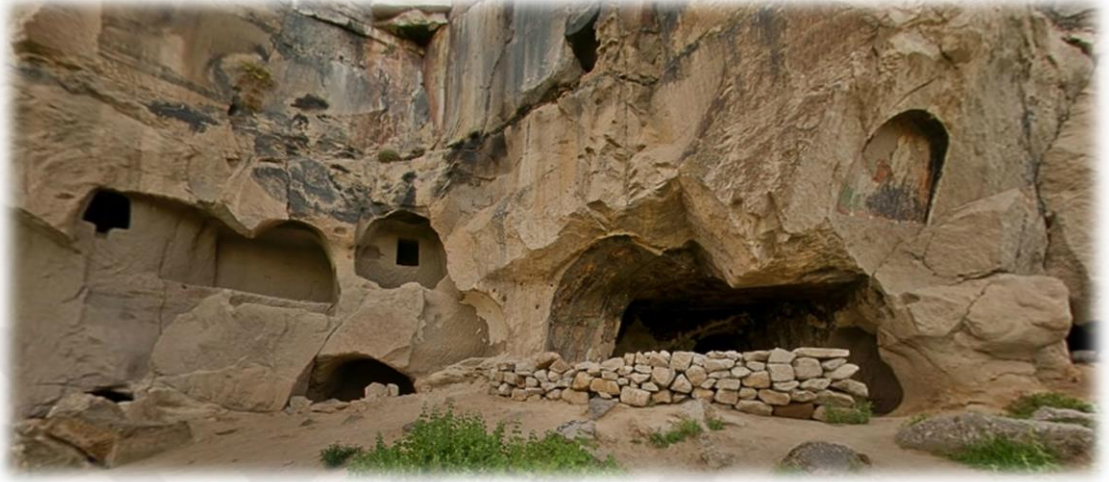
h. Kırkdamaltı Kilisesi

Aksaray ilinin Belisırma Köyü’nde bulunan kilise bölgenin en yüksek kilisesi olma özelliğini taşımaktadır. Kilisenin 1283-1295 yılları arasında yapıldığı tahmin

edilmektedir. Tek apsisli bazilikal planlı olarak tasarlanan kilisenin zemininde ve nişlerinde mezarlar bulunmaktadır (Bingöl, 2007; 433). Ayrıca kiliseye dair fotoğraf aşağıdaki resim 8’de belirtilmiştir:

Resim 8: Kırkdamaltı Kilisesi (Belisırma)

Kaynak: www.otelcenneti.com, 2018

Koruma altına alınan bu kilise altıgen bir mimariye sahip olup, duvarlarında İsa’nın yükselişi, İsa’nın çarmıha gerilişi ve Meryem’in ölümü gibi farklı anları simgeleyen çizimler bulunmaktadır (www.otelcenneti.com).

i. Ağaçlı Kilisesi-Aziz Daniel Pantanossa Kilisesi

Ağaçlı Kilisesi, Ihlara Vadisi’nin giriş kısmındaki merdivenlerin güney kısmında bulunmaktadır ve serbest hac planlı olarak yapılmıştır. Kilisenin merkez mekanı yüksek kasnaklı bir kubbe ile ha kolları ise beşik tonozlarla örtülü olarak tasarlanmıştır (ihlara-vadisi.tr.gg).

Kilisenin duvarlarını süsleyen freskler incelendiğinde beyaz zemin üzerine kırmızı, gri ve sarı renklerin çok kullanıldığı ayrıca bu fresklerde vahiy, ziyaret ve doğum gibi Mısır’a kaçış, Hz. İsa’nın vaftizi ve Hz. Meryem’in ölümü gibi farklı konular işlenmiştir (Bingöl, 2007; 434).

j. Eğritaş Kilisesi

Ihlara Vadisi içerisinde bulunan kilise, tek nefli olup uzunlamasına dikdörtgen bir yapıya sahiptir. Çok büyük bir tapınak ve vadinin en eski kiliselerinden biri olan Eğritaş Kilisesi'nin doğu duvarında bulunan kitabesinde Hz. Meryem'e ithaf edildiği belirtilmiştir (www.tgdturkey.com).

Kilisenin freskleri incelendiğinde IX.-XI. yy. arasında yapıldığı tahmin edilmektedir. Ayrıca belirtilen fresklerde Hz. İsa'nın iki melek arasında oturması, iki melek ve altı piskopos arasında Hz. Meryem'in olduğu, Hz. Yusuf'un rüyası vb. konularının işlendiği kilise duvarları, zamanla çok yıpranmış olmasına rağmen hala boyaları ve renkleri ile canlı bir halde durmaktadır (Bingöl, 2007; 435).

k. Kokar Kilisesi

Vadi içerisinde bulunan Kokar kilisesi tek katlı ve haç planlı yapılan bir kilisedir. IX. yy. sonları ile XI. yy. ikinci yarısına tarihlenen freskler incelendiğinde oldukça zengin bir yapıda olduğu görülmektedir. Çarmıha gerilme, Göğe çekilme, Mesih'in defnedilişi, son yemek ve havarilerin görevleri gibi birçok ilginç tasvirin işlendiği belirtilmiştir (ihlara-vadisi.tr.gg).

l. Pürelî Seki Kilisesi

Ağaçlı kilisesi ile ayrı güzergahta bulunan Pürelî Seki Kilisesi Ihlara Vadisi'ne 300 m mesafe uzaklıktadır. Irmak seviyesinden 30 m kadar yükseklikte bulunan kilisenin çevresinde "püren" isimli ot yetiştiğinden dolayı da kiliseye bu ismi verdikleri belirtilmiştir (ihlara-vadisi.tr.gg).

Kayaların oyulması sonucu yapılan kilisenin X.-XII. yy. arasında yapıldığı tahmin edilmektedir ve kilisenin dört bölümden oluştuğu da belirtilmektedir. Kilise içerisinde bir çok mezar bulunmaktadır. Ayrıca kilisenin fresklerinde Peygamberlerin kehanetleri, Meryem ve piskoposlar, ziyaret, müjde, İsa'nın çocukluğu, İncil'den çeşitli sahneler ve çobanların tapınması gibi farklı birçok konunun ele alındığı tasvirler işlenmiştir (Bingöl, 2007; 435).

m. Sümbüllü Kilise

Ihlara Vadisi'nin sol kısmında bulunan Sümbüllü Kilise ismini çevresinde yetişen sümbül çiçeklerinden dolayı bölge halkı vermiştir. Irmak seviyesinde 20 m kadar yüksekte olan kilise büyük kaya üstlerine oyulmu iki kat halindedir (www.tgdturkey.com).

Kilisenin freskleri incelendiğinde XI. yy. ile XII. yy. arasında yapıldığı tahmin edilmektedir. Kilisenin st katı manastır ve alt katı da kilise şeklinde tasarlanılarak yapılmıştır. Ayrıca fresklerinde Mikail ve Cebrail arasında, Hz. Meryem ana ve Hz. İsa ve üç İbrani genci ile azizlerin konulu tasvirleri mevcut bulunmaktadır (Bingöl, 2007; 435-436).

n. Kızıl Kilise

Güzelyurt ilçesinin Sivrihisar Köyü'nde bulunan kilise, kırmızı kesme tatan yapıldığından dolayı bu ismi almıştır ve V.-VI. yy. da yapıldığı tahmin edilmektedir (www.tmo.gov.tr).

Ayrıca kilise üç nefli olup orta nefte dört sütün üzerine oturtulmuş bir kubbenin olduğu belirtilmiştir (www.aksaray.gov.tr). Bu kapsamda da kiliseye dair fotoğraf aşağıdaki resim 9'da belirtilmiştir.

Resim 9: Kızıl Kilise

Kaynak: www.seyyah.name, 2018

o. Selime Katedrali

Aksaray ilinin Selime Köyü civarlarında bulunan katedral kayalara oyulmuş olarak yüksek bir yerde ve içerisinde de iki sütun bulunmaktadır.

Selime Katedrali'nin üst kısmının kale biçiminde inşa edilmesi dikkat çekmektedir ve katedralde bulunan sur ve mevziler hala günümüzde mevcut bir durumda bulunmaktadır (www.aksaraydan.com).

p. Kale Manastırı Kilisesi

Kale Manastırı Kilisesi Selime Köyü civarında bulunmaktadır ve Kapadokya bölgesi içerisinde bulunan dini yapılardan en büyüğü olma özelliğini taşımaktadır. VIII.-X. yy. arasında yapıldığı tahmin edilen kilisenin fresklerinde Hz. İsa'nın göğe çıkışı, Meryem ve Müjde gibi birçok farklı tasvirler işlenmiştir (Bingöl, 2007; 437).

q. Yüksek Kilise- Kızlar Manastırı

Kızlar manastırı olarak da bilinen Yüksek Kilise, dik kayalar üzerinde taş oymadan yapılmış bir inanç turizmi merkezidir. Güzelyurt ilçesine yaklaşık olarak 3 km mesafe de bulunan kilisenin 19. yy. da inşa edildiği belirtilmiştir (www.tmo.gov.tr). Bu kapsamda kilise dair fotoğraf aşağıdaki resim 10'da belirtilmiştir.

Resim 10: Yüksek Kilise (Kızlar Manastırı)

Kaynak: muratyazici.com.tr, 2018

r. Yılanlı Kilise

Ihlara vadisi içerisindeki kiliselerden biri olan Yılanlı Kilisesi, serbest haç biçiminde planlanarak inşa edilmiştir. Kilisenin tavanı kabartma bir haç ile bezeli olup batı duvarının sahnesinde, yılanların saldırısına uğramış dört günahkar kadının tasvirleri bulunmaktadır. Kiliseye ismi de bu sebepten dolayı verilmiştir. Sekiz adet yılanın saldırısına uğrayan kadınların birincisine ait olan kitabe tahrip olduğundan suçu anlaşılamamıştır. Fakat ikinci kadının çocuğunu emzirmediğinden dolayı göğsünden, üçüncü kadının yalan söylediğinden dolayı ağzından ve dördüncü kadının da söz dinlemediği ve itaat etmediğinden dolayı kulaklarından ısırdığı belirtilmektedir (Bingöl, 2007; 436).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1.YÖNTEM

Çalışmanın yöntem bölümünde; araştırmanın yöntemi, evren ve örnekleme, veri toplama aracı ile birlikte veri analiz tekniğine yönelik bilgiler sunulmuştur. Bu kapsamda çalışmanın literatür bölümü ikincil veri kaynaklarından yararlanılarak hazırlanmış olup; kültür, turizm, inanç turizmi ve Aksaray ili ile birlikte ilde bulunan inanç turizmi merkezleri hakkında bilgiler verilmiştir. Çalışmanın bulgular bölümünde ise; Aksaray ilinin inanç turizmi kapsamındaki potansiyelinin belirlenmesine yönelik paydaşlar ile (Kültür ve Turizm Bakanlığı, Belediye Başkanları, Akademisyenler, Dernek Başkanları, Esnaf, Restoranlar ve Otel Müdürleri gibi) görüşme yapılarak görüşleri alınmıştır. Bu kapsamda elde edilen bilgiler, birincil veriler ile karşılaştırılarak değerlendirmeler yapılmıştır.

3.1.1.Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma nitel araştırma yöntemi kullanılarak tasarlanmıştır. Nitel araştırma ise bireylerin yaşam tarzlarını, davranışlarını, öykülerini, örgütsel yapılarını veya toplumsal değişmeyi anlamaya dönük olan bir bilgi üretme sürecini yansıtmaktadır. Bu kapsamda nitel araştırma yöntemi, istatistiksel veri analizi olan nicel araştırma yönteminin yanı sıra insanların olaylara yüklediği anlam, diğer bir ifade ile de olayları nasıl nitelendirdikleri sorusunun cevabını aradığı araştırma deseni olarak ifade edilmektedir (Özdemir, 2011; 325-326).

3.1.1.1.Nitel Araştırma Yöntemi ve Özellikleri

Nitel araştırma, kuram oluşturmayı esas alan bir anlayış biçimi ile sosyal olguları, bağlı bulunduğu ortam içerisindeki araştırmayı ya da anlamayı ön plana çıkartan bir yaklaşım olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım, 2010; 80).

Bir diğer tanıma göre ise nitel araştırma yöntemi, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı olayların veya algıların doğal ortamda gerçekçi ve de bütüncül bir şekilde ortaya konmasına yönelik olarak nitel bir sürecin izlendiği araştırma biçimi şeklinde tanımlanmaktadır(Yıldırım

ve Şimşek, 2016; 41). Kısa bir ifade ile de tanımlanmak istendiğinde belirli bir olgu ya da olayların çok yönlü ve uzun süreli olarak derinlemesine incelenmesi anlamını taşımaktadır (Saban, 2007; 469).

Birçok araştırmacı tarafından çeşitli biçimlerde ortaya konan nitel araştırma yönteminin temel özellikleri sıralanmak istendiğinde (Öztürk, 2012; 67-68):

- ✓ ***Araştırılan Kişilerin Gözleri İle Görme:*** Kişiler üzerinde yapılan araştırmaların kişilerin bakış açısı ile araştırılan olay, olgu ya da değerleri incelemek veya incelemeye çalışmak nitel araştırma yönteminin en temel ve önemli özelliğini yansıtmaktadır.
- ✓ ***Betimleme Şeklinde Olması:*** Nitel araştırmacıların üzerinde araştırma yaptığı kişilere yönelik kişilerin yaşadıkları ortamları veya üzerinde araştırma yapılan olay, konu ya da olguların geçtiği bölgelerin, geniş bir biçimde betimlemesinin yapılmasıdır.
- ✓ ***Durumsallaştırma:*** Üzerinde araştırma yapılan kişinin davranışlarını, davranışların içerisinde geçtiği durumlarda inceleme yapıp anlamaya yönelik eğilimlerin gösterilmesidir.
- ✓ ***Esnek ve Yapılandırılmamış Olması:*** Araştırma yapılan sosyal bir olay, konu ya da olgunun üzerinde daha önceden hazırlanmış olan açık bir şekilde ifade edilmiş, araştırma aracı olmanın haricinde açık ve yapılandırılmamış bir strateji içerisinde olunmasını yansıtmaktadır.
- ✓ ***Veri Analizinin Tümevarım Şeklinde Olması:*** Araştırmacının araştırma süreci içerisinde elde etmiş olduğu verileri ya da bulguları incelemek ve bunun sonucunda da incelenen veriler doğrultusunda hipotezleri çürütmek ya da desteklemek amacıyla bir çaba içerisine girmemektir. Tam tersi, elde edilen verilerin ya da bulguların planlı ve sistemli bir biçimde incelemesi sonucunda tümevarım yöntemi ile kuram üretme yoluna gidilmesi şeklinde ifade edilmektedir.

3.1.1.2.Çalışmada Nitel Araştırma Yöntemi Kullanılmasının Nedenleri

Çalışma kapsamında nitel araştırma yönteminin kullanılmasındaki temel sebepler şu şekilde sıralanmıştır:

- ✓ İlk olarak kaynaklar incelendiğinde inanç turizmi kapsamında genel olarak nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniğinin kullanıldığı gözlemlenmiş olup buna farkındalık olarak da çalışmamızda nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır.
- ✓ Araştırılan konunun derinlenmesine yani detaylı bir şekilde incelenmesine yönelik olarak bilgilerin kamu ya da özel sektörde bulunan üst düzey yöneticilerinin düşünce, bilgi ve deneyimlerinden faydalanılarak elde edilmesi için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.
- ✓ Ayrıca çalışmanın sonucunda güvenilirlik ve inandırıcılığının sağlanmasına yönelik olarak betimsel ve içerik analizi yöntemleri gibi kavramların ön plana çıkartılması, nitel araştırma yönteminin seçilmesinde etkin bir rol almıştır.

3.1.2.Çalışmanın Evren ve Örnekleme

Evren, araştırmada elde edilen sonuçların genellenmesinin istendiği elemanlar bütünü şeklinde ifade edilmektedir. Bütün olarak ifade edilen bu elemanlar, ortak özellikleri bulunan tüm canlı ve cansız elamanları içermektedir. Bu kapsamda çoklu elemanlar için “evren” kavramı, tekli eleman için “örnek olay” ve küçük çokluklar için ise “araştırma kümesi” gibi kavramlar ile ifade edilmektedir (Asan, 2015: 1).

Değişkenlerin dahil edildiği evrenin, kesin hatları ile belirlenmesi çalışma açısından oldukça büyük bir öneme sahiptir. Fakat evrenin tüm hatları ile belirlenmesi çalışmanın tüm sorunları çözmemektedir. Çünkü evren genel olarak çalışmayı yapan kişinin ulaşamayacağı kadar büyük olacaktır. Bu sorunun çözümüne yönelik bilim insanları “örneklem” kavramını geliştirmiştir ve buna göre örneklem, araştırma kapsamında tüm evreni çalışmak yerine evreni temsil etme gücüne sahip olan sınırlı sayıdaki birey, olay ya da olguyu pratik bir çözüm olarak çalışmalarına dahil etmek şeklinde ifade etmektedir. Kısaca belirtmek istediğinde geleneksel bilim anlayışının “indirgeme” ilkesinin araştırmalarda kullanılması denilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 113).

Tüm bu bilgiler dahilinde çalışmamızın evreni incelendiğinde Aksaray ili genel anlamda ele alınmıştır. Aksaray ilinin dini ve kültürel tüm değerleri incelendiğinde geniş bir çalışma alanı mevcut olup, bilgilerin elde edilmesinde

çalışmada zorluklarının yaşanmaması açısından örneklem olarak Aksaray ilinin dini merkezlerinin ön planda olduğu Aksaray Merkez, Güzelyurt İlçesi; Ihlara Vadisi, Belisırma ile birlikte, Sarahlı Belediyesi, Demirci Belediyesi ve Gülağaç İlçesi'nde bulunan belediye başkanları, kamu kurumu ve özel sektörde çalışan üst düzey yöneticiler ile görüşme yapılmıştır. Bu kapsamda Aksaray ilinin, belirtilen ilçelerinde belediye başkanlığı görevini yapan 8 Belediye Başkanı arasından 3 tanesi ile görüşme yapılmıştır. Ayrıca belediye başkanlarının haricinde Kültür ve Turizm Müdürlüğü müdür yardımcısı, belediye başkan yardımcısı, dernek başkanları, akademisyenler ve özel sektörde çalışan otel müdürleri, restoran işletmeleri ve hediyelik eşya satan işletme sahiplerinin ele alındığı 24 kişi ile yüz yüze görüşme yapılmıştır.

3.1.3.Çalışmanın Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler, nitel araştırma yönteminin görüşme tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Bu kapsamda görüşme, bireylerin duygularını, düşüncelerini, tecrübelerini, perspektifleri ve algılarını ortaya koymada kullanılan en güçlü ve en önemli ayrıca oldukça etkili bir yöntem olarak ifade edilmektedir. Görüşme tekniğinin haricinde kullanılan bir diğer teknik ise gözlemdir. Gözlem, sosyal olguların anlaşılabilceği varsayıma dayanmakta olup nitel araştırma yönteminin kendi içerisinde de katılımcı ve katılımcı olmayan olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu aşamada gözlemin, görüşmede olduğu gibi bir bilgi toplama yöntemi olarak kullanılması, hem görüşme öncesinde gerekli hazırlıkların yapılması açısından hem de görüşmenin gerçekleştirilmesi açısından yoğun bir eğitimin alınmasını gerekli kılmaktadır (Yıldırım, 1999: 10).

Çalışma kapsamında da nitel araştırma yöntemi dahilinde Aksaray ilinde bulunan kamu kurumu ve özel sektörde çalışan üst düzey yöneticilerin, çalışmaya yönelik olarak görüş, düşünce ve fikirlerinin alınması için yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin kullanımı tercih edilmiştir. Görüşme tekniğine yönelik bilgiler ise çalışmanın bir alt başlığı olarak mevcut bir şekilde işlenmiştir.

3.1.3.1.Görüşme Tekniği ve Özellikleri

Görüşme tekniği, “daha önceden belirlenmiş ve ciddi manada bir amaç için yapılan soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve de etkileşimli bir iletişim süreci” olarak ifade edilmektedir. Bu kapsamda tanım incelendiğinde, “süreç” iletişimde bulunan dinamikliği ve sürekliliği belirtirken; karşılıklı kavramı ise “iki ya da daha fazla kişi arasında gerçekleşen karşılıklı etkileşimi ifade etmektedir. “Etkileşim” kavramına bakıldığında ise görüşmeye dahil olan kişilerin aralarında oluşan kişiler arası bağı ifade ederken, “önceden belirlenmiş ve ciddi manada amaç” kavramı ise görüşmeye dahil olan kişilerden en az bir tanesinin belirli bir amacının olduğunu ve bu amaca yönelik olarak bilgi toplama çabası içerisinde olduğunu ifade etmektedir. En son “soru sorma ve yanıtlama” kavramını ise görüşme süreci içerisinde görüşmeye dahil olan kişiler arasındaki ilişki ve etkileşimini başlatma ve sürdürme ile birlikte bunun yanı sıra taraflardan en az bir kişinin önceden planlamış olduğu amacının gerçekleştirilmesine hizmet etme ve bu planlanan amaca yönelik bilgiye ulaşmayı sağlama işlevini ifade etmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 129-130).

Diğer bir ifade ile de görüşme ez az iki kişi arasında sözlü olarak sürdürülen bir iletişim süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda görüşme genel olarak yüz yüze yapılmakta olup bunun ile birlikte telefon ve televizyonlu telefon gibi anında resim ve ses iletici cihazlar ile de görüşme yapılabilmektedir (Babadalı, 2008).

Görüşme tekniğinin kullanılmasının temel amacı genel olarak bir hipotezi test etmek olmadığı, bunun tam tersine diğer bireylerin tecrübe ya da deneyimlerini ve bu deneyimlerini nasıl anlamlandırdıklarını anlamaya yönelik kullanılan bir tekniktir. Bu sebepten dolayı odaklanılan nokta diğer bireylerin öyküleri, düşünceleri ve betimlemeleri olmaktadır. Bu kapsamda literatür incelendiğinde üç tip görüşme türünden bahsedilmektedir. Bunlar; (Türnüklü, 2000: 544).

- ✓ **Yapılandırılmamış Görüşme:** Bu görüşme türü genel olarak “keşfe yönelik” bir görüşme süreci şeklinde değerlendirilmektedir. Ayrıca bu görüşme türünde daha önceden belirlenmiş herhangi bir soru ve bu sorulara yönelik doğal olarak bir cevap beklentisi söz konusu değildir. Bu kapsamda

görüşmeyi yapan kişi görüşülen bireylerle belirli konuları keşfetmeye çalışmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 130).

- ✓ **Yarı Yapılandırılmış Görüşme:** Bu görüşme türü yapılandırılmış görüşme türünden biraz daha esnek yapıdadır. Bu görüşme türünde araştırmacı daha önceden sormayı planladığı soruları içeren görüşme protokolünü hazırlamaktadır. Buna yönelik araştırmacı görüşmenin akışına bağlı olarak farklı yönlerden veya alt sorular ile görüşmenin akışını etkileyebilir ve kişinin yanıtlarını açmasını ya da daha fazla ayrıntılandırmasını sağlayabilmektedir. Fakat kişi görüşme sırasında belirli soruların cevaplarını başka soruların içerisinde cevaplamış ise araştırmacı tekrardan bu soruları sormayabilir (Türnüklü, 2000: 547).
- ✓ **Yapılandırılmış Görüşme:** Bu görüşme türünde genel amaç görüşülen kişilerin verdikleri bilgiler arasındaki farklılığı ve paralelliği saptamak ve elde edilen sonuçlara göre de karşılaştırmalar yapmaktır. Açık uçlu sorular bu görüşme türü altında nadir olarak kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 130).

Tüm bu bilgiler dahilinde çalışmamızda nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniğinin kullanılmasının sebepleri incelendiğinde;

- ✓ Araştırılan bu konu hakkında sınırlı sayıda görüşülen kamu kurum ya da özel sektörde çalışan üst düzey yöneticilerinin olması,
- ✓ Araştırma yapılan konunun ayrıntılı ve derinlemesine bir araştırma yapılmasını sağlamak ve daha fazla bilgi elde edilmesi amacı ile,
- ✓ Ayrıca görüşme yapan kişinin görüşmecilere sorduğu soru ile birlikte görüşmeciye ait yeni fikir ve düşünceleri ile yeni bilgiler elde edilmesinin sağlanmasından dolayı,
- ✓ Bir diğer sebep olarak bu konu üzerinde yapılan çalışmaların çoğunun nicel araştırma yönteminden anket tekniği kullanılarak yapılmasına karşın çalışmamızda da farkındalık olarak görüşme tekniği seçilmiştir.

3.1.3.2.Görüşme Kapsamında Kullanılan Soru Formunun Hazırlanması

Araştırma kapsamında kullanılan görüşme tekniğine yönelik görüşme formatı bu konu ile alakalı gerekli literatür çalışması sonrasında elde edilen bilgiler dahilinde hazırlanmıştır. Bu araştırma kapsamında Aksaray ilinde bulunan kamu ya da özel sektörde çalışan üst düzey yöneticilerin Aksaray ilinin inanç turizmi potansiyelinin değerlendirilmesine yönelik fikir, düşünce ve tavsiyelerinin alınmasına yönelik sorular hazırlanmıştır. Bu konu bağlamında da toplamda 12 tane açık uçlu soru hazırlanmış olup, görüşmeye katılım gösteren yöneticilere sorulmuştur. Araştırılan konu kapsamında da açık uçlu soru seçiminin sebebi, araştırılan konunun ayrıntılı ve kapsamlı bir biçimde araştırılması ile birlikte eksik ve zayıf yönlerinin görüşmeler sonucunda belirlenmesidir. Ayrıca belirlenen eksik ve zayıf yönlerin düzeltilmesi için gerekli tavsiye ve önlemlerin alınması amaçlanmıştır.

Ayrıca görüşme formatında yer alan 12 adet görüşme sorusu EK-1’de ve görüşme yapılan yöneticilerin görüşme yaptıklarına dair kurum ve imza bilgisi de EK-2’de sunulmuştur.

3.1.4.Nitel Araştırma Yönteminde Geçerlilik ve Güvenilirlik

Nitel araştırma yönteminde genel anlamda veri toplamak için bir ölçme aracı olarak araştırmacı kullanıldığından dolayı çalışmanın geçerlilik ve güvenilirliğine yönelik kavramlar araştırmacıya ilişkin olarak kullanılmaktadır. Bu kapsamda belirtilen iki kavram nitel araştırma tekniği olarak kullanılan görüşmenin, araştırmacılar tarafından farklı kriterler göz önünde bulundurularak değerlendirilmesine sebep olmaktadır (Türnüklü, 2000: 550).

İfade edilen bu kavramlar incelendiğinde;

- ✓ **Geçerlilik:** Nitel araştırma yönteminde geçerlilik kavramı incelendiğinde araştırmacının araştırmış olduğu olguyu, olduğu biçimi ile olabildiğince yansız olarak gözlemlemesi manasına geldiğini belirtilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 269).
- ✓ **Güvenilirlik:** Görüşme tekniğinin kullanıldığı nitel araştırma yönteminde güvenilirlik kavramı veri toplama aracı olarak araştırmacının, diğer bir ifade

ile görüşmeci kullanıldığından dolayı güvenilirlik görüşmecinin nitelikleri göz önünde bulundurularak incelenmektedir. Bu kapsamda görüşme tekniğinin kullanıldığı çalışmalarda görüşmecinin güvenilirliğine yönelik olarak göz önünde bulundurulması gereken etkenler farklı değişkenlerle ölçüt alınarak incelenmesi gerekmektedir (Türnüklü, 2000: 550).

Tüm bu belirtilen bilgiler dahilinde çalışmanın geçerliliğinin sağlanmasına yönelik olarak;

- ✓ Elde edilen tüm bilgilerin açık ve net bir şekilde rapor edilmesi ve araştırma sonucuna nasıl ve ne şekilde ulaşıldığının açıkça belirtilmesi,
- ✓ Ulaşılan bilgilerin aynı konu ve benzer ortamlarda da test edilebilir bir durumda olması,
- ✓ Ayrıca çalışma kapsamında seçilen örneklemin araştırmaya genelleme yapabilecek bir düzeyde olması çalışmanın geçerliliğini belirtmektedir.

Güvenilirliğin sağlanmasına yönelik olarak ise;

- ✓ Çalışma kapsamında kullanılan araştırma yöntemine ve bu araştırma yönteminin alt başlıklarına yönelik olarak gerekli açıklamaların yapılması,
- ✓ Çalışma kapsamında kullanılan veri toplama ve analiz yöntemlerine yönelik olarak kullanılan kavramların tanımlarının yapılması,
- ✓ Çalışma sonucunda elde edilen veriler ile sonuçların birbiri ile uyumunun sağlanması,
- ✓ Çalışma kapsamında Aksaray ilinin turistik değerlerinin fazla olduğu bölgelerdeki 3 tane Belediye Başkanı ile birlikte 1 tane Belediye Başkan Yardımcısı , 4 tane müze sorumlusu, 4 tane otel müdürü, 5 tane restoran işletmesi sahibi, 2 tane kültür ve turizm dernek başkanları, 2 tane Aksaray Üniversitesi Turizm Fakültesi akademisyenleri, 1 tane Aksaray İl Özel İdaresi Müdürü, 1 tane Aksaray İl Kültür ve Turizm Müdür Yardımcısı ve 1 tane de hediyelik eşya satan işletme sahibi ile toplamda 24 yöneticiyle görüşme yapılması,
- ✓ Çalışma kapsamında bir kişi ile ortalama 25 dakika görüşme yapılmış olması ve 24 yönetici ile toplamda 10 saat görüşme yapılması,

- ✓ Çalışma kapsamında yapılan görüşmelerin yöneticilerin bilgileri dahilinde ses kaydına alınması.
- ✓ Ayrıca yapılan görüşmeler sonucunda yöneticilerin görüşme yapıldığına ve yapılan görüşmelerin de ses kaydına alındığına dair izin verdiklerine yönelik imza listesinin oluşturulması çalışmanın güvenilirliğini sağlamaktadır.

Yukarıda da belirtildiği üzere çalışmanın güvenilirliği ve geçerliğinin sağlanmasına yönelik olarak verilen tüm koşullar sağlanmıştır. Bu da çalışmanın geçerlilik ve güvenilirlik kapsamında kaliteli ve nitelikli olduğunu belirtmektedir.

3.1.5.Çalışma Verilerinin Toplanması

Çalışmanın verileri; örneklem olarak seçilen Aksaray ilinin inanç turizmi kapsamındaki turistik destinasyonlarının ön planda tutulduğu, Aksaray Merkez, Güzelyurt İlçesi; Ihlara Vadisi, Belisırma, Saratlı Belediyesi, Demirci Belediyesi ve Gülağaç İlçesi'nde bulunan belediye başkanları, akademisyenler, dernek başkanları, kamu kurumu ve özel sektörde çalışan üst düzey yöneticilerin ele alındığı 27 kişi ile bölgenin inanç turizmi potansiyeli hakkında görüşme yapılarak verilerin elde edilmesi uygun görülmüştür. Fakat 3 tane yönetici ile farklı sebeplerden dolayı (toplantıya katılma, araştırılan konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmama gibi) görüşme yapılamamış olup, toplamda belirtilen örneklem içerisinde 24 yöneticiye 12 açık uçlu soru yöneltilerek, yüz yüze görüşme yapılmıştır.

Çalışma kapsamında da ilk olarak görüşme yapılacak tüm yöneticiler belirlenmiş olup, ardından görüşmenin gerçekleşmesine yönelik olarak kamu ve özel sektörde çalışan yönetici, belediye başkanı ve yardımcıları aranarak randevu talebinde bulunulmuştur. Randevu da bulunulan 27 üst düzey yöneticiden 24 tanesi randevu talebini kabul etmiştir.

Bu kapsamda randevu talebini kabul eden yöneticilerin bağlı olduğu kamu kurumu ve özel sektör yöneticilerinin çalışma alanı ile birlikte randevu tarihi ve yeri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

Tablo 9: Görüşme Listesi ve Tarihi

Görüşmecinin Adı Soyadı	Görüşmecinin Unvanı	Görüşme Tarihi	Görüşme Yeri	Görüşme Adresi
Faruk TEYMEN	Gülağaç Belediye Başkanı	03.06.2018	Ofis	Gülağaç/Aksaray
Nedim UĞUZ	Saratlı Belediye Başkanı	03.06.2018	Ofis	Saratlı/Aksaray
İbrahim BATUR	Otel Müdürü	03.06.2018	Ofis	Merkez/Aksaray
Mehmet KARAMANLI	Otel Müdürü	03.06.2018	Ofis	Merkez/Aksaray
Mustafa Fırat GÜL	Azm-i Milli Müzesi	03.06.2018	Müze	Merkez/Aksaray
Ali AYDIN	Aksaray İl Özel İdaresi Müdürü	03.06.2018	Ofis	Merkez/Aksaray
Fatma Eylül İNEL	Demirci Belediyesi	04.06.2018	Ofis	Demirci/Aksaray
Ünal DEMİRCİOĞLU	Güzelyurt Belediye Başkanı	04.06.2018	Ofis	Güzelyurt/Aksaray
Bülent TEKELİ	Kültür Bakanlığı Müze Sorumlusu	04.06.2018	Ofis	Güzelyurt/Aksaray
Adnan EKİN	Ailem Restoran İşletmecisi	04.06.2018	Restoran	Güzelyurt/Aksaray
Abdullah ÇEVİK	Osmanoğlu Butik Otel İşletmecisi	04.06.2018	Otel	Güzelyurt/Aksaray
Ramazan PALA	Gelveri Antik House İşletmecisi	04.06.2018	Otel	Güzelyurt/Aksaray
Mümin BERK	Aksaray İl Kültür ve Turizm Müdür Yardımcısı	05.06.2018	Ofis	Merkez/Aksaray
Başar Yücel	Aksaray Müze Müdürlüğü Sorumlusu	05.06.2018	Ofis	Merkez/Aksaray
Fatih AYTAÇ	Aytaç Hediyelik İşletmecisi	05.06.2018	Ofis	Merkez/Aksaray
Birol TEZER	Belisırma River Restoran İşletmecisi	05.06.2018	Restoran	Belisırma/Aksaray

Sakin ASLAN	Aslan Restoran İşletmecisi	05.06.2018	Restoran	Belisırma/Aksaray
Murat IŞIKTAN	Ihlara Vadisi Müze Sorumlusu	06.06.2018	Ofis	Ihlara/Aksaray
Nazifi KÖKSAL	Vadi Başı Tesisleri İşletmecisi	06.06.2018	Ofis	Ihlara/Aksaray
Beytullah ANDIÇ	Selime Restoran İşletmecisi	06.06.2018	Restoran	Selime/Aksaray
Cemalettin ÖZTÜRK	68 Aksaray Kültür Derneği Başkanı	06.06.2018	Ofis	Merkez/Aksaray
İshak PEKGÖZ	Aksaray Kültür Sanat Derneği Başkanı	06.06.2018	Ofis	Merkez/Aksaray
Aysu ALTAŞ	Aksaray Üniversitesi Akademisyen	06.06..2018	Ofis	Merkez/Aksaray
Mehmet TUNCER	Aksaray Üniversitesi Akademisyen	06.06.2018	Ofis	Merkez/Aksaray

Tablo 9’da belirtildiği üzere çalışma kapsamında gerçekleştirilen görüşmeler 03.06.2018 ile 06.06.2018 tarihleri arasında yapılmıştır. İlk olarak Gülağaç Belediye Başkanı Faruk TEYMEN ile yapılmaya başlanan görüşme en son Aksaray Üniversitesi’nde akademisyen olarak görev yapan Dr. Öğr. Üyesi Mehmet TUNCER ile son bulmaktadır. Ayrıca yapılan görüşmeler görüşmecilerin bilgisi ve onayı dahilinde ses kaydına alınmıştır. Görüşmecilere sorulan soruların anlaşılmasında dahilinde sorular tekrarlanmış olup görüşmenin akışına göre soruların yerleri değiştirilmiş ya da konu ile alakalı yeni sorular görüşmecilere yöneltilmiştir.

3.1.6.Çalışma Verilerinin Analizi

Çalışma kapsamında araştırılan konu üzerindeki görüşmeler sonucundaki elde edilen veriler içerik analizi ve betimsel analiz teknikleri ile analiz edilmiştir. Betimsel analiz yöntemine göre araştırma sonucunda elde edilen veriler daha önceden belirlenmiş olan temalara göre özetlenmesi ve yorumlanması olarak tanımlanmaktadır. Bu analiz yönteminde amaç, elde edilen verilerin ilk olarak sistematik ve açık bir şekilde betimlenmesini gerektirmektedir. Daha sonradan

yapılan betimlemeler açıklanır, yorumlanır ve bir neden-sonuç ilişkisi içerisinde irdelenir ve araştırılan konu hakkında bir takım sonuçlara ulaşılır. Elde edilen bu sonuçlara yönelikte araştırmacı bir takım öneri ve tahminlerde bulunabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 239-240). Tüm bu bilgiler dahilinde betimsel analiz dört aşamadan oluşmaktadır (fenitay.files.wordpress.com);

- ✓ **Betimsel Analiz İçin Bir Çerçeve Oluşturma;** Araştırılacak konu hakkında hazırlanan sorunun, araştırmanın kavramsal çerçevesinden veya görüşmede yer alan boyutlardan yola çıkarak veri analizi için bir çerçevenin oluşturulması,
- ✓ **Tematik Çerçeveye Göre Verilerin İşlenmesi;** Daha önceden oluşturulmuş olan çerçeveye göre elde edilen verilerin okunup, düzenlenmesi,
- ✓ **Bulguların Tanımlanması;** Düzenlenen verilerin açık ve net bir şekilde tanımlanması ve gerekli yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenmesi
- ✓ **Bulguların Yorumlanması;** Son olarak tanımlanan bulguların açıklanması, ilişkilendirilmesi ve anlamlandırılmasının yapılmasıdır.

Çalışma kapsamında yararlanılan bir diğer analiz çeşidi içerik analizidir. Betimsel analiz sonucunda özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizi ile de daha derin bir işleme tabi tutulur. Betimsel bir yaklaşım ile fark edilemeyen kavramlar içerik analizi tekniği ile keşfedilebilmektedir (www.prezi.com). Belirtilen analiz yönteminde araştırmacı ilk olarak araştırma konusu ile alakalı kategoriler oluşturmaktadır. Daha sonra, incelemiş olduğu veri setinde, bu kategoriler arasına giren kelime, cümle ya da resimleri saymaktadır. Kategori geliştirme aşamasında araştırmacı olmalı ve aynı metin üzerinden benzer çalışmayı yapan başka araştırmacıların da aynı sonuçlara ulaşabilecek uygun kategoriler geliştirmelidir (Özdemir, 2011, 335). Belirtilen tanımlar doğrultusunda içerik analizinin aşamaları incelendiğinde (www.academia.edu);

- ✓ **Araştırma Sorusu ve Varsayımlar;** Araştırma sorusunun belirlenmesi ve varsayımların ortaya konulması, çalışmanın en titiz ve en kapsamlı aşamasının oluşturmaktadır.

- ✓ **Kodlama;** Elde edilen bilgiler incelenir, anlamlı olacak bir biçimde bölümlere ayrılır ve her bölümün ne anlama geldiği bulunmaya çalışılır.
- ✓ **Kategorilere Ayırma;** Kodlamaların bir araya getirilip ortak noktalarının bulunması ve bu ortak noktalara göre sınıflandırılmaların yapılması.
- ✓ **Örnekleme Tekniği ve Yöntemleri;** Araştırmada ana kütlelin tamamına ulaşmada zorluklar varsa ana kütle grubundan örneklem seçilmesi gerekmektedir.

Çalışma kapsamında yapılan görüşmeler sonucu ses kaydına alınan bilgiler yazıya dökülmüştür. Araştırmaya yönelik olarak görüşmeciler ve çalışma kapsamında sorulan sorular farklı bir şekilde boyutlandırılmıştır. Belirtilen bu boyutlar altında da sınıflandırma yapılmıştır. Ayrıca çalışma kapsamında görüşmeye katılım gösteren yöneticilerin sorulan soruya verdikleri cevapların gizliliği ve etik kuralları göz önünde bulundurularak kodlama yapılmıştır. Görüşmecilere sorulan sorular ve alınan yanıtlar ne şekilde verilmiştir, buna yönelik sorular ve cevaplar incelenerek karşılaştırma yapılmıştır. Karşılaştırmalar sonucunda elde edilen sonuçlar üzerinden yorumlamalar yapılarak tahminler ve öneriler sunulmuştur.

3.2.BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde Aksaray ilinde görüşme yapılan kamu ve özel sektörde çalışan 24 üst düzey yöneticiye ait sorulan sorular ve verdiği cevaplar ayrı ayrı tablolar halinde incelenmiştir. Bu kapsamda çalışmanın devamında verilen cevapların gizliliği ve etik kuralları göz önünde bulundurularak görüşmeye katılan 24 katılımcı birey 1. Katılımcı (K1), 2. Katılımcı (K2),.....,24. Katılımcı (K24) şeklinde karmaşık bir biçimde kodlanmış olup verdikleri cevaplar buna göre değerlendirilerek paylaşılmıştır. Tüm bu bilgiler dahilinde bireylere yöneltilen her bir soru ve verdikleri cevaplar çalışmanın devamında ayrı ayrı değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Bunlar:

3.2.1.Katılımcıların, Genel Olarak Turistlerin Aksaray İline Hangi Amaçlarla Geldiğine Yönelik Algıları ile İlgili Bulgular

Araştırmaya katılan bireylerin; genel olarak Aksaray ilinde hangi turizm çeşidi ve aktivitelerinin yapılabilir olduğuna yönelik düşünce ve görüşleri

belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla “Aksaray ilini genel olarak turistler hangi amaçlarla ziyaret etmektedir?” sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Alınan cevaplar aşağıdaki Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10: Katılımcıların Genel Olarak Turistlerin Aksaray İline Hangi Amaçlarla Geldiğine Yönelik Algıları

Katılımcılar (K)	Katılımcıların Görüşleri
1, 5, 10, 11, 15, 16, 17, 20,21	Ağırlıklı olarak Kültür ve İnanç Turizmi, Spor Turizmi
2, 3, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 18, 19	Doğa Turizmi, Spor Turizmi, Kültür Turizmi
4, 10	Gastronomi Turizmi, Kırsal Turizm, Dağ Turizmi
14	Herhangi bir turizm çeşidine yönelik alternatif olmadığı ve çok nadir Kültür Turizmi
22, 23, 24	Kültür, İnanç ve Doğa Turizmi

Tablo 10 incelendiğinde görüşmeye katılım gösteren katılımcı 1, katılımcı 5, katılımcı 10, katılımcı 11, katılımcı 15, katılımcı 16, katılımcı 17, katılımcı 20 ve katılımcı 21 Aksaray iline gelen turistlerin ağırlıklı olarak kültür, inanç ve spor turizmi kapsamında bölgeyi ziyaret ettiklerini belirtmiştir. Bu kapsamda katılımcıların, ifade edilen konu hakkındaki fikir ve düşüncelerinden bazılarında değinildiğinde ise;

K1, bölgeye gelen yerli ve yabancı turistlerin ağırlıklı olarak şehirde bulunan tarihi yapıları ve değerleri görmeye gelmesini kültür turizmi olarak değerlendirilirken, Hıristiyanların Aksaray iline gelip ayinler düzenleyerek kendi kutsal mekanlarını ziyaret etmesi ve aynı konu kapsamında Müslümanlarında ilde kendi dinlerine ait dini yapı ve değerleri ziyaret etmesini de inanç turizmi kapsamında değerlendirildiğini ifade etmiştir. Ayrıca bununla birlikte Hasan Dağı gibi bir değerinde Kış Sporları başlığı altında değerlendirildiğini belirtmiştir. K5, bölgede bulunan kültür turizmi değerleri olarak eski ve tarihi yapıların, inanç turizmi kapsamında da ilde bulunan kilise, cami ve türbelerin daha çok ziyaret edildiğinin bunun dışında da düşük oranda da dağcılık ya da yamaç paraşütü gibi sportif faaliyetlerin gerçekleştirildiğini beyan etmiştir. K11, gelen ziyaretçilerin genel anlamda ilde bulunan tarihi yerleri ve inanca dayalı (türbe, cami ya da kilise gibi) dini değerleri yerinde görme amacı ile ziyaretler gerçekleştirdiklerini ifade etmiştir.

Katılımcı 2, katılımcı 3, katılımcı 6, katılımcı 7, katılımcı 8, katılımcı 9, katılımcı 12, katılımcı 13, katılımcı 18 ve katılımcı 19 ise Aksaray iline turistlerin ne amaçlarla seyahat ettiklerine dair yukarıda ifade edilen görüşlere benzer ifadeler kullanarak şehre genel olarak doğa turizmi, spor turizmi ve kültür turizmi amacı ile ziyaretlerin yapıldığını belirtmişlerdir. Katılımcıların bu konu hakkındaki bazı fikir ve düşünceleri belirtilmek istendiğinde ise;

K2, Hasan Dağı, Selime ya da Ihlara Vadisinde doğa yürüyüşü turları ile dağcılık aktiviteleri ve bununla birlikte belirtilen bölgelerde bulunan tarihi yapıların daha çok ziyaret edildiğini ifade etmiştir. K3 ise Ihlara Vadisi içerisinde trekking olarak ifade edilen doğa yürüyüşü, Hasan Dağı eteklerinde dağcılık ve dağcılığında ötesinde kamp ve yamaç paraşütü gibi turizm etkinliklerinin düzenlendiğini belirtmiştir. Ayrıca bölgede bulunan tarihi yapıların ve değerlerin ziyaret edildiğini de ifade etmiştir. K12, doğa turizmi ve kültür turizminin çok önemli olduğunu belirterek, Ihlara Vadisi ve Güzelyurt Manastır Vadisi'nden Kızıl Kilise'ye kadar olan mesafenin 5 km olduğunu ve birçok acentenin burada doğa ve kültür turları düzenlediğini ifade etmiştir. K18, Aksaray ilinin köklü geçmişi ile birçok tarihi yapı ve doğal güzelliklerinin, bölgede farklı turistik faaliyetlerin yapılmasına imkan sağladığını belirtmiştir. Selçuklu Devleti'nden kalma Ulu Camii, tarihi un fabrikası gibi kültürel değerler ile birlikte Vadi içerisinde ziyaretçilere trekking yani doğa yürüyüşü imkanının sunulması ile Hasan Dağı ve çevresinde dağcılık, kamp ve yamaç paraşütü gibi sportif aktivitelerin aktif bir şekilde yapıldığını ifade etmiştir.

Diğer katılımcıların konu hakkındaki fikir ve düşünceleri incelendiğinde katılımcı 4, Aksaray iline gastronomi turizmi, kırsal turizm ve dağ (spor) turizmi kapsamında ziyaretler gerçekleştirdiğini beyan etmiştir. Bu kapsamda katılımcı 4'ün konu dahilindeki yansıtmış olduğu fikir ve düşünceleri incelendiğinde;

K4, Aksaray iline gelen ziyaretçilerin bir kısmı Gastronomi turizmi kapsamında ziyaretler gerçekleştirirken bir kısmı da şuan dünya da popülerlik kazanan kırsal turizm amacı ile ziyaretler gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Bölgede bulunan hobi bahçelerinde gelen ziyaretçi kendi sebze ve meyvesini kendisi toplayıp, tavukları da kendisi besleyip, bakma fırsatı bulduğunu ifade etmiştir. Ayrıca bununla

birlikte Hasan Dağı yürüyüş ve tırmanış imkanlarının sunulması ile de Dağ (Spor) Turizmi aktivitelerinin yapıldığını belirtmiştir.

Konu dahilindeki bir diğer görüş ise katılımcı 14 tarafından Aksaray ilinde turizme yönelik yeterli alternatiflerin bulunmadığını ve genelde inanç turizmi ile birlikte çok az da olsa kültür turizmi kapsamında turistlerin bölgeyi daha çok ziyaret ettiklerini ifade etmiştir. Bu konu dahilindeki katılımcı 14'ün fikir ve düşüncesi ifade edilmek istendiğinde;

K14, Aksaray ilinde gezilip görülecek yer olarak Ihlara Vadisi ve Güzelyurt olduğunu belirterek buralarında genel olarak inanç turizmi kapsamında değerlendirildiğini ve çok az da olsa kültür turizmine yönelik ziyaretlerin gerçekleştirildiğini belirtmiştir. Ayrıca şehirde herhangi bir turizm çeşidine yönelik alternatiflerin bulunmadığını da ifade etmiştir.

Katılımcı 22, katılımcı 23 ve katılımcı 24 Aksaray iline gelen ziyaretçilerin genel olarak kültür, inanç ve doğa turizmine yönelik seyahatler gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Bu kapsamda katılımcıların fikir ve düşünceleri ifade edilmek istendiğinde;

K22, Aksaray ilinin kültürel miras açısından gezilecek çok fazla yer olduğunu, inanç turizmi kapsamında bölgede bulunan bir çok dini değerın ziyaret edildiğini ve Ihlara Vadisi'nde de doğa yürüyüşü faaliyetlerinin yapıldığını belirtmiştir. K24, ilk olarak bölgeyi Hıristiyanların dini turizm amacı ile ziyaret ettiklerinin belirterek sonrasında da kültürel yapıların ziyaret edilmesi ve Ihlara Vadisi ile birlikte Hasan Dağı çevresinde doğa yürüyüşü ya da kamp yapma amacı ile ziyaretler gerçekleştirdiğini ifade etmiştir.

3.2.2.Katılımcıların İnanç Turizmi İfadesine Yönelik Algıları ile İlgili Bulguları

Araştırmaya katılan bireylerin; inanç turizmi ifadesine yönelik algılarında oluşan fikir ve düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda da görüşmecilere “İnanç turizmi size neyi ifade etmektedir?” sorusu yöneltilmiştir. Görüşmecilerin yöneltilen soruya verdikleri cevaplar aşağıdaki Tablo 11’de belirtilmiştir:

Tablo 11: Katılımcıların İnanç Turizmi İfadesine Yönelik Algıları

Katılımcılar (K)	Katılımcıların Görüşleri
1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24	Dini seyahatler ya da kutsal yerlerin ziyaret edilmesi

Tablo 11’de belirtildiği üzere inanç turizminin bireyler için neyi ifade ettiğine yönelik sorulan soruya, tüm görüşmeciler dini seyahatler ya da kutsal kabul edilen yerlerin ziyaret edilmesi şeklinde ortak bir cevapta bulunmuştur.

Görüşme yapılan katılımcılardan bir kaç tanesinin inanç turizminin tanımına yönelik görüş ve düşünceleri paylaşılmak istendiğinde;

K1 inanç turizmini, “İnsanların inançlarını veya başka dine ait inançların yaşandığı, yerleştiği ve iz bıraktığı kutsal kabul edilen yerlerin ziyaret edilmesi” olarak tanımlamıştır.

K4 inanç turizmini, “Hıristiyanlıkta, Musevilikte ve Müslümanlıkta kutsal kabul edilen dini yerlerin ziyaret edilmesi” şeklinde ifade etmiştir.

K9 ise inanç turizmini, “ Hem Hıristiyanların hem de Müslümanların dini inançları çerçevesinde bölgeyi ziyaret ettiği dini turizm” olarak değerlendirmektedir.

K15’e göre inanç turizmi ise, “ İsminde de anlaşılacağı üzere dini bir seyahat ve din ile alakalı dini bir turizm” şeklinde ifade edilmiştir.

Son olarak K24 inanç turizmini, “Kutsal kabul yerlerin ve dini alimlerin öğretilerinin yapıldığı yerlerin ziyaret edilmesi” şeklinde tanımlanmıştır.

3.2.3.Katılımcıların Aksaray İçin İnanç Turizminin Öneme Yönelik Algıları ile İlgili Bulguları

Araştırmaya katılan bireylerin; Aksaray için inanç turizminin öneminin neler olduğuna yönelik düşünce ve görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla da görüşme yapılan yöneticilere “Aksaray ilinin inanç turizmi açısından önemi neler olabilir?” sorusu yöneltilmiştir. Belirtilen bu konu üzerinde de yöneticilerin verdiği cevaplar aşağıdaki Tablo 12’de belirtilmiştir:

Tablo 12: Katılımcıların Aksaray İçin İnanç Turizminin Önemine Yönelik Algıları

Katılımcılar (K)	Katılımcıların Görüşleri
1, 6, 8, 9, 10, 13, 16, 18, 19, 21, 22, 23, 24	Hıristiyanlar ve Müslümanlar açısından geçmişte birçok yerleşim yeri ve dini değerlerin oldukça fazla olması,
2, 3, 15	Kapadokya Bölgesi içerisinde olması,
4	Ayinler düzenlenerek hac vazifesini yerine getirmesi,
5, 12	İlk Ortodoksluğun başladığı yer olması
7	İnanç turizminin Aksaray için pek önemi olmadığı,
11, 20	Kültür ve inanç turizminin haricinde başka turizm çeşidine yönelik potansiyelinin olmaması,
14, 17	Evliyalar şehri olması

Tablo 12’de belirtildiği üzere Aksaray ili için inanç turizminin öneminin neler olduğuna dair yöneltilen soruya katılımcı 1, katılımcı 6, katılımcı 8, katılımcı 9, katılımcı 10, katılımcı 13, katılımcı 16, katılımcı 18, katılımcı 19, katılımcı 21, katılımcı 22, katılımcı 23 ve katılımcı 24 “bölgede Müslüman ve Hıristiyan dinlerine ait birçok yerleşim yerlerinin bulunduğunu ve dini değerlerin oldukça fazla olmasından” dolayı önem arz ettiğini belirtmişlerdir. Bu açıklamaya katılım gösteren bazı bireylerin konu hakkındaki bir takım fikir ve düşüncelerine yönelik yaptıkları açıklamalar incelendiğinde;

K1, Aksaray ilinde inanç turizminin önemli olmasının iki sebebi olduğunu belirtmiştir. Bunlardan İlki Hıristiyanlar açısından önemli olması, çünkü Hıristiyan dinine mensup kişilerin kutsal kabul ettikleri kiliselerin çoğunluğunun İhlara Vadisi içerisinde olmasından kaynaklandığını ifade etmiştir. Diğerinin ise, Müslümanlar açısından bakıldığında Hacı Bayram Veli’nin, Yunus Emre’nin ve bunların devamında da Somuncu Baba’nın değişik zamanlarda burada yaşadığı ve izlerini bıraktığı cami ve türbeler gibi birçok manevi değer bulunduğundan dolayı önemli olduğunu belirtmiştir. K6’ya göre ise Aksaray ilinde hem Müslümanlığın hem de Osmanlı ve Selçuklu Devletleri dönemlerine ait Ulu Cami gibi dini değerler mevcut bulunduğunu belirtmiştir. Ayrıca bununla birlikte yaklaşık 1400 yıllarında Bizans İmparatorluğu’nun bu bölgede yaşadığı ve bunlarında kendi inanışlarına göre buralarda birçok tarihi eser, kilise ve manastır gibi dini değerler yaptığını ve bu değerlerinde Aksaray ilinde mevcut bulunmasından dolayı önemli olduğunu beyan

etmiştir. K8 inanç turizminin önemini, Aksaray ilinde birçok türbe ve geçmiş dönemleri yansıtan camilerin bulunduğu ve bununla birlikte Belısırma ve Ihlara Vadisi'nde de Hristiyanlara ait birçok kilise ve manastır olduğundan dolayı önem teşkil ettiğini belirtmiştir. K24, Aksaray ilinde inanç turizminin ilk olarak Hristiyanlara ait birçok kutsal mekanın bulunmasından ve bununla birlikte İslam dinine ait de Somuncu Baba gibi bir alimin türbesinin ve külliyesinin burada bulunmasından dolayı önem teşkil ettiğini ifade etmiştir.

Katılımcı 2, katılımcı 3 ve katılımcı 15 Aksaray ilinde gerçekleştirilen inanç turizminin önemini şehirde bulunan turistik destinasyonların Kapadokya Bölgesi sınırları içerisinde bulunmasından dolayı önemli olduğunu belirtmektedir. Bu açıklamaya katılım gösteren bazı bireylerin konu hakkındaki bir takım fikir ve düşüncelerine yönelik yaptıkları açıklamalar incelendiğinde;

K2, Aksaray ilinin Nevşehir iline sınır olması ve ziyaretçilerin Aksaray'da bulunan Ihlara Vadisi ve Güzelyurt gibi Hristiyan dini açısından önem teşkil eden bölgelerine düzenlenen turların Kapadokya turları adı altında düzenlenmesi ve bölgede bulunan bu değerlerin de Kapadokya Bölgesinin sınırları içerisinde kalmasından dolayı Aksaray ilinde inanç turizminin önemli olduğunu belirtmiştir. K3 ise ilk Hristiyanlığın başladığı yerlerden biri olan Ihlara Vadisi'nin Aksaray ilinde bulunması ve bu bölgenin de Kapadokya Bölgesi içerisinde yer almasından dolayı önem arz ettiğini belirtmiştir. K15, özellikle Hristiyan dinine ait çok fazla mabet, eski mezar kalıntılarının bulunduğu Ihlara Vadisi, Selime ve bunlarla birlikte ön plana çıkartılmamış olan Kızılkaya ve Güzelyurt gibi ilçeleri ya da beldeleri içerisinde barındıran Aksaray ilinin Kapadokya Bölgesi içerisinde yer almasından dolayı önem teşkil ettiğini belirtmiştir.

Katılımcı 4 ise, Aksaray ilinde gerçekleştirilen inanç turizminin önemini; Hristiyan dinine mensup bireylerin yılın belirli günlerinde ayinler düzenleyerek hac vazifelerini yerine getirdiklerinden dolayı önemli olduğunu belirtmiştir. Bu kapsamda yapılan açıklamaya katılım gösteren katılımcı 4'ün konu hakkındaki fikir ve düşüncesi şu şekilde ifade edilmiştir;

K4, "Ülkemize inanç turizmi amacı ile gelen ziyaretçiler Aziz Pavlus'un hattını çizerek gelmektedir. Yani Hatay'dan başlayıp Tarsus, Niğde ve Aksaray

ilinde bulunan Güzelyurt ve Selime Kasabası'nın da içerisinde yer aldığı hattı çizerek devam etmektedir. Müslümanlar nasıl ki Hz. İbrahim gibi Kabe'yi ziyaret edip hac görevini yerine getiriyorsa, Hıristiyanlar da bu hat üzerinden yılın belirli günlerinde Aksaray iline gelerek bölgedeki dini değerleri ziyaret edip hac görevini yerine getirmektedir." ifadesi belirtilmiş olup ve bu sebepten dolayı da önemli olduğu ifade etmiştir.

Katılımcı 5 ve katılımcı 12 Aksaray ilinde gerçekleştirilen inanç turizminin önemini Hıristiyan dininin mezheplerinden biri olan Ortodoksluğun ilk başladığı yer olmasından dolayı kaynaklandığını belirtmişlerdir. Bu açıklamaya katılım gösteren bireylerin konu hakkındaki bir takım fikir ve düşüncelerine yönelik yaptıkları açıklamalar incelendiğinde;

K5, Ortodoksluk mezhebinin başlangıcının ilk olarak Aksaray ili olmasından dolayı Aksaray ilinde inanç turizminin oldukça büyük bir öneme sahip olduğunu ifade etmiştir. K12 ise, Aksaray iline bağlı Güzelyurt ilçesinin ilk Ortodoksluk mezhebinin başladığı ve ilk kurucusunun da burada yaşadığı yer olması sebebi ile Aksaray ilinin inanç turizmi kapsamında önemli olduğunu belirtmiştir.

Katılımcı 7'ye göre Aksaray ilinde gerçekleştirilen inanç turizmi faaliyetlerinin Aksaray için pek önem teşkil etmediği belirtilmiştir. Bu kapsamda yapılan açıklamaya katılım gösteren katılımcı 7'nin konu hakkındaki fikir ve düşüncesi şu şekilde ifade edilmiştir;

K7, inanç turizmi kapsamında Aksaray ilinde gezilip görülecek pek yerin olmaması ve Kapadokya'nın bu konuda daha iyi olduğu ifade edilerek Aksaray açısından inanç turizminin pek önem teşkil etmediği belirtilmiştir.

Katılımcı 11 ve katılımcı 20 Aksaray ilinde gerçekleştirilen inanç turizminin önemini Aksaray ilinde faaliyet gösteren turizm çeşitlerinden sadece kültür ve inanç turizminin haricinde diğer turizm çeşitlerine yönelik potansiyelinin olmamasından dolayı önemli olduğunu belirtmiştir. Bu açıklamaya katılım gösteren bireylerin konu hakkındaki bir takım fikir ve düşüncelerine yönelik yaptıkları açıklamalar incelendiğinde;

K11'e göre "Aksaray ilinde gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin tamamı kültür ve inanç turizmi kapsamında geliştirilmektedir. İnanç ve kültür turizmi haricinde bölgede çekicilik unsuru hiçbir şeyin olmadığı ve bundan dolayı da Aksaray için öneminin kültür ve inanç turizmi kapsamında ağırlık gösterdiği anlaşılmaktadır." ifadesi katılımcı tarafından beyan etmiştir.

Aksaray ilinde inanç turizminin önemini katılımcı 14 ve katılımcı 17, ilde Müslümanlar tarafından dini bütün kişilerin yaşamış olduğu ve öldükten sonra da kabirlerinin burada bulunduğu bir evliyalar şehri olmasından dolayı önemli bulduklarını ifade etmişlerdir. Bu açıklamaya katılım gösteren bireylerin konu hakkındaki bir takım fikir ve düşüncelerine yönelik yaptıkları açıklamalar incelendiğinde;

K14, Aksaray ili için inanç turizminin önemini, şehirde Somuncu Baba, Yunus Emre gibi birçok dini bütün kişilerin yaşamış olması ve de kabirlerinin burada bulunması Aksaray ilinin geçmişten günümüze evliyalar şehri olarak bilinmesine neden olduğundan dolayı öneminin oldukça yüksek olduğu belirtmiştir. K17'e göre ise önemi Aksaray ilinde mevcut 70.000 evliyanın olduğu ayrıca geçmişte buranın bir ilim tahsis edilen yer olduğu belirtilmiştir. Somuncu Baba'nın külliyesinin bulunduğu yerde medreseler kurulmuş ve burada birçok alim yetiştirildiği ifade edilmiştir. Örnek verilecek olduğunda Cemalettin Aksaray-i, Somuncu Baba gibi birçok alimin burada yaşaması ve ilim tahsis etmesi Aksaray ilinin bir evliyalar şehri olduğunun göstergesi ve bu sebepten dolayı da inanç turizmi kapsamında öneminin oldukça büyük olduğu belirtmiştir.

3.2.4. Katılımcıların Aksaray İlinin İnanç Turizmi Potansiyeline Yönelik Algıları ile İlgili Bulguları

Araştırmaya katılım gösteren bireylerin; Aksaray ilinin inanç turizmi kapsamında mevcut potansiyelinin değerlendirilmesine yönelik düşünce ve görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda görüşmeye katılım sağlayan yöneticilere "Aksaray ilinin inanç turizmi kapsamında potansiyelini nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Yöneticilerin yöneltilen soruya verdikleri cevaplar aşağıdaki Tablo 13'te verilmiştir:

Tablo 13: Katılımcıların Aksaray İlinin İnanç Turizmi Potansiyeline Yönelik Algıları

Katılımcılar (K)	Katılımcıların Görüşleri
1, 3, 9, 11, 12, 13, 18, 19, 24	Hıristiyanlar ve Müslümanlar için dini yerler açısından potansiyeli oldukça yüksek olduğu,
2, 7,	Çok öyle büyük bir potansiyelinin olmadığı,
4, 5, 6, 8, 10, 14, 15, 16, 17, 20, 23	Dini değerler açısından potansiyeli yüksek fakat ziyaretçi kapsamında potansiyel oldukça düşük olduğu
21, 22	Dini veya turistik değer açısından potansiyelinin yüksek olduğunu fakat bu potansiyelin değerlendirilmediği

Tablo 13'te belirtildiği üzere, Aksaray ilinin mevcut potansiyelinin değerlendirilmesine yönelik sorulan soruya katılımcı 1, katılımcı 3, katılımcı 9, katılımcı 11, katılımcı 12, katılımcı 13, katılımcı 18, katılımcı 19 ve katılımcı 24, Müslüman ve Hıristiyan dinlerine tabi olanların kutsal kabul ettikleri değerler açısından potansiyelinin oldukça yüksek olduğu belirtilmiştir. Bu kapsamda katılımcıların, ifade edilen konu hakkındaki fikir ve düşüncelerinden bazılarına değinildiğinde;

K1, Aksaray ilini ziyaret eden Hıristiyanların İhlara Vadisi'ni, Müslümanların ise Selçuklu Döneminden kalma Ulu Camii, Somuncu Baba Külliyesi ya da Türbesi gibi birçok dini değerlerin şehirde bulunmasından dolayı inanç turizmi potansiyelinin oldukça yüksek olduğu belirtilmiştir. K9, İhlara Vadisi içerisinde 104 tane kilisenin bulunduğunu, bunlarla birlikte; Cami Kilise, Kaya Cami ve birçok türbe ile medreselerin bulunduğunu ifade ederek inanç turizmi potansiyelinin yüksek olduğunu belirtmiştir. K13 ise, Aksaray ilinde İslam medeniyetine ait Selçuklu Döneminden kalma Ulu Camii ve türbeler gibi dini değerlerin yanında Hıristiyan medeniyete ait ilk olarak Güzelyurt ve İhlara Vadisi olmak üzere bir çok noktanın bulunmasından dolayı inanç turizmi potansiyelinin oldukça yüksek olduğunu belirtmiştir.

Katılımcı 2 ve katılımcı 7'ye göre, Aksaray ilinde inanç turizmine yönelik öyle pek potansiyelin olmadığı vurgulanmıştır. Bu açıklamaya katılım gösteren

bireylerin konu hakkındaki fikir ve düşüncelerine yönelik yaptıkları açıklamalar incelendiğinde;

K2, Aksaray ilinde inanç turizmine yönelik Ihlara Vadisi ve Somuncu Baba Külliyesinin haricinde pek gidilip görülecek yer olmamasından dolayı potansiyelinin pek olmadığını belirtmiştir. K7 ise, inanç merkezi kapsamında Aksaray ilinde pek potansiyelin olmadığını belirtmiştir.

Katılımcı 4, katılımcı 5, katılımcı 6, katılımcı 8, katılımcı 10, katılımcı 14, katılımcı 15, katılımcı 16, katılımcı 17, katılımcı 20 ve katılımcı 23 Aksaray ilinin gezilip görülecek dini değer açısından potansiyelinin yüksek olduğunu fakat gelen ziyaretçi kapsamındaki potansiyelinin ise oldukça düşük olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların, ifade edilen konu hakkındaki fikir ve düşüncelerinden bazılarında değinildiğinde ise;

K4, “Aksaray ilinde mevcut bulunan Ihlara Vadisi ve Selime’deki kiliseler ile birlikte cami ve türbelerimizin %10’luk bir kısmını kullanmaktayız. Bu kapsamda dini değerlerimizin çoğunun kullanılmaması ve gelen ziyaretçi istatistikleri incelendiğinde de dini değer kapsamında potansiyelin yüksek olduğu fakat ziyaretçi bağlamında ise potansiyelinin düşük olduğu” ifadesini belirtmiştir. K6 ise, Aksaray ilindeki inanç turizmi potansiyelini “elimizde un ve şekerimiz var fakat helvayı yapamıyoruz” sözleri ile elimizde mevcut birçok dini değer bulunduğunu fakat yeteri kadar ön plana çıkartılmadığından dolayı ziyaretçi sayısının oldukça düşük olduğunu ifade etmiştir. K15, Aksaray ili genel olarak değerlendirildiğinde Aksaray merkezde Somuncu Baba, Yusuf Hakiki Baba gibi Müslümanlar ile alakalı dini değerlerin yanında Hristiyanlar ile alakalı da Kapadokya Bölgesi içerisinde yer alan Ihlara Vadisi gibi birçok dini değer mevcut bulunduğunu belirtmiştir. Bu şekilde potansiyelin güçlü olduğunu fakat gelen ziyaretçi kapsamındaki potansiyeli incelendiğinde ise bir geç kalmışlığın söz konusu olduğunu ifade etmiştir. K23 ise inanç turizmi kapsamında Aksaray ilinde İslam dinine ait birçok türbe ve cami gibi dini değerlerin ve Hristiyan dinine ait de kilise, manastır ve katedral gibi değerlerin bulunduğunu belirterek bu yönü ile potansiyelinin yüksek olduğunu, gelen ziyaretçi kapsamında da potansiyelinin düşük olduğunu ifade etmiştir.

K21, Aksaray ilinde bulunan Ihlara Vadisi'nin Amerika'da bulunan büyük kanyondan sonra en büyük kanyon olduğunu veya ilde bulunan Eğri Minare'nin İtalya'da bulunan yatık Pisa Kulesinden sonra ikinci yatık yapı olduğunu belirterek bu yapıların yeteri kadar değerlendirilmediğini ifade etmiştir. K22, Aksaray ilinin inanç turizmi değerleri açısından potansiyelinin yüksek olduğunu ve yeterli tanıtımlar yapılmadığından dolayı da bu potansiyeli değerlendiremediğini belirtmiştir.

3.2.5. Katılımcıların Aksaray İlinin İnanç Turizmi Kapsamında Sahip Olduğu İnanç Merkezlerine Yönelik Algıları İle İlgili Bulguları

Araştırmaya katılan bireylerin; Aksaray ilinde mevcut bulunan inanç turizmi merkezlerinin nereler olduğuna yönelik düşünce ve görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda görüşmeye katılan yöneticilere “Aksaray ilinin inanç turizmi kapsamında sahip olduğu merkezler nerelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Yöneticilerin konu dahilinde sorulan soruya verdikleri cevaplar ise aşağıdaki Tablo 14’te belirtilmiştir:

Tablo 14: Katılımcıların Aksaray İlinin İnanç Turizmi Kapsamında Sahip Olduğu İnanç Merkezlerine Yönelik Algıları

Katılımcılar (K)	Katılımcıların Görüşleri
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 24	Müslümanlar için Ulu Camii, Somuncu Baba, Eğri Minare, Yunus Emre Türbesi vb. Hristiyanlar için Ihlara Vadisi, Selime Katedrali vb.
8	Yaprakhisar'da bulunan Kiliseler , Saratlı Yeraltı Şehri, Emirgazi ve Sultanhanı
12, 20	Ihlara Vadisi içerisinde bulunan Camii Kilese, Sivişli Kilise ve Kızıl Kilise
14	Aşıklı Höyük, Mamasın, Güzelyurt Bölgesinde bulunan kiliseler
15	Yusuf Hakiki Baba Türbesi, Alayhan, Sultanhanı, İhsu, Kızılkaya
18	Hristiyanlar için Gelveri'deki Kiliseler İslamiyet'e Ait İse Şeyh Hamid-i Veli, Hazma Baba, Yusuf Hakiki Baba, Kemal Baba ve Yunus Emre Türbesi

Tablo 14’te belirtildiği üzere Aksaray ilinin inanç turizmi kapsamındaki inanç merkezlerinin nereler olduğuna dair sorulan soruya katılımcı 1, katılımcı 2, katılımcı 3, katılımcı 4, katılımcı 5, katılımcı 6, katılımcı 7, katılımcı 9, katılımcı 10, katılımcı 11, katılımcı 13, katılımcı 16, katılımcı 17, katılımcı 19, katılımcı 21, katılımcı 22, katılımcı 23 ve katılımcı 24 Müslümanlar için Ulu Camii, Somuncu Baba, Eğri Minare, Yunus Emre Türbesi ve Hıristiyanlar içinde Ihlara Vadisi, Selime Katedrali gibi birçok dini değer olduğunu yanıtını vermiştir. Katılımcıların, ifade edilen konu hakkındaki fikir ve düşüncelerinden bazılarına değinildiğinde;

K1, Aksaray ilinde ilk olarak inanç turizmi kapsamında Karamanoğlu zamanında yapılan Ulu Camii, Ervah Kabristanlığındaki Somuncu Baba Külliyesi ve Türbesi ve Yunus Emre Türbesi’nin önem teşkil ettiğini ve Hıristiyanlar içinse Ihlara Vadisi ile birlikte ilimizin değişik yerlerindeki kiliselerin ön plana çıkartıldığını belirtmiştir. K2 ise, Selçuklular zamanından kalma Ulu Camii, Kızıl Minare (Eğri Minare), Tapduk Emre Türbesi ve Yunus Emre Türbesi ile birlikte, Hıristiyanlara ait Ihlara Vadisi içerisinde ve Selime Kasabası’nda birçok kilise ve manastırın bulunduğunu ifade etmiştir.

K8 ise, inanç turizmi merkezleri olarak bir Belisırma, iki Yaprak Hisar ve Selime’de bulunan kiliselerin yoğun olarak ilgi gördüğünü belirtmiştir. Bununla birlikte Sultanhanı, Saratlı Yeraltı Şehri ve Emirgazi Yeraltı Şehri gibi dini değerlerin inanç turizmi kapsamında önemli olduğunu ifade etmiştir.

Katılımcı 12 ve katılımcı 20 Aksaray ilinde inanç turizmi merkezleri olarak Ihlara Vadisi içerisinde bulunan Camii Kilise, Sivişli Kilise ve Kızıl Kilise’nin olduğunu belirtmiştir. Bu açıklamaya katılım gösteren bireylerin konu hakkındaki fikir ve düşüncelerine yönelik yaptıkları açıklamalar incelendiğinde;

K12, “Ihlara Vadisi içerisinde daha önceden kilise olup sonradan camiye çevrilen 1700 yıllık bir Kilise Camii mevcut bulunmaktadır. Bununla birlikte Sivişli Kilise, Kızıl Kilise ve Yüksek Kilise’nin inanç turizmi kapsamında değerlendirilmektedir” ifadesini kullanmıştır. K20 ise Aksaray ilinin çok köklü bir geçmişe sahip olması Hıristiyan dinine mensup kişiler tarafından birçok dini değer yapımına sebep olduğunu belirterek, bunların da Ihlara Vadisi içerisinde bulunan

Yüksek Kilise, Kızıl Kilise, Yılanlı Kilisesi ve de önceden kilise olup sonradan camiye çevrilen Kilise Camii'nin olduğunu ifade etmiştir.

Diğer farklı görüşler incelendiğinde;

K14, Aksaray sınırları içerisinde inanç turizmi kapsamında değerlendirilebilen merkezler olarak Güzelyurt bölgesinde bulunan kiliseler ve ismi hiç duyulmamış olan Mamasın'da bir çok türbe bulunduğunu ifade etmiştir. Bunlarla birlikte de Aşıklı Hüyük'ün bir diğer inanç merkezi olduğunu belirtmiştir.

K15, Aksaray ilinde Yahudilik dinine ait anıt mezar ya da hiçbir dini değer olmadığını, Müslümanlara yönelik olarak Yusuf Hakiki Baba, bunlarla birlikte hanlar, hamamlar (Sultanhanı, Alayhan gibi) ve birçok türbe bulunduğunu belirtmiştir. Hıristiyanlara yönelik olarak ise Güzelyurt ve buraya bağlı olarak İlisu ile ön plana çıkartılmayan Kızılkaya'nın da önemli inanç merkezlerinden olduğunu ifade etmiştir.

K18'e göre Aksaray ilinde bulunan inanç merkezleri iki grupta incelenmektedir. Hıristiyan dinine ait değerlerin Gelveri'de (kiliseler ve manastırlar gibi) bulunduğunu ve İslam dinine ait değerlerin de Şeyh Hamid-i Veli, Hamza Baba, Yusuf Hakiki Baba, Kemal Baba ve Yunus Emre gibi türbelerden oluştuğunu ifade etmiştir.

3.2.6.Katılımcıların İnanç Turizmi Kapsamında Bölgeye Hangi Dinlere Mensup Turistler Tarafından Ziyaret Ettiklerine Yönelik Algıları ile İlgileri Bulguları

Araştırmaya katılım gösteren bireylerin; Aksaray ilini ziyarete gelen turistlerin hangi dinlere mensup olduğuna dair düşünce ve görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda da görüşmeye katılan yöneticilere “İnanç turizmi kapsamında Aksaray ilini hangi dinlere mensup turistler ziyaret etmektedir?” sorusu yöneltilmiştir. Yöneticilerin araştırılan konuya dair yöneltilen soruya verdikleri cevaplar aşağıdaki Tablo 15'te verilmiştir:

Tablo 15: Katılımcıların İnanç Turizmi Kapsamında Bölgeye Hangi Dinlere Mensup Turistler Tarafından Ziyaret Ettiklerine Yönelik Algıları

Katılımcılar (K)	Katılımcıların Görüşleri
1, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22	Müslüman ve Hıristiyanlar,
2, 4, 23, 24	Müslüman ve Hıristiyan ile birlikte Ateistler,
5	Sadece Hıristiyanlar

Tablo 15’te belirtildiği üzere inanç turizmi kapsamında Aksaray iline genel olarak hangi dinlere mensup kişilerin geldiğine yönelik yöneltilen soruya katılımcı 1, katılımcı 3, katılımcı 6, katılımcı 7, katılımcı 8, katılımcı 9, katılımcı 10, katılımcı 11, katılımcı 12, katılımcı 13, katılımcı 14, katılımcı 15, katılımcı 16, katılımcı 17, katılımcı 18, katılımcı 19, katılımcı 20, katılımcı 21 ve katılımcı 22 genel olarak Müslümanların ve Hıristiyanların en fazla ziyaret ettiğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların, ifade edilen konu hakkında fikir ve düşüncelerinden bazılarında değinildiğinde ise;

K1, bölgeyi şuanda Hıristiyanların bazı mezheplerine mensup kişilerin en fazla ziyaret ettiğini ve Somuncu Baba gibi değerleri de en fazla Müslümanların ziyaret ettiğini belirtmiştir. K3 ise Hıristiyanlar için İhlara Vadisi’nin ve Müslümanlar için de mevcut birçok türbe önem kazandığından dolayı en fazla Hıristiyanların ve Müslümanların ziyaret ettiğini ifade etmiştir. K6, bölgeyi daha çok Hıristiyanlık dininin Ortodoks mezhebine mensup kişiler ile Müslümanların ziyaret ettiğini belirtmiştir. K9 ise bölgede bulunan kilise, manastır ya da Katolikleri en fazla Hıristiyan dininin Ortodoks ve Katolik mezheplerine mensup kişiler tarafından ziyaret edildiğini ve birçok Müslümanın da bölgede bulunan cami, türbe ve medrese gibi dini değerleri görmek amacı ile bölgeye ziyaret ettiğini ifade etmiştir.

Katılımcı 2, katılımcı 4, katılımcı 23 ve katılımcı 24 de inanç turizmi kapsamında Aksaray iline Hıristiyanlar ve Müslümanlarla birlikte Ateistlerin de çok fazla ziyaret ettiğini ifade etmişlerdir. Bu açıklamaya katılım gösteren bireylerin konu hakkındaki fikir ve düşüncelerine yönelik yaptıkları açıklamalar incelendiğinde;

K2, “inanç turizmi kapsamında Aksaray iline gelen turistler genel olarak Müslümanlar ve Hıristiyanlardır. Genel de bunlarla birlikte Japon ve Çinli turistler bölgeyi ziyaret etmekte ve bunların da Ateist olduğu” katılımcı tarafından ifade edilmiştir. K4 ise ilk olarak bölgeyi Müslümanların ve Hıristiyanların ziyaret ettiğini ve bunlarla birlikte Ateizme inanan birçok insanın bölgede bulunan Hıristiyan dinine ait dini değerleri merak edip görmek istemesinden dolayı bölgeye çok fazla ziyaret ettiklerini ifade etmektedir. K23, Aksaray iline gelen ziyaretçilerin büyük bir çoğunluğunu Hıristiyan ve İslam Dinine inanan insanların oluşturduğunu belirterek bunlarla birlikte bölgeyi Japon turistlerin de çok fazla ziyaret ettiklerini belirterek, onlarında ateist olduğunu ifade etmiştir.

Diğer farklı bir görüş ise K5 tarafından; “Avrupa’dan gelen insanların yani sadece Hıristiyanların bölgeyi daha fazla ziyaret ettiğini düşünüyorum” ifadesini kullandığı belirtilmiştir.

3.2.7.Aksaray İlinde Gerçekleştirilen İnanç Turizmi Faaliyetlerinin Bölgesel Olarak Kalkınmaya Etkisinin İncelenmesine Yönelik Katılımcıların Algıları ile İlgili Bulgular

Araştırmaya katılan bireylerin; Aksaray ilinde faaliyet gösteren inanç turizminin bölgesel olarak kalkınmaya etkisinin neler olduğuna yönelik düşünce ve görüşleri belirtmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda görüşmeye katılım sağlayan yöneticilere “Aksaray ilinde gerçekleştirilen inanç turizmi faaliyetlerinin bölgesel kalkınmaya etkisi nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Yöneticilerin araştırılan konuya dair yöneltilen soruya verdikleri cevaplar aşağıdaki Tablo 16’da verilmiştir:

Tablo 16: Aksaray İlinde Gerçekleştirilen İnanç Turizmi Faaliyetlerinin Bölgesel Olarak Kalkınmaya Etkisinin İncelenmesine Yönelik Katılımcıların Algıları

Katılımcılar (K)	Katılımcıların Görüşleri
1, 4, 8, 17	Bölgesel kalkınmaya etkisinin olmadığı,
2, 6, 9, 10, 11, 22	Ekonomik ve kültürel açıdan gelişim olduğu,
3, 7, 15	Ekonomik ve sosyal yönden bir gelişim olduğu,
5, 12, 13, 16, 18, 19, 20, 23	Sadece ekonomik anlamda katkı sağladığı
21, 24	Ekonomik, sosyal ve kültürel yönden bir gelişim olduğu

Tablo 16 incelendiğinde Aksaray ilinde mevcut olarak gerçekleştirilen inanç turizmi faaliyetlerinin katılımcı 1, katılımcı 4, katılımcı 5, katılımcı 8 ve katılımcı 17 tarafından bölgesel anlamda hiçbir katkısının olmağı ifade edilmiştir. Bazı katılımcıların konu hakkında belirttikleri fikir ve düşünceleri incelendiğinde;

K1, bölgeyi ziyarete gelen turistlerin uzun süre konaklamadığı ve Kapadokya turları ile turistlerin Aksaray ilinde konaklama yapmamasından, ayrıca gelen ziyaretçilere sunacağımız hediyelik eşya dahi olmamasından dolayı bölgeye hiçbir katkısının olmadığını belirtmiştir. K8, Aksaray'a gelen ziyaretçilerin çoğunun Kapadokya turları ile günü birlik ziyaretler gerçekleştirilmesi ve buradaki turistik hizmetlerden de yararlanmamasından dolayı bölgeye hiçbir katkısının olmadığını beyan etmiştir.

Katılımcı 2, katılımcı 6, katılımcı 9, katılımcı 10, katılımcı 11 ve katılımcı 22 inanç turizmi kapsamında Aksaray ilini ziyaret eden turistlerin ekonomik ve kültürel açıdan gelişimin sağlanmasına katkı sağladığını belirtmişlerdir. Bu kapsamda konu hakkındaki görüşe katılım gösteren bazı bireylerin fikir ve düşünceleri incelendiğinde;

K2, Aksaray'da gerçekleştirilen inanç turizmi faaliyetlerinin maddi yani ekonomik yönden olumlu katkılar sağladığını ve kültürel anlamda da bir gelişimin olduğunu ifade etmiştir. K9, Aksaray ilinde mevcut olan Somuncu Baba türbelerinin, hanlar ya da medreseler gibi dini değerlerin ön plana çıkartılması hem ekonomik anlamda bir kazanç sağlamakta hem de kültürel manada gelişimini arttırmakta olduğunu ifade etmiştir. K10 ise, bölgeyi ziyaret eden turistlerin ekonomik yönden katkı sağlamasının yanında bölgenin yaşam kültürü, yeme içme kültürü gibi değerlerine de olumlu katkılar sağladığını belirtmiştir.

Konu dahilindeki bir diğer görüş ise katılımcı 3, katılımcı 7 ve katılımcı 15 tarafından ekonomik katkılarının yanında sosyal açıdan da katkılar sağlandığı yönündedir. Bu kapsamda Aksaray ilinde gerçekleştirilen inanç turizmi faaliyetlerinin bölgesel kalkınmaya yönelik etkisinin neler olduğuna dair katılımcı görüşleri şu şekilde belirtilmiştir;

K3, Aksaray’da inanç turizmi ya da farklı turizm çeşitlerine yönelik düzenlenen etkinliklerin sosyal açıdan birleştirici bir özelliği olduğunu ve bununla birlikte ekonomik anlamda da önemli katkılarının olduğunu ifade etmiştir. K7 ise bölgeyi inanç turizmi kapsamında ziyaret eden turistlerin pansiyon, otel ya da bölgede bulunan esnaflardan alış veriş yaparak döviz bıraktığını ve sosyal anlamda da katkısının bölgede düzenlenen etkinliklerin olduğunu belirtmiştir. K15 ise Aksaray ilinde gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin bölge halkına çok büyük iş imkanı sunmasından dolayı büyük şehirlere olan göçü önlediği ve bu kapsamda da yapılan bu faaliyetlerin de hem ekonomik hem de sosyal boyutta önem arz ettiğini belirtmiştir.

Son olarak katılımcı 5, katılımcı 12, katılımcı 13, katılımcı 16, katılımcı 18, katılımcı 19, katılımcı 20 ve katılımcı 23 bölgede gerçekleştirilen inanç turizmi faaliyetlerinin bölgesel anlamda kalkınmaya etkisinin sadece ekonomik boyutu üzerinden olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcıları bu konu hakkındaki bazı fikir ve düşünceleri belirtmek istendiğinde ise;

K5, Aksaray iline gelen ziyaretçiler saatlik ya da günü birlik geldiğinden dolayı sadece ekonomik yönden az da olsa katkı sağladığı ve bu sebepten de bölgede turist fazla kalamadığı için, ne kültürel ne de sosyal manada katkı sağladığının söylenebildiğini ifade etmiştir. K13, “bölgede gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin yanında inanç turizmi faaliyetlerinin de faydaları bulunmaktadır. Bölgenin toplumsal yaşantısını ve kültürünü değiştiremediğinden dolayı sosyal ve kültürel açıdan hiçbir katkısı olmadığı ve turizmin genel olarak incelendiğinde ekonomik katkısından başka katkısının olmadığı” katılımcı tarafından ifade etmiştir.

Son olarak K21, Aksaray ilinde bulunan Yüksek Kilise’de yılın belirli günlerinde ayinler düzenlendiğini belirterek, bunun da bölgesel anlamda ekonomik, sosyal ve kültürel olarak bir gelişim sağladığını ifade etmiştir. K24 ise, bölgede gerçekleşen inanç turizmi faaliyetlerinin sosyal ve kültürel açıdan olumlu bir imaj yarattığını belirterek, bu olumlu imaj sonucunda da ekonomik yönden önemli katkılar sağlandığını ifade etmiştir.

3.2.8.Katılımcıların Aksaray İlinde İnanç Turizmine Yönelik Yapılan Alt Yapı Çalışmaları ile İlgili Algılarına Dair Elde Edilen Bulgular

Araştırmaya katılım gösteren bireylerin; Aksaray ilindeki inanç turizmi faaliyetlerine yönelik yapılan alt yapı çalışmalarının neler olduğuna dair görüş ve düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda görüşmeye katılan yöneticilere “Aksaray ilinde inanç turizmine yönelik ne tür altyapı çalışmaları yapılmıştır?” sorusu yöneltilmiştir. Yöneticilerin araştırma konusu dahilinde sorulan soruya verdikleri cevaplar ise aşağıdaki Tablo 17’de belirtilmiştir:

Tablo 17: Katılımcıların Aksaray İlinde İnanç Turizmine Yönelik Yapılan Alt Yapı Çalışmaları İle İlgili Algılarına

Katılımcılar (K)	Katılımcıların Görüşleri
1, 2, 4, 9, 10, 21, 23, 24	Somuncu Baba'nın hayatına dair külliye ve minyatür yapılmasını
3, 7, 8, 11, 13, 20	Ihlara Vadisi içerisinde bulunan kiliselerin ve yürüyüş yollarının temizlik ve onarımlarının yapılmasını
5, 15, 16	İnanç turizmine yönelik hiçbir alt yapı çalışması yapılmadığını
6, 12, 14, 17, 22	Geçmişte bulunan kervansaraylar, kiliseler, türbeler ve camilerin az da olsa restorasyon ve tanıtım çalışmalarının yapıldığını
18	Üniversitelerin sempozyum düzenlemesi
19	Somuncu Baba külliyesinin yapımı ve Yunus Emre gibi değerlere yönelik broşür, kitapçık ve filmleri yapıldığı

Tablo 17’de belirtildiği üzere Aksaray ilinde inanç turizmi ile alakalı yapılan alt yapı çalışmalarına yönelik katılımcı görüşleri verilmiştir. Katılımcı 1, katılımcı 2, katılımcı 4, katılımcı 9, katılımcı 10, katılımcı 21, katılımcı 23 ve katılımcı 24 alt yapı çalışması olarak Somuncu Baba'nın hayatının anımsatıldığı bir külliye ve buna dair bir minyatürün yapıldığını belirtmiştir. Bu konu üzerindeki katılımcıların fikir ve düşünceleri paylaşıldığında;

K1, bir takım restorasyonların yapıldığını ve daha önceden vasat durumda olan Somuncu Baba'nın külliyesinin bulunduğu yere o devirde yaşayan insanların kıyafetlerinin ve yaşam tarzlarının yansıtıldığı bir minyatür yapıldığını belirtmiştir. K4, “Konya’da nasıl ki Mevlana varsa Aksaray ilinde de bölgesel anlamda marka olan Somuncu Baba Külliyesinin ve bu dini kişilerin yaşam biçimlerinin yansıtıldığı minyatürün bulunduğu” ifadesi katılımcı tarafından beyan edilmiştir. K10 ise

Somuncu Baba'nın önceden sadece türbeden ibaret olduğunu, günümüzde ise bunun külliye haline getirilip inanç turizmine kazandırıldığını belirtmiştir. K23, Somuncu Baba Külliyesinin bulunduğu yerin daha önceden sadece bir mezardan ibaret olduğunu belirterek günümüzde Somuncu Babanın geçmiş yaşantısının yansıtıldığı minyatürün ve türbenin yapıldığını ifade etmiştir.

İnanç turizmi kapsamında Aksaray ilinde yapılan alt yapı çalışması olarak katılımcı 3, katılımcı 7, katılımcı 8, katılımcı 11, katılımcı 13 ve katılımcı 20 İhlara Vadisi içerisinde bulunan kiliselerin ve yürüyüş yollarının temizlik ve onarım çalışmalarının yapıldığını belirtmiştir. Belirtilen bu görüşe katılım sağlayan bazı katılımcıların konu hakkındaki fikir ve düşünceleri şu şekilde incelenmiştir;

K3, eskiden yapılmış İhlara vadisi içerisinde bulunan kiliselerin; mesela Sümbüllü Kilise'nin 2017 yılında ve bu sene de Kırkdamaltı Kilisesinde onarım çalışmaları yapılmış olduğunu, ayrıca vadi içerisinde bulunan yürüyüş alanları da dahil olmak üzere tamamen temizlik çalışmasının yapıldığını belirtmiştir. K7, "İhlara Vadisi içerisinde daha önceden turistlerin inip çıkacağı merdivenler bulunmamaktaydı. Şimdi Vadi içerisinde uzunluğu 14 km olup bu uzunlukta vadi içerisine yürüyüş parkurları yapılmıştır. Ayrıca vadi içerisinde bulunan tarihi kiliselerin bazılarının da onarım çalışması geçirdiği" ifadesini kullanmıştır. K20 ise Kültür ve Turizm Müdürlüğü bünyesinde Vadi içerisinde tahrip olan bazı kiliselerin onarım çalışmasının yapılarak turizme kazandırıldığını ifade etmiştir.

Katılımcı 5, katılımcı 15 ve katılımcı 16 Aksaray ilinde inanç turizmine yönelik hiçbir alt yapı çalışmasının yapılmadığını belirtmiştir. Katılımcıların konu kapsamındaki fikir ve düşünceleri incelendiğinde;

K5, Aksaray ilinin genelinde inanç turizmine yönelik hiçbir çalışmanın yapılmadığını, bununla birlikte İhlara Vadisi, Selime ve Güzelyurt da dahil olmak üzere resmi kurumların hiçbirinin çalışma yapmadığını ve vadi içerisinde bulunan 10-15 esnafında bu konuda yetkililerle görüşerek çaba harcadığını belirtmiştir. K15 ise, alt yapı çalışması kapsamında Aksaray ilinde hiçbir çalışmanın yapılmadığını ve bunun Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün yerel yönetimlerle sürekli işbirliği içerisinde hareket ederek yapılması gerektiğini ifade etmiştir.

Diğer bir görüşte ise katılımcı 6, katılımcı 12, katılımcı 14, katılımcı 17 ve katılımcı 22 tarafından Aksaray ilinde inanç turizmine yönelik geçmişte bulunan kervansaraylar, kiliseler, türbeler ve camilere yönelik az da olsa restorasyon ve tanıtım çalışmaları yapıldığını belirtmiştir. Belirtilen bu görüşe katılım sağlayan bazı katılımcıların konu hakkındaki fikir ve düşünceleri şu şekilde incelenmiştir;

K6, Aksaray ilinde bulunan Ulu Camii, kervansaraylar ve bölgede bulunan birçok türbeye yönelik restorasyon çalışması yapıldığını ve Ihlara Vadisi içerisinde bulunan bazı kiliselerin de restorasyon çalışması yapılarak düzeltildiği belirtmiştir. K12, ise alt yapı çalışması olarak sadece eski tarihi ve dini yapıların restorasyon çalışmalarının yapıldığını ve bunun dışında da öyle büyük bir alt yapı çalışmasının yapıldığının söz konusu olmadığını ifade etmiştir. K22, bölgede bulunan tarihi yapıların (Sultanhanı, Alayhan, Ulu Camii gibi) ve Hristiyan dinine ait Ihlara Vadisi içerisindeki bazı kiliselere yönelik restorasyon çalışmalarının yapıldığı ifade etmiştir. Fakat yapılan bu restorasyon çalışmalarının da yeterli olmadığını belirtmiştir.

Bu konu kapsamında katılımcıların farklı fikir ve düşünceleri de şu şekilde ifade edilmiştir;

K18, alt yapı çalışması olarak inanç turizmi kapsamındaki güncel sorunların ve tanıtım faaliyetlerinin üniversitede sempozyumlar düzenlenerek gün yüzüne çıkartıldığını vurgulamıştır.

K19 ise bölgede bulunan dini değerlerin Somuncu Baba, Yunus Emre Türbesi ya da Ihlara Vadisi ile birlikte içindeki kiliseler hakkında tanıtım amacı ile kitap, broşür ve tanıtım filmleri gibi çalışmaların yapıldığını ifade etmiştir.

3.2.9. Katılımcıların Aksaray İlinde Bulunan Mevcut Seyahat Acentesi ve Konaklama Tesisi Bilgilerinin Değerlendirilmesine Yönelik Algıları ile İlgili Bulgular

Araştırmaya katılım gösteren bireylerin; Aksaray ilinde bulunan konaklama tesisi ve seyahat acentelerinin mevcut durumu hakkındaki görüş ve düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda da yöneticilere “Sizce Aksaray ilinde yeterli konaklama tesisi ve seyahat acentesi mevcut olarak bulunmakta mıdır?” sorusu

yöneltilmiştir. Yöneticilerin yöneltilen soruya verdikleri cevaplar ise aşağıdaki Tablo 18’de verilmiştir:

Tablo 18: Katılımcıların Aksaray İlinde Bulunan Mevcut Seyahat Acentesi ve Konaklama Tesisi Bilgilerinin Değerlendirilmesine Yönelik Algıları

Katılımcılar (K)	Katılımcıların Görüşleri
1	Yeteri kadar konaklama tesisi mevcut olup ETS, Anıtur ve Jolly Tur gibi seyahat acentelerinin açıldığını
2, 7, 12, 9, 10	Konaklama tesisi yeterli fakat seyahat acentesinin hiç olmadığını
3, 4, 8, 11, 13, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 24	Yeteri kadar konaklama tesisi ve seyahat acentesinin mevcut olmadığını
5	Ihlara Vadisi çevresinde bulunan pansiyonların bulunduğunu
6, 17, 19	Konaklama tesisleri var fakat seyahat acentesi olarak sadece hac umre düzenleyen seyahat acentelerinin mevcut bulunduğunu
14, 15	5 Yıldızlı, 4 Yıldızlı oteller ve Güzelyurt’ta pansiyonların mevcut olduğu

Tablo 18’de Aksaray ilinde mevcut bulunan konaklama tesisi ve seyahat acentesi bilgilerine yönelik katılımcıların fikir ve düşünceleri beyan edilmiştir. Katılımcı 1, Aksaray ilinde mevcut bulunan konaklama tesisinin yeterli oranda olduğunu seyahat acentesi olarak da ETS, Anıtur ve Jolly Tur gibi seyahat acentelerinin hizmet sunduğunu belirtmiştir. Bu kapsamda katılımcı 1’in konu hakkındaki görüşü şu şekilde ifade edilmiştir;

K1’e göre, bölgeye yapılan ziyaretler sonucunda konaklama tesislerinde belirli zamanlarda boş yerlerin olmadığını ve belirli zamanlarda da oldukça fazla yer olduğunu belirtmiştir. Bu kapsamda da incelendiğinde konaklama tesisinin yeterli düzeyde olduğunu belirtmiştir. Seyahat acentesi olarak ise ETS, Anı tur, Jolly ya da Tatilbudur’dan seyahat hizmetleri alındığını ifade etmiştir.

Katılımcı 2, katılımcı 7, katılımcı 9, katılımcı 10 ve katılımcı 12 Aksaray ilinde yeterli ölçüde konaklama tesisinin bulunduğunu fakat seyahat acentesinin hiç bulunmadığını belirtmişlerdir. Bu konu hakkındaki fikir ve düşünceleri incelendiğinde;

K2, Aksaray ilinde mevcut konaklama tesisinin bulunduğu ve hatta fazlasının bile bulunduğunu ifade ederek, seyahat acentesi olarak sadece uçak bileti satan acentelerin bulunduğunu ve bunun haricinde de seyahat acentesinin olmadığını belirtmiştir. K7, konaklama tesisinin yeterli olduğunu fakat tesiste çalışacak personelin olmadığını belirtmiştir. Ayrıca bölgede seyahat acentesinin varlığının söz konusu olmadığını da ifade etmiştir. K10, Aksaray ilinde mevcut 78 tane otelin bulunduğunu ve seyahat acentesinin de yeteri kadar bulunmadığını belirtmiştir. Ayrıca K12’de Aksaray ilinin en büyük sıkıntısının seyahat acentesi olduğu fakat konaklama tesisi kapsamında yeterli düzeyde olmadığını belirtmiştir.

Katılımcı 3, katılımcı 4, katılımcı 8, katılımcı 11, katılımcı 13, katılımcı 16, katılımcı 18, katılımcı 20, katılımcı 21, katılımcı 22, katılımcı 23 ve katılımcı 24 Aksaray’daki mevcut seyahat acentesi ve konaklama tesisi bilgilerinin değerlendirilmesine yönelik sorulan soruya, yeteri kadar konaklama tesisi ve seyahat acentesinin mevcut olmadığını ifade etmiştir. Bazı katılımcıların belirttikleri bu görüş hakkındaki açık fikir ve düşünceleri şu şekilde belirtilmiştir;

K3’e göre “bölgeyi ziyaret edenler genelde Kapadokya turları ile gelen turistlerdir. Aksaray ilinde de bu turistik değerlerin gezdirilmesi için yeteri kadar seyahat acentesi mevcut bulunmamaktadır. Ayrıca konaklama tesisi kapsamında da mevcut bir oranın olduğunu fakat yeterli düzeyde olmadığı” ifadesi kullanılmıştır. K4 ise Aksaray ilinin konaklama tesisi ve seyahat acentesi yönünden geride kaldığını, 25-30 yıl önce bazı ataklar yaptığını belirterek Nevşehir’de otel yokken Aksaray’da Hitit Oteli ve Ihlara Oteli gibi otellerin bulunduğunu ifade etmiştir. Ayrıca mevcut seyahat acentesi sayısı yönünden de oldukça düşük seviyede olduğumuzu belirtmiştir. K13, Aksaray’ın turizm konusunda emekleme noktasında olduğunu belirterek seyahat acentesi yönünden yok denecek kadar az, konaklama tesisi açısından da kesinlikle yeterli olmadığını ifade etmiştir. K23 ise Aksaray ilinin turizm konusunda en önemli eksikliklerinden birinin konaklama tesisi ve seyahat acentesi olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca konaklama tesisi açısından genelde şehir otellerinin mevcut olduğunu belirterek seyahat acentesi kapsamında da sayının yok denecek kadar az olduğunu belirtmiştir.

Konaklama tesisi ve seyahat acentesi sayısı bilgisinin değerlendirilmesine yönelik yapılan farklı görüşlerden biri de katılımcı 5 tarafından şu şekilde ifade edilmiştir;

K5, Ihlara Vadisi içerisinde küçük pansiyonların bulunduğunu ve bunlarla birlikte mevcut büyük otellerin ve seyahat acentelerinin bulunduğu fakat doluluk oranında bir sıkıntının olduğunu ifade etmiştir.

Katılımcı 6, katılımcı 17 ve katılımcı 19 bölgede konaklama tesisinin yeterli olduğunu fakat seyahat acentesi olarak sadece hac-umre turları düzenleyen seyahat acentelerinin bulunduğunu ifade etmişlerdir. Bu kapsamda katılımcıların konu hakkındaki fikir ve düşünceleri incelendiğinde;

K6, Aksaray ilinin konaklama tesisi sayısı kapsamında yeterli durumda olduğunu belirtmiştir. Fakat turizm kapsamında bölgeye turist getiren hiçbir seyahat acentesinin bulunmadığını, sadece hac umre turları düzenleyen seyahat acentelerinin bulunduğunu ifade etmiştir. K17 ise, bölgede bir adet beş yıldızlı otel ve bununla birlikte birçok otel ve pansiyonun bulunduğunu ifade etmiştir. Bunun haricinde şehirde 3-5 tane seyahat acentesinin bulunduğunu ve bunlarında hac ve umre turları düzenlediğini belirtilmiştir. K19, şehir merkezinde, Güzelyurt ve Ihlara Bölgesinde mevcut birçok otel ve pansiyonların bulunduğunu, seyahat acentesi olarak da şehir merkezinde bulunan bir kaç tane hac ve umre turları düzenleyen seyahat acentelerinin olduğunu ifade etmiştir.

Bu konu hakkında katılımcı 14 ve katılımcı 15 bölgede mevcut olarak 5 Yıldızlı ve 4 Yıldızlı Oteller ile birlikte Güzelyurt'ta da birçok pansiyonun bulunduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların bu konu hakkındaki ifade ettiği fikir ve düşünceleri incelendiğinde;

K14, Aksaray ilinin mevcut konaklama tesisi sayısında bir sıkıntı bulunmadığını ve bölgede 5 yıldızlı, 4 yıldızlı ve Güzelyurt bölgesi olsun merkez olsun birçok pansiyonun olduğunu beyan etmiştir. Ayrıca seyahat acentesi yönünden de yeterli olduğunu belirtmiştir. K15 ise, sadece Güzelyurt bölgesinde inanç turizmine yönelik 300 yatak kapasiteli konaklama tesisi bulunduğunu belirtmiştir. Bu kapsamda da konaklama tesislerinin yeterli olduğunu ifade etmiştir.

3.2.10. Katılımcıların Aksaray İlinde Bulunan İnanç Turizmi Değerlerine Yönelik Yapılan Restorasyon Çalışmaları ile İlgili Algılarına Dair Bulgular

Araştırmaya katılım gösteren bireylerin; Aksaray ilinde mevcut bulunan inanç turizmi değerlerine yönelik yapılan restorasyon çalışmalarının yeterli oranda yapılıp yapılmadığına yönelik görüş ve düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda da Aksaray ilinin sahip olduğu bu değerlerin ne kadar korunduğu ya da ne kadarının restore edilerek turizme kazandırıldığına yönelik yöneticilere “Bölgede bulunan inanç turizmi değerleri ne ölçüde korunmakta veya restore edilerek turizme kazandırılmaktadır?” sorusu yöneltilmiştir. Yöneticilerin yöneltilen soruya verdikleri cevaplar aşağıdaki Tablo 19’da belirtilmiştir:

Tablo 19: Katılımcıların Aksaray İlinde Bulunan İnanç Turizmi Değerlerine Yönelik Yapılan Restorasyon Çalışmaları İle İlgili Algıları

Katılımcılar (K)	Katılımcıların Görüşleri
1, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 15, 16, 17, 20, 21,22	Usulüne göre restorasyon yapılmıyor veya restorasyon çalışmaları yetersiz olduğunu
2, 6, 14, 23,24	Ulu Camii ve Kurşunlu Camii’nin restorasyon çalışmasının yapıldığını
3	Kırkızlar ve Çamlı Kilise’de yapılan restorasyon çalışmasının olduğunu
11	Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yapılan restorasyon çalışmalarının olduğunu
12	Yüksek Kilise’de yapılan temizlik ve restorasyon çalışmasının yapıldığını
13	Aziz George Kilisesi’nin restorasyon çalışması
18	800 yıllık Şifahane korunmayıp yıkılmıştır, Cincıklı Cami restorasyonunun düzensiz yapıldığını
19	Aksaray merkez başta olmak üzere Selçuklu eserlerinin çoğu restorasyon yapılmıştır ve hala devam etmekte olduğunu
21	Turistik dini değerlerin korunmadığını ve restorasyon çalışmalarının yapılmadığını

Tablo 19’da belirtildiği üzere Aksaray ilinde mevcut bulunan dini değerlere yönelik ne tür restorasyon çalışmasının yapıldığına yönelik sorulan soruya katılımcı

1, katılımcı 4, katılımcı 5, katılımcı 7, katılımcı 8, katılımcı 9, katılımcı 10, katılımcı 15, katılımcı 16, katılımcı 17, katılımcı 20, katılımcı 21 ve katılımcı 22 restorasyon çalışmalarının yetersiz olduğunu ve yapılan restorasyon çalışmalarının da usulüne göre yapılmadığını belirtmiştir. Bu konu kapsamında katılımcıların görüş ve fikirleri incelendiğinde;

K1'e göre, tarihi ve dini yapılara yönelik restorasyon çalışmalarının yapıldığını, fakat usulüne göre yapılmadığını belirterek restorasyon çalışmalarının bir ranta dönüştüğünü ve tamamen kar amaçlı yapıldığını ifade etmiştir. Ayrıca yapılan restorasyon çalışmalarının da yetersiz olduğunu belirtmiştir. K7, ise vadi içerisinde bulunan kiliselerin korunduğunu ve restorasyon kapsamında da yapılan çalışmaların yetersiz olduğunu belirtmiştir. K10, yapılan restorasyon çalışmalarının yetersiz ve usulüne göre yapılmadığını belirterek restorasyon çalışmalarının yerel halk ve yerel yönetimler ile birlikte işbirliği içerisinde yapılması gerektiğini ifade etmiştir.

Katılımcı 2, katılımcı 6, katılımcı 14, katılımcı 23 ve katılımcı 24 şu anda Ulu Camii ve Kurşunlu Camii de restorasyon çalışmalarının yapıldığını belirtmiştir. Bu kapsamda da konu dahilindeki katılımcı görüş ve fikirleri incelendiğinde;

K2, Aksaray'da restorasyon çalışmalarının yapıldığını görmediğini ve şu anda sadece Ulu Camii ve Kurşunlu Camii de restorasyon çalışmalarının yapıldığını ifade etmiştir. K6 ise Aksaray ilinde yapılacak pek fazla restorasyon çalışmasının bulunmadığını ve şuan da Ulu Camii, Kurşunlu Cami ve Selçuklu eserlerine ait temizlik ve onarım çalışmalarının yapıldığını belirtmiştir. K23, Aksaray ilinde genel olarak bir restorasyon çalışmasının olmadığını ifade ederek sadece Ulu Camii ve Kurşunlu Camii'nin bir restorasyon çalışması geçirdiğini belirtmiştir. Ayrıca yapılan restorasyon çalışmalarının da yetersiz olduğunu ifade etmiştir.

Bölgede yapılan restorasyon çalışmaları ile ilgili katılımcıların farklı görüş ve fikirleri incelendiğinde;

K3, bölgede restorasyon çalışmalarının mevcut olarak yapıldığını ve örnek olarak da Kırkkızlar Köşkü'nde yapılan restorasyon çalışmaları ve Çamlı Kilise' de yapılan kaçak kazılara yönelik yapılan restorasyon çalışmasının olduğunu belirtmiştir.

K11, son zamanlarda yerel halk ve yerel yönetimin inanç turizmi kapsamındaki bilinç düzeyinin artmasına, Vakıflar Genel Müdürlüğü gibi kurumların dini değerlere yönelik olan ilgi ve alakasını arttırarak bölgede bir takım restorasyon çalışmasının yapılmasına olanak sağladığını belirtmiştir.

K12, bölgede bulunan dini değerleri ziyarete gelen turistlerin bilinçsiz davranışlarından doğan problemlerin (duvarlara spreyci boyalar ile yazı yazmalar ya da dini merkezin içerisine çöp atma gibi) Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından temizlendiğini ve tahrip olan değerlere yönelik restorasyon çalışmalarının yapıldığını belirterek örnek olarak da Yüksek Kilise’ de yapılan temizlik ve restorasyon çalışmasının olduğunu ifade etmiştir.

K13, Aksaray ilinde mevcut bulunan turistik değerlerin yeterince korunmadığı ve restore edilmediğini belirterek sadece Aziz George Kilisesi’nin zaman zaman restore edildiğini ifade etmiştir.

K18, Aksaray ilinde turistik değerlere yönelik gerçekleştirilen restorasyon çalışmaları konusunda şehirde bulunan 800 yıllık Şifahane’nin korunmaması ve sahip çıkılmamasından dolayı yıkıldığını ve Cıncıklı Cami’de yapılan restorasyon çalışmasının da düzensiz bir şekilde yapıldığını belirtmiştir.

K19, ise bölgede bulunan Selçuklu Dönemine ait birçok cami, medrese gibi dini değerlerine yönelik restorasyon çalışmasının yapıldığını ve hala restorasyon çalışması faaliyetlerinin sürdürüldüğünü ifade etmiştir.

K21, turistik değerlerin korunmasına yönelik insanların yeterli çevre bilincine sahip olmadığından dolayı korunmadığını belirtmiştir. Ayrıca korunmayan inanç turizmi değerlere yönelik restorasyon çalışmalarının da yapılmadığını ifade etmiştir.

3.2.11.Katılımcıların Aksaray İlinde Bulunan İnanç Turizmi Değerlerine Yönelik Ne Tür Tanıtım ve Reklam Faaliyetlerinde Bulunulduğuna Dair Algıları ile İlgili Bulgular

Araştırmaya katılım gösteren bireylerin; Aksaray ilindeki mevcut inanç turizmi merkezlerine yönelik ne tür tanıtım ve reklam faaliyetlerinde bulunulduğuna dair düşünce ve görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda konu dahilinde yöneticilere “Bölgenin sahip olduğu inanç turizmi değerlerine yönelik ne ölçüde

tanıtım ve reklam faaliyetleri yapılmaktadır?” sorusu yöneltilmiştir. Yöneticilerin yöneltilen soruya verdikleri cevaplar ise aşağıdaki Tablo 20’de verilmiştir:

Tablo 20: Katılımcıların Aksaray İlinde Bulunan İnanç Turizmi Değerlerine Yönelik Ne Tür Tanıtım ve Reklam Faaliyetlerinde Bulunulduğuna Dair Algıları

Katılımcılar (K)	Katılımcıların Görüşleri
1, 10, 11, 18	Somuncu Baba’nın hayatının anlatılması ve filminin yapıldığını
2, 3, 4, 5, 12, 13, 14, 15, 16, 22, 23	Tanıtım ve reklam faaliyetlerinin yeteri oranda yapılmadığını
6, 8,	Televizyon ve medyada tanıtımların yapıldığını
7	Tanıtım filminin yapılmasını
9	Afiş ve kartvizitler düzenlenmesi
17	Yunus Emre filmi ve Somuncu Baba filmlerinin yapıldığını
19	Reklam faaliyetlerinin her zaman yetersiz olduğu ve düzenlenen festival ve etkinliklere yönelik yeteri kadar tanıtım faaliyetlerinin yapıldığını
20	Turizm haftasında sadece tanıtım faaliyetleri yapıldığını
21, 24	Aksaray ilinin EMİTT Turizm Fuarında tanıtımlarının yapıldığını ve tanıtım faaliyetlerinin yetersiz olduğunu

Tablo 20’de ifade edildiği üzere katılımcılara Aksaray ilinde bulunan inanç turizmi değerlerine yönelik ne tür tanıtım ve reklam faaliyetlerinde bulunulduğuna dair yöneltilen soruya verdikleri cevaplar belirtilmiştir. Katılımcı 1, katılımcı 10, katılımcı 11 ve katılımcı 18 yöneltilen soruya Somuncu Baba’nın hayatının anlatılması ve filminin yapılması cevabını vermiştir. Bu kapsamda konu dahilinde katılımcıların fikir ve düşünceleri açıkça beyan edildiğinde;

K1, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Somuncu Baba’nın hayatının anlatıldığı filmlerin yapıldığını ve külliye içerisinde Somuncu Baba’nın hayatının yansıtıldığı bir ekmek fırını açılarak ekmek yapıldığını ifade etmiştir. K10, yapılan tanıtım ve reklam faaliyetlerinin her zaman yetersiz olduğu belirtilerek Aksaray ilinde tanıtım faaliyeti olarak da Somuncu Baba filminin çekilmesinin en iyi örnek olduğunu ifade etmiştir. K12, ise Somuncu Baba’nın hayatının anlatıldığı bazı kitapların bastırıldığını ve buna dair filmlerin yapıldığı belirtmiştir. Ayrıca yapılan bu tanıtım ve reklam faaliyetlerinin de yetersiz olduğunu ifade etmiştir.

Katılımcı 2, katılımcı 3, katılımcı 4, katılımcı 5, katılımcı 12, katılımcı 13, katılımcı 14, katılımcı 15, katılımcı 16, katılımcı 22 ve katılımcı 23 tarafından ise yapılan tanıtım ve reklam faaliyetlerinin yeteri oranda yapılmadığı belirtilmiştir. Katılımcıların konu kapsamındaki görüşleri incelendiğinde;

K3, Aksaray ilinde yapılan reklam ve tanıtım faaliyetlerinin yetersiz olduğunu belirtmiştir. K4 ise sadece terminalin ya da farklı yerlere afiş asma ya da kitaplar bastırma ile tanıtım faaliyetlerin yeterli olmadığını belirterek sosyal medya gibi farklı tanıtım faaliyetlerinin geliştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. K13, tanıtım ve reklam faaliyetlerin hiç bir zaman yeterli olmayacağını ve her zaman bir tepe üstünün bulunduğunu, bunu da görmenin mümkün olmadığını belirtmiştir. K16 ise tanıtım ve reklam çalışmalarının yeteri kadar yapılmadığını ve yapılan bu tanıtım ve reklam faaliyetlerinin de planlı bir şekilde ekip çalışması ile yapılabilecek bir şey olduğunu ifade etmiştir.

Diğer katılımcı görüşleri incelendiğinde katılımcı 6 ve katılımcı 8'in reklam ve tanıtım konusunda yöneltilen soruya “televizyon ve medyada tanıtımların yapıldığı” şeklinde ifade edilmiştir. Katılımcıların konu kapsamında verdikleri cevaplar açık bir şekilde incelendiğinde;

K6, Kültür ve Turizm Müdürlüğünün medya ve televizyonlarda bölgenin sahip olduğu destinasyonlara yönelik tanıtım ve reklam faaliyetlerinde bulunduğunu ve özellikle de Ihlara Vadisi'nin tanıtımlarının yapıldığını ifade etmiştir. K8 ise tanıtımların Aksaray Turizm Müdürlüğü tarafından az da olsa televizyonlarda yapıldığını belirtmiştir.

Farklı katılımcıların yöneltilen soruya yönelik verdikleri cevaplar incelendiğinde ise;

K7, bölgede yapılan tanıtım faaliyetleri olarak, yapılan tanıtım filmleri ile sinema filmlerinin yeterli olmadığını belirtmiştir. Ayrıca “Deliller” isimli filmin çekildiğini ifade ederek bu tanıtım ve sinema filmi sayısının arttırılması gerektiğini de beyan etmiştir.

K9, Aksaray ilinin turistik destinasyonlarına yönelik tanıtım faaliyeti olarak afiş ve kartvizitler düzenlenmekte olduğunu belirtmesine rağmen bu tanıtım

faaliyetinin hiçbir faydası olmadığını bununla birlikte kısa tanıtım filmlerinin yapılması gerektiğini ifade etmiştir.

K17 ise tanıtım ve reklam faaliyeti olarak, ilk önce Somuncu Baba Külliyesi yapıldığı zaman fazla ziyaretçinin gelmediğini belirterek Somuncu Baba ve Yunus Emre Filmleri yapıldıktan sonra ziyaretçi sayısında artış olduğunu gözlemlendiğini ifade etmiştir.

K19 ise, tanıtım ve reklam faaliyetlerin her zaman yetersiz olduğunu ve bölgenin sahip olduğu dini değerler ve bölgede düzenlenen etkinlikler ile festivallere yönelik yeteri kadar tanıtım ve reklam faaliyetlerinin yapıldığını beyan etmiştir.

K20, bölgede bulunan turistik değerlere yönelik tanıtım ve reklam faaliyetlerinin sadece turizm haftasında yetkili kişilerin konuşmaları ile birlikte yapıldığını belirtmiştir.

Son olarak K21, Aksaray ilinin turistik destinasyonlarının ön planda tutulduğu (Somuncu Baba, İhlara Vadisi, Selime Katedrali gibi) dini veya kültürel değerlerin EMİTT Turizm Fuarında tanıtıldığını ifade etmiştir. Fakat yapılan bu tanıtım ve reklam faaliyetlerinin de yetersiz olduğunu belirtmiştir. K24, ise Aksaray ilinde bulunan turistik değerlere yönelik olarak İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından EMİTT Turizm Fuarı gibi belirli fuarlarda ve “Aksaray Günleri” gibi turizm günlerinde tanıtım ve reklam faaliyetlerinin yapıldığını belirtmiştir. Fakat yapılan bu tanıtım ve reklam faaliyetlerinin yeterli oranda yapılmadığını ifade etmiştir.

3.2.12.Katılımcıların Aksaray İlinde İnanç Turizminin Gelişimine Yönelik Ne Tür Yatırımların Yapılabileceğine İlişkin Algıları ile İlgili Bulgular

Araştırmaya katılım gösteren bireylerin; Aksaray ilinde inanç turizmi potansiyelinin geliştirilmesine yönelik ne tür yatırımların yapılabileceğine dair görüş ve düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Belirtilen bu amaç doğrultusunda yöneticilere “Aksaray ilinde inanç turizminin gelişimine yönelik ne tür yatırımlar yapılmaktadır?” sorusu yöneltilmiştir. Yöneticilerin konu kapsamında yöneltilen soruya verdikleri cevaplar ise aşağıdaki Tablo 21’de verilmiştir:

Tablo 21: Katılımcıların Aksaray İlinde İnanç Turizminin Gelişimine Yönelik Ne Tür Yatırımların Yapılabileceğine İlişkin Algıları

Katılımcılar (K)	Katılımcıların Görüşleri
1, 3, 9, 12, 24	Sosyal tesis ve sosyal etkinliklerin düzenlenmesi
2, 6	Kapadokya Bölgesi içerisinde Aksaray'a yeni turların düzenlenmesi ve bölge halkına turizm konusunda eğitimlerin verilmesi
5, 10, 11, 14, 17, 18, 21, 22, 23	Turistik alanların korunması, temizlenmesi ve restorasyon çalışmaları ile birlikte tanıtım ve reklam faaliyetleri yapılması
4, 7, 8, 13, 15, 16	Konaklama tesisi ve seyahat acenteleri
19	Turizm değerlerinin bilgilendirme faaliyetleri ve daha fazla akademik çalışma yapılması
20	Vadi içerisinde bisiklet turları için özel parkur alanları ve bunun haricinde daha fazla yatırımcıya ihtiyaç duyulmakta

Tablo 21’de, Aksaray ilinde faaliyet gösteren inanç turizminin gelişimine yönelik ne tür yatırımların yapılacağına dair yöneltilen soruya katılımcıların cevapları belirtilmiştir. Konu kapsamında sorulan soruya katılımcı 1, katılımcı 3, katılımcı 9, katılımcı 12 ve katılımcı 24 sosyal tesis ve sosyal etkinliklerin yetersizliğinden dolayı yeni sosyal tesislerin yapılması ve bölgesel anlamda farklı yöresel etkinliklerin düzenlenmesinin gerektiğini ifade etmiştir. Buna yönelik olarak katılımcıların konu hakkındaki fikir ve düşünceleri incelendiğinde;

K1, “Yabancı turistler genel olarak Kapadokya Bölgesini ziyaret etmelerinden dolayı burada Türk Gecesi, Balon gibi birçok aktivite yapılmaktadır. Bununla birlikte Konya’da düzenlenen etkinlikler gibi Aksaray ilinde de birçok sosyal etkinliklerin düzenlenmesi gerekmektedir” ifadesi belirtmiştir. K9, Somuncu Baba gibi dini bütün kişilerin geçmişte yaptıkları ekmek, çanak, çömlek gibi değerlere yönelik etkinlikler düzenlenerek eserlerin canlandırılması ve tanıtılması gerektiğini ifade etmiştir. K24, Aksaray ilini ziyarete gelen turistlere yönelik hiçbir sosyal aktivitenin bulunmadığını ifade ederek bölgede sosyal tesis ve sosyal etkinliklerin düzenlenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Katılımcı 2 ve katılımcı 6 ise bölgede faaliyet gösteren inanç turizminin gelişimine yönelik olarak, Kapadokya Bölgesi içerisinde bulunan Aksaray’a yeni turların düzenlenmesi ve bölge halkına turizm konusunda eğitimlerin verilmesi

gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu konu kapsamında katılımcıların görüş ve fikirleri incelendiğinde;

K2, Aksaray ilinin tanıtılması için inanç turizmi kapsamında dini değerlerin bulunduğu destinasyonlara yönelik turların düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca gençlerin erken yaşta hem dini konuda olsun hem de kültürel konuda olsun bilinçlendirilerek inanç turizmi ya da kültür turizmi kapsamında da eğitimler ile bilgilendirme faaliyetlerinin yapılması gerektiğini ifade etmiştir. K6, Aksaray ilinde bulunan kültürel ve dini değerlere yönelik turların düzenlenmesi gerektiğini belirterek, bölgede bulunan halkın büyük çoğunluğunun kahvelerde oturarak boş zaman geçirdiğini ifade etmiştir. Buna yönelik olarak yerel halka turizm konusunda bilgiler verilerek sektöre bire bir dahil edilmesinin sağlanacağını ifade etmiştir.

Diğer bir görüş olarak da katılımcı 5, katılımcı 10, katılımcı 11, katılımcı 14, katılımcı 17, katılımcı 18, katılımcı 21, katılımcı 22 ve katılımcı 23 turistik alanların daha fazla korunması gerektiğini, temizlenmesi ve restorasyon çalışmaları ile birlikte tanıtım ve reklam faaliyetlerinin yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcıların bu konu hakkındaki fikir ve düşünceleri beyan edildiğinde;

K5, Aksaray ilinin sahip olduğu doğal güzellikleri, tarihi dokusu ve inanç turizmi kapsamındaki dini değerlere yönelik “elimde bunlar var” şeklinde belirterek insanların buraya gelmesi için reklam faaliyetlerinde bulunulması gerektiğini ifade etmiştir. K10 ise ilk olarak alt yapı çalışması yani bölgede bulunan dini değerlerin temizliği ve bunlarla birlikte sesli ya da görüntülü ikaz işaretlerinin yapılması gerektiğini ve son olarak da bunlara yönelik tanıtım faaliyetlerinin yapılması gerektiğini belirtmiştir. K14, İhlara Vadisi içerisinde bulunan kiliselerin büyük bir çoğunluğuna restorasyon yapılması gerektiğini ve bununla birlikte gerek inanç turizmi kapsamında gerekse farklı turizm çeşitlerinin gelişiminin sağlanması konusunda tanıtım ve reklam faaliyetlerinin yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Katılımcı 4, katılımcı 7, katılımcı 8, katılımcı 13, katılımcı 15 ve katılımcı 16 bölgede inanç turizminin gelişiminin sağlanması için yeni yatırımlar ile konaklama tesisi ve seyahat acentelerin açılması gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcıların konu kapsamındaki düşünceleri açıkça ifade edildiğinde;

K4, turizmde otelcilik olayının bittiğini, bunun yerine yeni trend olan butik otellerin ve seyahat acentelerin açılması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca bölgede bulunan halkın kendi tarihi ve yöresel evlerini otel konseptinde tasarlayarak hizmet sunulabileceğini ifade etmiştir. K7, Aksaray ilinde şehir merkezinin haricinde daha çok turizm faaliyetlerinin gerçekleştirildiği bölgelerde otel ve seyahat acentelerin açılması gerektiğini belirtmiştir. K15, Aksaray ilinin en büyük sorunlarından biri olan konaklama ve seyahat acentesi gibi turistik tesis eksiklerinin giderilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Son olarak konu kapsamında farklı fikir ve düşünceler beyan eden katılımcıların görüşleri incelendiğinde;

K19, turizm konusunda hem bölge halkının hem de çalışan personelin ayrıntılı bir şekilde eğitimler ile birlikte bilgilendirilmesi ve üniversitelerde sempozyumlar düzenlenerek akademik çalışmalara konu olması gerektiğini ifade etmiştir.

K20 ise bölgenin turizm konusunda daha fazla yatırımcıya ihtiyaç duyulduğunu ifade ederek yeni yatırımların yapılması gerektiğini ve Ihlara Vadisi içerisinde farklı aktiviteler olarak bisiklet turlarının düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1.Sonuç

Günümüzde insanların farklı sebeplerden dolayı seyahat etme ihtiyacı birçok turizm çeşidinin ortaya çıkmasına imkan sağlamıştır. Ülkemiz açısından incelendiğinde genel olarak deniz, kum, güneş turizmine yönelik gerçekleştirilen seyahatler günümüzde yerini sağlık, iş, dinlenme, eğlenme ya da kültürel anlamda dini seyahatleri gerektiren birçok alternatif turizm türlerine bırakmaktadır. Bu alternatif turizm türlerinden biri olan dini (inanç) turizm de son yıllarda ülkemizde gelişim gösteren önemli turizm çeşitlerinden biri olarak belirtilmektedir.

Üç büyük semavi dinlere (İslamiyet, Hıristiyan ve Yahudi Dinleri) ait dini değerlerin ülkemizde oldukça fazla olması, dini turizm faaliyetlerinin geliştirilmesinde etkin rol oynamaktadır. Belirtilen bu dinlerden İslamiyet ve Hıristiyanlığa ait dini değerlerin de birçoğunun Aksaray ilinde mevcut olarak bulunduğu da edinilen bilgiler arasındadır. Ayrıca inanç turizminin yanı sıra doğa yürüyüşü, dağ sporları, kültür ve gastronomi turizmi gibi birçok alternatif turizmi faaliyetlerinin yapılmasına da imkan sağlamaktadır.

Aksaray ili genel olarak incelendiğinde ise geçmişten günümüze birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, gerek gelenek görenek ve doğal güzellikleri ile gerekse geçmişi yansıtan tarihi ve kültürel değerleri ile gelen ziyaretçilere unutulmaz tatil imkanı sunmaktadır. Fakat kültürel boyutta incelendiğinde Aksaray ili kendi toplumsal kültürünün haricinde yabancı kültürlerle pek sıcak bakmamaktadır. Kısaca belirtmek gerektiğinde kültürel alış verişin en düşük olduğu şehirlerden birisidir. Toplum içerisinde benimsenen kültürel yapının, gelen ziyaretçiler tarafından bozulacağı kaygısı ön plandadır. Şehrin kendine özgü gelenek görenekleri veya dini inanışları gibi kültürel değerlerin gelen yabancı ziyaretçilerin kültürlerine göre zamanla şekillenip farklılaşacağı kaygısı bulunmaktadır.

Dini yönden incelendiğinde ise Hıristiyanlığın ilk olarak bu bölgede ortaya çıkması ve yayılmaya başlaması ile birlikte bu dine ait bir çok inanç merkezinin de

burada bulunması gelen yerli ve yabancı ziyaretçiler açısından önemli çekim merkezlerinden biri olarak görülmektedir. Ayrıca İslam Dinine ait olarak, geçmişte önemli ilim merkezlerinden biri olarak bilinen Aksaray ilinde, alim kişilerin yaşadığı ve mezarlarının da burada bulunduğu “Evliyalar Şehri” olarak bilindiği edinilen bilgiler arasındadır. Kısaca belirtmek istendiğinde, inanç turizmi kapsamında İslam ve Hıristiyan Dinlerinin aktif olarak faaliyet gösterdiği bir yer olan Aksaray ilinin, inanç merkezi açısından potansiyelinin oldukça yüksek olduğu fakat bölgeye gelen ziyaretçi sayısı incelendiğinde ise belirtilen bu potansiyeli karşılamadığı belirtilmiştir.

Mevcut olarak 21 adet otel, 1.247 oda ve 2.539 yatak kapasitesinin bulunduğu Aksaray iline 2013 yılında yerli yabancı toplam olarak 853.643 kişinin ziyaret edip konaklama faaliyetlerinden yararlandığı belirtilmiştir. 2014 yılında rekor seviyeye ulaşmış olup 1 milyon kişinin üzerinde turist bölgeyi ziyaret ettiği belirtilirken 2015 yılında bu ziyaretçi sayısında düşüşün olduğu gözlenmiştir. 2016 yılında da belirtilen siyasi ve ekonomik krizler sonucunda önemli oranda düşüşün gözlemlendiği Aksaray ilinde 2017 yılında azda olsa bir artışın olduğu belirtilmiştir. Belirtilen bu istatistikler sonucunda diğer illere kıyasla ilde mevcut olarak bulunan tarihi ve kültürel manada önem arz eden birçok dini değerlere yönelik yapılan ziyaretlerin yetersiz olduğu belirtilmiştir.

Çalışma kapsamında Aksaray ilinde bulunan, kamu ile özel sektörde çalışan 20 üst düzey yönetici ile birlikte 2 dernek başkanı ve 2 de akademisyenin yer aldığı toplam 24 kişi ile görüşme yapılarak bölgenin inanç turizmi potansiyelinin incelenmesine yönelik düşünce ve görüşleri alınmıştır. Edinilen bilgiler dahilinde sonuç olarak Aksaray ilinin inanç turizmi kapsamında gelişimine engel teşkil eden sebepler maddeler halinde aşağıda belirtilmiştir;

- ✓ Bölgede bulunan yerel halkın inanç turizmi konusunda yeterli ölçüde bilgi sahibi olduğu fakat bu turizme yönelik yeteri kadar yatırım yapmadığı,
- ✓ Bölgenin sahip olduğu dini değerlerin çevre halkı tarafından ya da gelen ziyaretçiler tarafından zarar verilmesi ile (yapılara ait değerlerin parçalanması ya da duvarlarına spreyci boyalar ile yazılar yazılması) yapıların orijinalliğinin bozulması,

- ✓ Bölgede bulunan dini değerlere yönelik restorasyon çalışmalarının yetersiz olması ve yapılan restorasyon çalışmalarının da düzensiz olması ile birlikte farklı bir görüntünün yansıtılması,
- ✓ Aksaray ilinde bulunan konaklama tesislerinin yetersizliği ile birlikte mevcut bulunan otellerinde şehir otelleri olması ve turistik bölgelerde yeterli konaklama tesisinin bulunmaması,
- ✓ Aksaray ilinin Kapadokya Bölgesi içerisinde yer alması avantajlı konumda olduğunu belirtirken, bölgede bulunan dini değerlere yönelik yeteri kadar tanıtım ve reklam faaliyetlerinin yapılmaması,
- ✓ Bölgeye gelen ziyaretçilere yönelik sosyal tesis ve sosyal etkinliklerin yetersiz olması,
- ✓ Aksaray iline düzenlenen turların Kapadokya turları ile Nevşehir'den günü birlik olarak gerçekleştirilmesi,
- ✓ Aksaray iline özgü, gelen turistlere sunulabilecek yöresel hiçbir hediyelik eşyanın bulunmaması,
- ✓ Aksaray ilinde turistlere rehberlik edecek yeteri kadar rehber bulunmaması ve bununla birlikte bölgeye tur düzenleyen seyahat acentelerin olmaması önemli bir problem olarak görülmektedir. Ayrıca bölgede bulunan seyahat acentelerinin genel olarak hac umre organizasyonlarına yönelik turlar düzenlemesi, bölgenin iç turizmde seyahat acentesi yönünden önemli eksikliğini belirtmektedir.

Genel anlamda yukarıda belirtilen sebeplerin haricinde bölgedeki turistik destinasyonların içerisinde bulunan yiyecek içecek işletmelerinin gelen turistleri ağırlamada kaba ve sert bir şekilde davranışlar sergilemesi önemli sorunlardan birini ifade etmektedir. En büyük sebeplerden bir tanesi de sadece inanç turizmi ile alakalı değil genel manada Aksaray ilinin bir kimlik probleminin olmasıdır. 1989 yılında vilayet olan şehrin farklı toplumlar tarafından hala Niğde iline bağlı bir ilçe olduğu bilinmektedir. Bu da Aksaray ilinin kendini dış çevreye yeteri kadar tanıtamadığının bir göstergesidir.

Yukarıdaki belirtilen sebeplerden dolayı da Aksaray ilinde genel anlamda inanç turizmi faaliyetleri gelişim göstermemektedir. Bu konu kapsamında çalışmanın devamında inanç turizmi faaliyetlerinin gelişimi için bazı öneriler sunulmuştur.

4.2.Öneriler

Aksaray ili hem tarihi ve kültürel hem de dini değerler anlamında oldukça zengin bir yapıya sahip olan şehirlerden birisidir. Tarihi ve dini değer kapsamında potansiyeli yüksek olan bu şehrin ziyaretçi kapsamında istediği seviyeye ulaşamamasının başlıca sebepleri verilmiştir. İnanç merkezi kapsamında potansiyeli yüksek olan Aksaray ilinin ziyaretçi sayısı kapsamında da potansiyelinin yükseltilmesi için sunulacak öneriler üç ana başlık altında toplanmaktadır;

a) Kamu Kurumlarına Yönelik Sunulan Öneriler

- ✓ Bölgede bulunan tarihi ve dini değerlerin usulüne göre temizlik ve onarım faaliyetlerinin yapılması,
- ✓ İhlara Vadisi içerisinde Kültür ve Turizm Müdürlüğü ile birlikte turizmle alakalı diğer birimler arasında yeni bir proje üretilerek teleferik yapılabilmesi,
- ✓ Dini ya da kültürel değerlerin korunmasına yönelik daha fazla önlemlerin alınması,
- ✓ Gelen ziyaretçilerin gezip eğlenebileceği yeni eğlence mekanı veya sosyal tesislerin yapılması,
- ✓ Güzelyurt, Selime ve İhlara Vadisi çevresinde balon turlarının düzenlenmesi,
- ✓ Aksaray ilinin sahip olduğu tarihi, dini, kültürel ya da doğal tüm turistik değerlerinin kitap, broşür, film ya da düzenlenen turizm fuarlarında etkin bir şekilde tanıtım ve reklam faaliyetlerinin yapılması,
- ✓ Aksaray ilinin turistik bölgelerinin bulunduğu alt yapı ve üst yapı (yollar, tabelalar vb.) imkanlarının iyileştirilmesi,
- ✓ Aksaray ilinin İhlara Vadisi girişinde olduğu gibi İslam dininin eserlerinin olduğu Somuncu Baba Türbesi veya Minyatürü gibi dini değerlere yönelik de turnike (ücretli geçiş) yapılması gerekmektedir.

b) Özel Sektöre Yönelik Sunulan Öneriler

- ✓ Bölge halkının turizm konusunda kamu ya da özel sektör yardımı ile yeni yatırımlara teşvik edilerek turizmle iç içe olmasının sağlanması,

- ✓ Bölgede şehir merkezinde bulunan konaklama tesislerinin yanı sıra turistik destinasyonlara yakın bölgelerde yeni konaklama ve yiyecek içecek işletmelerinin açılmasının sağlanması,
- ✓ İşletmede çalışma amacı ile seçilen personele etkin ve etkili bir hizmet eğitimlerinin verilmesi,
- ✓ Aksaray ilinde mevcut hac umre organizasyonları düzenleyen seyahat acentelerin dışında bölgenin dini veya kültürel değerlerine yönelik turlar düzenleyen yeni seyahat acentelerinin açılması,
- ✓ Bölgeye gelen ziyaretçilere farklılık olarak bisiklet turlarının düzenlenmesi,

c) Tüketicilere Yönelik Öneriler

- ✓ Bölge halkının turistik destinasyonlara yönelik korumacı bir tavır sergilemesi için bölgesel kazanç (ekonomik, sosyal ve kültürel) anlamında bilgilendirme faaliyetlerinde bulunulması,
- ✓ Aksaray iline sadece kültür veya inanç turizmine yönelik turların düzenlenmesi yanı sıra farklı alternatif turizm çeşitlerinin de içerisinde yer aldığı (Doğa Turizmi, Dağ Sporları gibi) yeni turların düzenlenmesi,
- ✓ Aksaray ilinin tüm turistik değerlerinin (dini, kültürel ya da sosyal vb.) akademik camiada daha fazla gündeme getirilmesi ve yeni çalışmalar ile konunun desteklenmesi,
- ✓ Aksaray ilinin Kültür ve Turizm Müdürlükleri ile birlikte diğer iller iş birliği içerisinde bölgeye yeni turların düzenlenmesi,
- ✓ Bölgenin tanınmasında turistik değerlerin daha fazla ön plana çıkartılarak yöreye özgü turistlere sunulacak yeni hediyelik eşyaların tasarlanması,
- ✓ Bölgenin tüm değerlerini yansıtan (yiyecek içecek vb.) daha fazla etkinlik düzenlenmesi
- ✓ İlde bulunan tarihi evlerin (Tarihi Gelveri evleri gibi) restorasyon çalışmaları yapılarak turistler için konaklama tesisi konseptinde tasarlanması, bölgede turizm faaliyetlerinin gelişimini sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Acar, Y. (2016). Gastronomi Turizmi Kapsamında Aksaray İli Güzelyurt (Gelveri) Yöresel Mutfağının Unutulmaya Yüz Tutmuş Tatlarının Değerlendirilmesi. *Journal Of Tourism And Gastronomy Studies*. 4/1, 81-86

Akın, C. (2016). İnanç Turizminde Dünya ve Türkiye Destinasyonu <https://cemalakin.wordpress.com/2016/04/26/inanc-turizminde-dunya-ve-turkiye-destinasyonu/>

Aksaray, (2018). <http://ozenliforum.com/archive/index.php/thread-2062.html> (Erişim Tarihi: 21.03.2018)

Aksaray, (2018). <http://www.aksaray.nerededir.com/> (Erişim Tarihi: 21.03.2018)

Aksaray Belediyesi, (2018). <http://www.aksaray.bel.tr/122-menu-meteoroloji-bilgileri> (Erişim Tarihi: 20.03.2018)

Aksaray İli Bilgiler, (2018). <http://www.nkfu.com/aksaray-ili-hakkinda-bilgi/> (Erişim Tarihi: 21.03.2018)

Albayrak, A. (2013). *Alternatif Turizm*. Ankara. Detay Yayıncılık.

Aksaray İli Coğrafi Bilgiler, (2018). <https://www.frmtr.com/cografya-uzay-bilimleri/739131-aksaray-ilinin-cografik-konumu.html> (Erişim Tarihi: 20.03.2018)

Aksaray İli Genel Bilgiler, (2018). <http://www.kulturelbellek.com/aksaray-ilinin-yeryuzu-sekilleri-iklimi-gecim-kaynaklari/> (Erişim Tarihi: 20.03.2018)

Aksaray İli Tanıtımı, (2018). <https://www.sosyaldeyince.com/iller/aksaray-ili-tanitimi-t1005.0.html> (Erişim Tarihi: 21.03.2018)

Aksaray Kiliseleri, (2018). <http://www.tgdturkey.com/tr/aksaray/aktiviteler/aksaray-kiliseleri.html> (Erişim Tarihi: 26.03.2018)

Aksaray Nüfus Bilgileri, (2018). <https://www.nufusu.com/il/aksaray-nufusu> (Erişim Tarihi: 21.03.2018)

Aksaray Tanıtım Broşürü (2018).
<http://www.aksaray.gov.tr/kurumlar/aksaray.gov.tr/turizm%20haberi/7726%2Caksaraytrpdf.pdf> (Erişim Tarihi: 21.03.2018)

Aksaray Tarihi ve Kültürel Yerleri, (2018).
<http://www.tmo.gov.tr/Upload/Images/SubeHarita/Kultur/Aksaray.pdf> (Erişim Tarihi: 21.03.2018)

Aksaray ve Coğrafi Özellikleri, (2018). <http://handecografya.blogspot.com.tr/2012/03/aksaray-ve-cografya-ozellikleri.html> (Erişim Tarihi: 20.03.2018)

Aktaş, G. (2008). *Türkiye Turizm Coğrafyası*. Ankara. Detay Yayıncılık

Altaş, N. T. (2015). Kentsel Dönüşümde Kültürel Miras Değerlerinin Korunması: Erzurum Örneği. *Doğu Coğrafya Dergisi*. 32, 243-260

Arduç Yetiş, Ş. ve Çullu Kaygusuz, N. (2017). İpek Yolu Turizm Projesi Kapsamında Kapadokya'da Yer Alan Kervansarayların Turizme Kazandırılması. *Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)*

Asan, K. (2015). Araştırma Evreni ve Örneklem. Kütahya. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Raporu.

Avcı, E. (2011). İzmir'in İnanç Turizmi Potansiyelinin Seyahat Acentaları Açısından Değerlendirilmesi. Aydın. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

Aydağ, P. (2012). Turizm Sektöründe Cam Tavan Sendromu: Adana ve Hatay İllerindeki 4-5 Yıldızlı Konaklama İşletmelerine IATA Üyesi Seyahat Acentaları Üzerine Bir Araştırma. Hatay. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

Ayderen, S. (2011). İç Anadolu Bölgesi'ndeki Kaplıca ve Termal Tesislerin Türk Sağlık Turizmi İçindeki Yeri. Niğde. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi

Aziz Anargiros Kilisesi, (2018). https://www.gezenbilir.com/konu/aziz-anargiros-kilisesi-_bucak-kilise_.6740/ (Erişim Tarihi: 26.03.2018)

Babadalı, H.M. (2008). Veri Toplama Teknikleri Yazı Dizisi: 2-) Görüşme http://www.antropoloji.net/index.php?option=com_content&view=article&id=170:veri-toplama-teknikleri-gorusme&catid=81&Itemid=476

Bingöl, Z. (2007). *Gelenekten Evrensele Anadolu'da İnanç Turizmi*. Ankara Detay

Cengiz, G. ve Akkuş, Ç. (2012). Kırsal Turizm Kapsamında Yöre Halkının Kalkındırılması: Erzurum Örneği. Karaman. *K.M.Ü. Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 14 (23), 51-57

Çalışkan, O. (2013). Destinasyon Rekabetçiliği ve Seyahat Motivasyonu Bakımından Gastronomik Kimlik. *Journal Of Tourism And Gastronomy Studies*. 1/2, 39-51

Çapar, G. ve Yenipınar, U. (2016). Somut Olmayan Kültürel Miras Kaynağı Olarak Yöresel Yiyeceklerin Turizm Endüstrisinde Kullanılması. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*. 4/1, 100-115

Çavuşgil, B. (2010). İklim Değişikliğinin Turizm Talebine Etkisinin İncelenmesi: Çanakkale Turizm Destinasyonlarında Bir Araştırma. Çanakkale. On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi

Çelikkıran, S. (2012). Turizm ve Ekonomik Büyüme: Türkiye Örneği. Yüksek Lisans Tezi Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Niğde.Yüksek Lisans Tezi

Çetin, B. ve Kaymaz, Ç.K. (2013). İnanç Turizminde Kutsal Mağaralar: Türkiye'deki Ashab-ı Keyf Mağaraları (İzmir, Mersin, Kahramanmaraş- Diyarbakır). Uluslararası İnanç Turizmi ve Hoşgörü Konferansı. Konya.

Çevik, S. ve Saçılık, M.Y. (2011). Destinasyonun Rekabet Avantajı Elde Etmesinde Gastronomi Turizminin Rolü: Erdek Örneği. Akçakoca. 12. Ulusal Turizm Kongresi

Çolak, O. (2009). Turistik Ürün Çeşitlendirme Kapsamında Kırsal Turizm ve Kırsal Turizm İşletmeciliği: Şirince Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Aydın.

Demircan, Ş. (2010). Turizmin Sosyo Kültürel Etkileri: Antalya/Murşpaşa İlçesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Antalya.

Deniz, T. (2016). Yeni Umutların Işığında Tarihi İpek Yolu Coğrafyası. İstanbul. *Marmara Coğrafya Dergisi*. 34, 198-202

Deveci, B. ve Diğerleri. (2013). Kırsal Turizm ile Gastronomi Turizmi İlişkisi: Bigadiç Örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*. 3 (2), 29-34

Din, (2018). <http://www.beycan.net/1317/din-nedir.html> Erişim Tarihi:

Direkli Kilise, (2018). <http://turistikyerlerimiz.com/Direkli-Kilise---Aksaray-360.html> (Erişim Tarihi: 27.03.2018)

Duran, C. (2012). Türkiye’de Dağlık Alanların Kırsal Turizm Açısında Önemi. Karaman. K.M.Ü. *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*.

Eğri Minare, (2018). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/aksaray/gezilecekyer/egri-minare-kizil-minare> (Erişim Tarihi: 25.03.2018)

Erdoğan, C. (2006). İzmir İli Kongre Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi ve Geliştirilmesine Yönelik Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.

Eren, D. ve Bozkurt, İ. (2015). Kapadokya Bölgesi’nde Kongre Turizmi Potansiyeli ve Geliştirilmesi. Nevşehir. *Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*

Eroğlu, T. ve Kılıç, H. (2005). Türk İnançları ve İnanışları. *DergiPark Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*. 49, 750-770

Eskin, B. ve Diğerleri. (2017). Aksaray İlinin Dinamikleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*.

Eşitti, B. ve Kırgır S. (2015). Konya İli Örneğinde Kalkınma ve İnanç Turizmi. *Bartın. Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Birimler Fakültesi Dergisi*. 6 (12), 175-190

Göçer, A. (2012). Dil-Kültür İlişkisi ve Etkileşimi Üzerine. Türk Dili. <http://tdk.gov.tr/images/14.pdf>

Göktaş, L.S. (2016). Şanlı Urfa ve Konya İllerinin İnanç Turizmi Potansiyelleri ve Halkın İnanç Turizmine Bakışı Açısından İki İlin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.

Gürbüz, S. ve Aydın, B. O. (2018). İslami İnanç Destinasyonlarının Tanıtımında Youtube Videolarının Kullanımı. Gümüşhane. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*. 6/1 539-568

Gürcün, D. (2011). Aydın ili Turizm Potansiyeli Analizi. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Aydın.

Güzelyurt, (2018). <http://www.seyyah.name/gallery/guzelyurt-aksaray-fotografлари/> (Erişim Tarihi: 26.03.2018)

Hıristiyan Dini, (2018). <http://www.islamansiklopedisi.info/dia/ayrmetin.php?idno=170328&idno2=c170176#1> (Erişim Tarihi: 13.03.2018)

Hıristiyanlık, (2018). <http://www.agapekilisesi.com/MAKALELER/hiristiyanlik.htm> (Erişim Tarihi: 13.03.2018)

Ihlara Vadisi, (2018). <https://ihlara-vadisi.tr.gg/AZ%26%23304%3BZ-ANARG%26%23304%3BROS-K%26%23304%3BL%26%23304%3BSES%26%23304%3B.htm> (Erişim Tarihi: 26.03.2018)

Ihlara Vadisi (2018). <https://www.ihlara.net/aksaray-cografi-ozellikleri> (Erişim Tarihi: 26.03.2018)

İçerik Analizi, (2018). <https://prezi.com/9ygvdvoc1ks/icerik-analizi/> (Erişim Tarihi: 19.04.2018)

İslam Dini, (2018). <https://www.mumsema.org/yazi-makale/258139-islam-nedir-kisaca.html> (Erişim Tarihi: 13.03.2018)

Karagedik Kilisesi, (2018). <https://ihlara-vadisi.tr.gg/KARAGED%26%23304%3BK-K%26%23304%3BL%26%23304%3BSES%26%23304%3B-.htm> (Erişim Tarihi: 27.03.2018)

Karagedik Kilisesi, (2018). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/aksaray/gezilecekyer/karagedk-klse> (Erişim Tarihi: 27.03.2018)

Karakaş, A. (2012). Eğil İlçesi Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. Karaman. K.M.Ü. *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 14 (23), 5-18

Karapınar, E. ve Barakazı, M. (2017). Kültürel Miras Turizminin Sürdürülebilir Turizm Açısından Değerlendirilmesi: Göbekli Tepe Ören Yeri. *Güncel Turizm Araştırma Dergisi*. 1/1, 5-18

Kırkdamaltı Kilisesi, (2018). <https://www.otelcenneti.com/blog/kirkdamalti-kilisesi> (Erişim Tarihi: 27.03.2018)

Kozak, N. Ve Diğerleri. (2015). *Genel Turizm İlkeler ve Kavramlar*. Ankara. Detay Yayıncılık. 18. Baskı.

Köleoğlu, N. (2018). Hüzün Turizmi ve Gelibolu Tarihi Alan Bölgesinde Yaşayan Yerel Halk Üzerindeki Etkisinin Kümeleme Analizi İle Modellenmesi. *Balkan Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 7 (13), 144-153

Kurnaz, H.B. (2013). İnanç Turizmi Kapsamında Hac ve Umre Organizasyonu Yapan Seyahat Acentalarının Pazarlama Faaliyetlerinin İncelenmesi:

A Grubu Acentalara Yönelik Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Balıkesir.

Küçük, M. (2013). Kültür Turizmi Kapsamında Yer Alan Festival Etkinliklerinin Yerel Kalkınmaya Katkısı: Uluslararası Beyşehir Göl Festivali Üzerine Bir Araştırma.

Küçük, M.A. (2013). Din Turizm İlişkisi Çerçevesinde Yahudilikte, Hıristiyanlıkta ve İslamîyette Hac Uygulamasına Genel Bakış. *Dini Araştırmalar Dergisi*. 16 (42), 101-128

Maviş F. ve Diğerleri. (2002). *Genel Turizm Bilgisi*. Eskişehir. Anadolu Üniversitesi

M. Uygur, S. ve Baykan E. (2007). Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Varlıkları Üzerindeki Etkileri. Ankara: *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*.

Nitel Veri Analizi, (2018). <https://fenitay.files.wordpress.com/2009/02/1112-nitel-arac59ftc4b1rmada-veri-analizi.pdf> (Erişim Tarihi: 17.04.2018)

Okuyucu, A. ve Somuncu M. (2013). Türkiye’de İnanç Turizmi; Bugünkü Durum, Sorunlar ve Gelecek. Konya. Uluslararası Hoşgörü ve İnanç Turizmi Kongresi

Olçay, A. ve Albuz, N. (2017). İnanç Turizmi ve Türkiye’nin Tanıtımına Katkısı.

Orman ve Su İşleri, (2013). Aksaray İli Doğa Turizmi Master Planı 2013-2023

<http://bolge8.ormansu.gov.tr/8bolge/Files/AKSARAY%20DO%20C4%9EA%20TUR%20C4%B0ZM%20C4%B0%20MASTER%20PLANI.pdf>

Özdemir, M. (2011). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. Eskişehir. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 11/1, 323-343

Özden, H.Ö. 2005. İnanç-Kültür İlişkisi ve Türk Kültürü Açısından Değerlendirilmesi. *Dini Araştırmalar Dergisi*. 7/21, 117-134

Özgen, N. (2012). Siirt'in İnanç Turizmi Mekanları: Ziyaret (Veysel Karani) ve Tillo (Aydınlık) Örnekleri. *Doğu Coğrafya Dergisi*. 17/27, 251-272

Öztürk, E. (2012). Yat Limanlarında İnovasyon ve Performans İlişkisi: Türkiye Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Düzce.

Somuncu Baba, (2018). <https://www.bilgicik.com/yazi/somuncu-baba-biyografi-hayati-kim-kimdir/> (Erişim Tarihi: 25.03.2018)

Saban, A. (2007). Lisansüstü Öğrencilerinin Nitel Araştırma Metodolojisine İlişkin Algıları. Konya. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.

Saçan, Z. (2010). Kültürel Turizm İşletmeciliği ve Konya- Şırnak İlleri Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kütahya.

Sargın, S. (2006). Yalvaç'ta İnanç Turizmi. Elazığ. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 16/2, 1-18

Saylan, U. (2011). Girişimcilik Kültürü: Balıkesir'de Turizm Sektörüne Yönelik Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Balıkesir.

Sop, S.A. (2015). Felakete Seyahat: "Hüzün Turizmi". http://cc.bingj.com/cache.aspx?q=Felakete+Seyahat%3a+%E2%80%9CH%C3%BCz%C3%BCn+Turizmi%E2%80%9D.&d=4901929578006782&mkt=tr-TR&setlang=tr-TR&w=JAK0pBq-XI61I5Zx5VCLB7c_qXlbfQq7 Erişim Tarihi: 12.02.2018

Şahin, G. ve Diğerleri. (2013). *Dark Turizm ve Etik İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme*. İstanbul. İstanbul Üniversitesi. https://www.academia.edu/26252330/Dark_Turizm_ve_Etik_%C4%B0li%C5%9Fki_si_%C3%9Czerine_Bir_De%C4%9Ferlendirme (Erişim Tarihi: 12.02.2018)

Şahiner, T. (2012). İnanç Turizmi Potansiyeli ve Halkın İnanç Turizmine Bakışı Açısından Karaman. Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Karaman.

Tatlıoğlu, D. (1998). Türkmen Irımları (Halk İnançları). Sivas. *EskiPark Cumhuriyet Üniversitesi Dergisi*.

Toker, A. (2011). Kültür Turizminin Sürdürülebilirliğinde Profesyonel Turist Rehberlerinin Rolü: Ankara Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir.

Toskay, T. (1983). *Turizm Olayına Genel Yaklaşım*. İstanbul. Der Yayınları.

TUİK Aksaray Bilgileri, (2018).

<http://www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/AKSARAY.pdf> (Erişim Tarihi: 21.03.2018)

Türker, A. ve Çelik İ. (2012). Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurlarının Turistik Ürün Olarak Geliştirilmesine Yönelik Alternatif Öneriler. Aydın. *Yeni Fikir Dergisi*. 9, 86-98

Türkiye’de İnanç Turizmi, (2018).

https://www.turkcebilgi.com/t%C3%BCrkiye%27de_inan%C3%A7_turizmi (Erişim Tarihi: 12.03.2018)

Türnüklü, A. 2000. Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. *Dergipark Akademik*. 24/24, 543-559

TÜROFED, (2017) Turizm Raporu.

https://issuu.com/yediiletisim/docs/t__rofed_tur__zm_raporu_2017-1

TÜRSAB 2014 inanç turizmi raporu. (2018).

https://www.tursab.org.tr/tr/tursabdan-haberler/genel-duyurular/tursab-inanc-turizmi-raporu_11333.html (Erişim Tarihi: 12.03.2018)

Usta, Ö. (2002). *Genel Turizm*. İzmir.

Usta, Ö. (2008). *Turizm Genel ve Yapısal Yaklaşım*. Ankara. Detay Yayıncılık.

Uygur Meydan, S. ve Çelik, A. (2010). Etkinlik Turizminin Algılanan Sosyo-Ekonomik Etkilerini Belirlemeye Yönelik İstanbul Destinasyonunda Bir Araştırma. *İşletme Fakültesi Dergisi*. 11/1,

Uygur, S. ve Eda, B. (2007). Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerindeki Etkileri. Ankara. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2, 30-49

Yağlı Mavil, H. (2010). Çağfer KARADAŞ, *İslam'ın İnanç Yapısı-Ana Esaslar*. Bursa. Emin Yayınları 2. Baskı.

Yahudilik, (2018). <https://sorularlaislamiyet.com/kaynak/yahudilik-musevilik> (Erişim Tarihi: 13.03.2018)

Yahudilik Dini, (2018). <http://www.tarihiolaylar.com/tarihi-olaylar/yahudilik-267> (Erişim Tarihi: 13.03.2018)

Yeşil, S. (2013). Kültür ve Kültürel Farklılıklar: Liderlik Açısından Teorik Bir Değerlendirme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 12/44, 52-81

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemi*. Seçkin Yayınları.

Yıldırım, A. (1999). Nitel Araştırma Yönteminin Temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi. Ankara. *Eğitim ve Bilim Dergisi*.

Yıldırım, K. (2010). Nitel Araştırmalarda Niteliği Artırma. Ankara. *İlköğretim Online Dergisi*. 9/1, 79-92

Yıldız, Z. ve Diğerleri. (2015). Kara Turizm, Terör Turizmi ve Türkiye Potansiyeli. Karabük. *Karabük Üniversitesi İktisat ve İdari Bilimler Fakültesi İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergileri*. 4/2, 390-407

Yıldız, Z. (2011). Turizm Sektörünün Gelişimi ve İstihdam Üzerine Etkisi. Isparta. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*. 3/5, 54-71

Yılmaz, G. Erdinç, S.B. ve Küçükali, S. (2013). İnanç Turizmi Çerçevesinde Antalya Destinasyonunun İncelenmesi: Dinler (Hoşgörü) Bahçesi Örneği. Konya. Uluslararası Hoşgörü ve İnanç Turizmi Kongresi Bildirisi.

Yılmaz, G. (2017). Gastronomi ve Turizm İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*. 14 (2), 171-191

Yılmaz, İ. (2014). Otel Yöneticilerinin Bakış Açısıyla Kongre Turizminin Önündeki Engeller: Kapadokya Bölgesinde Bir Araştırma. Ankara. Gazi Üniversitesi. 15. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı.

Yunus Emre Türbesi, (2018). <http://www.aksarayhaberleri.gen.tr/2017-yili-yunus-emre-anma-etkinlikleri-23-ekim-de-basliyor/8415/> (Erişim Tarihi: 25.03.2018)

Yurdakul, S.B. (2012). Sinop İlinde Kültürel Çekicilikler ve Turizm Amaçlı Kullanım Olanakları. Yüksek Lisans Tezi. On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çanakkale.

Yurtsever, İ. (2016). <http://www.turizm gazetesi.com/article.aspx?id=79469> (Erişim Tarihi: 12.03.2018)

Qunin, B. (2009). Festivals, Events and Tourism. Dublin Institute of Technology. School of Hospitality Management and Tourism.

EK-1: GÖRÜŞME SORULARI

Soru 1) Aksaray ilini genel olarak turistler hangi amaçlarla ziyaret etmektedir?

Soru 2) İnanç turizmi size neyi ifade etmektedir?

Soru 3) Aksaray ilinin inanç turizmi açısından önemi neler olabilir?

Soru 4) Aksaray ilinin inanç turizmi kapsamında potansiyelini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Soru 5) Aksaray ilinin inanç turizmi kapsamında sahip olduğu merkezler nelerdir?

Soru 6) İnanç turizmi kapsamında Aksaray ilini hangi dinlere mensup turistler ziyaret etmektedir?

Soru 7) Aksaray ilinde gerçekleştirilen inanç turizmi faaliyetlerinin bölgesel kalkınmaya etkisi nelerdir?

Soru 8) Aksaray ilinde inanç turizmine yönelik ne tür alt yapı çalışmaları yapılmaktadır?

Soru 9) Sizce Aksaray ilinde yeterli konaklama tesisi ve seyahat acentesi mevcut olarak bulunmakta mıdır?

Soru 10) Bölgede bulunan inanç turizmi değerleri ne ölçüde korunmakta veya restore edilerek turizme kazandırılmaktadır?

Soru 11) Bölgenin sahip olduğu inanç turizmi değerlerine yönelik ne ölçüde tanıtım ve reklam faaliyetleri yapılmaktadır?

Soru 12) Aksaray ilinde inanç turizminin gelişimine yönelik ne tür yatırımlar yapılmaktadır?

EK-2: GÖRÜŞME LİSTESİ VE İMZA

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

Vadi Barı
Tesisleri

Kurum Adı

İsim/Soyisim

Nazım Köksal

İmza/Kaşe

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

Çatlak Hotel

Kurum Adı

İsim/Soyisim

Beyhanur Ç.

İmza/Kaşe

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

Kurum Adı

ABAYLAR OTEL

İsim/Soyisim

İBRAHİM BATUŞ

İmza/Kaşe

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

Kurum Adı

Aksaray Anadolu A-Ş

İsim/Soyisim

Mehmet Kurmanlı

İmza/Kaşe

AKSARAY ANADOLU İNŞ. İMALAT İŞLETMECİLİK
TURİZM DOĞALGAZ TİCARET ve SANAYİ A.Ş.
 Taşpazarı Mevk. 4-00 Kasıyolu Çift. Alanı AKSARAY
 Tel: 0382 216 16 00 (3Hat) - Faks: 0382 216 16 04
 Aksaray V.D.No:068009249 Ticaret Sic. No:3755

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

Kurum Adı
Sarımsık belediyesi

İsim/Soyisim
Başkan Nedim Uğur

İmza/Kaşe
Nedim Uğur

0530 435 25 08

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

Kurum Adı
Gölpazarı Belediye Başkanı

İsim/Soyisim
Faruk TEYMEN

Faruk TEYMEN
Belediye Başkanı

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

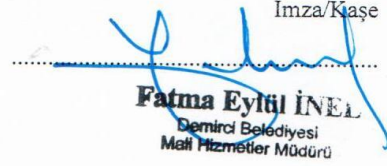
Kurum Adı

Demirci Belediye Başkanlığı

İsim/Soyisim

Fatma Eylül İNEL

İmza/Kaşe

Fatma Eylül İNEL
Demirci Belediyesi
Mali Hizmetler Müdürü

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

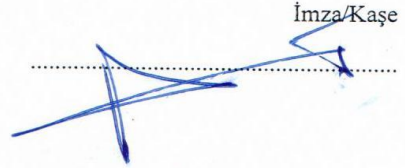
Kurum Adı

Güzelyurt Belediye Başkanlığı

İsim/Soyisim

Ünal DEMİRCİOĞLU
Güzelyurt Belediye Başkanı
ÜNAL DEMİRCİOĞLU

İmza/Kaşe

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

Kurum Adı

Kültür Bakanlığı

İsim/Soyisim

Bülent Tekel-

İmza/Kaşe

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

Kurum Adı

Ailem Restaurant Kocaeli İletmeci-

İsim/Soyisim

Adnan EKİN

İmza/Kaşe

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

Kurum Adı

Osmanoglu Butik Oteli

İsim/Soyisim

Abdullah Cevik

İmza/Kaşe

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

Kurum Adı

Aksaray Misir Meslek Lisesi / Arkeoloji

İsim/Soyisim

Barış YİCEL

İmza/Kaşe

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

Kurum Adı

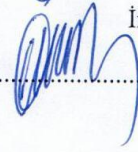
68. Aksaray Kültür Derneği

İsim/Soyisim

Camaletti, Özgür

İmza/Kaşe

0.5337241692

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

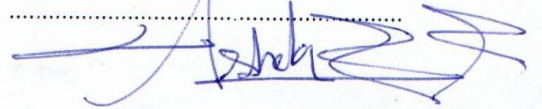
Kurum Adı

Aksaray Kültür Forumu

İsim/Soyisim

İbrahim Petegöz Bşk.

İmza/Kaşe

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

Kurum Adı

Aksaray Üniversitesi

İsim/Soyisim

Doc. Dr. Ayşe ALTAŞ

İmza/Kaşe

Altıpaşalı

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

Kurum Adı

.....

İsim/Soyisim

Dr. Öğr. Üys: Mehmet TURKER

İmza/Kaşe

Mehmet

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

Kurum Adı

Aytaç Hediyelik

İsim/Soyisim

Fatih Aytaç

İmza/Kaşe

AYTAÇ TİCARET
Aksaray V.D. No: 160 469 369 82
Adı: Çeçirli Mah. 1209 / Ervah Sok. 19/1
BURSA / AKSARAY

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

Kurum Adı

GELVERİ ANTIK HOUSE

Pansiyon / Cafe / Restaurant

Ramazan PALA

Güzelyurt V.D. No: 373 700 171 54

Geni: 0842 538 88 51 / Yukarı Mah. Prof. Dr. Necdet

Sarıhan Cad. No: 37 Güzelyurt / AKSARAY

İmza/Kaşe

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

Kurum Adı

Aşken Restaurant

İsim/Soyisim

Sahin Bektur

İmza/Kaşe

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

Kurum Adı

Belisirma River Restoran

İsim/Soyisim

Birgul Tezer

İmza/Kaşe

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

Kurum Adı

Azmi Milli Müzesi

İsim/Soyisim

Mustafa Ferat Gül

İmza/Kaşe

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir. †

Kurum Adı

Aksaray İl Özel İdaresi

İsim/Soyisim

Mehmet Ali Aydın

İmza/Kaşe

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

Kurum Adı

Aksaray İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

İsim/Soyisim

Mümin BERİK

İmza/Kaşe

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Öğrencisi Yaşar ADAK ile Aksaray İlinde Kültürel Bir Değer Olarak İnanç Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi başlıklı tezin bitirilmesi için konu hakkında görüşme yapılmıştır ve görüşmenin ses kaydına alınmasına izin verilmiştir.

Kurum Adı

İhlara Vadisi MÜZE

İsim/Soyisim

MURAT IŞIK TAN

İmza/Kaşe

